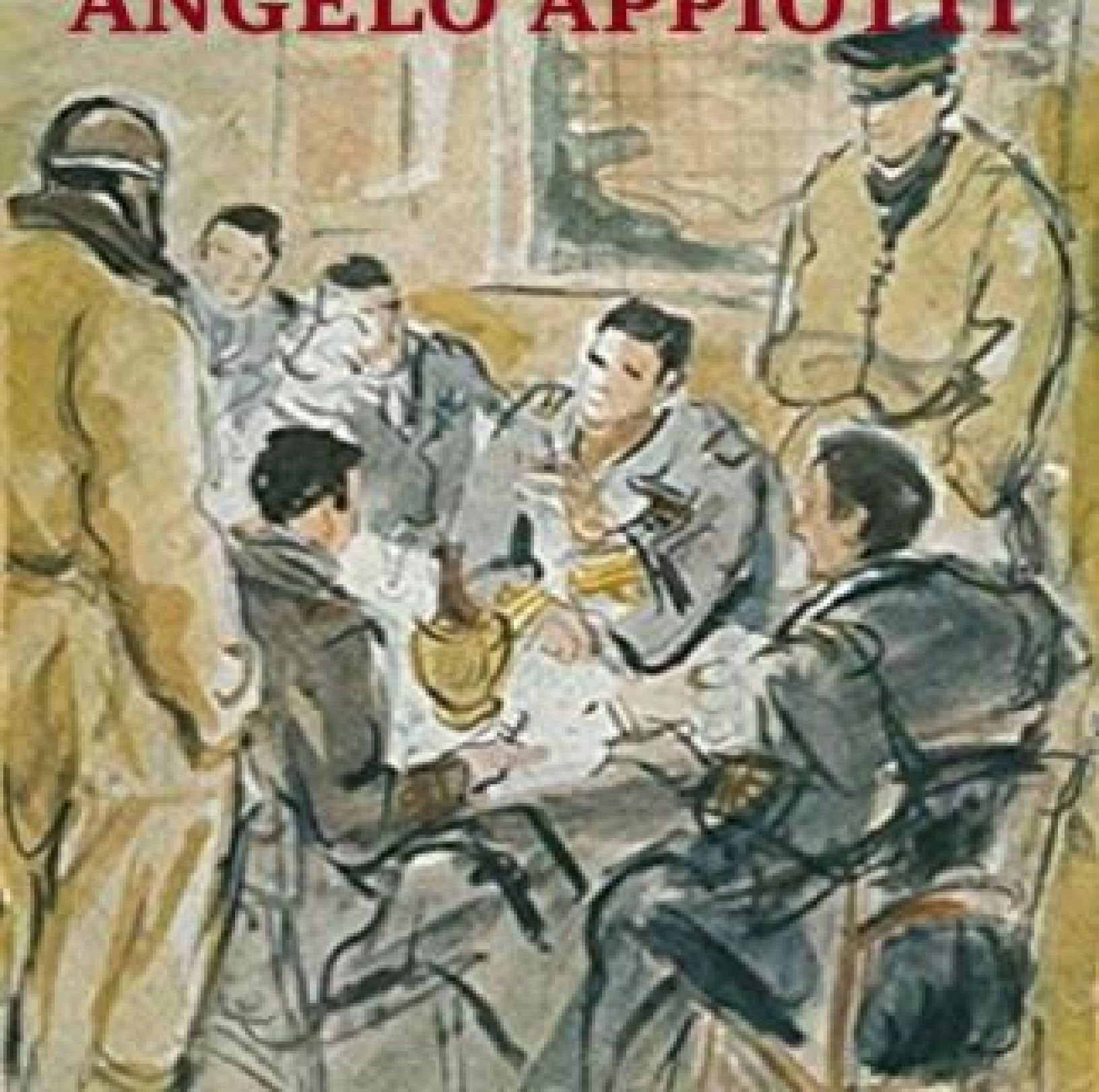
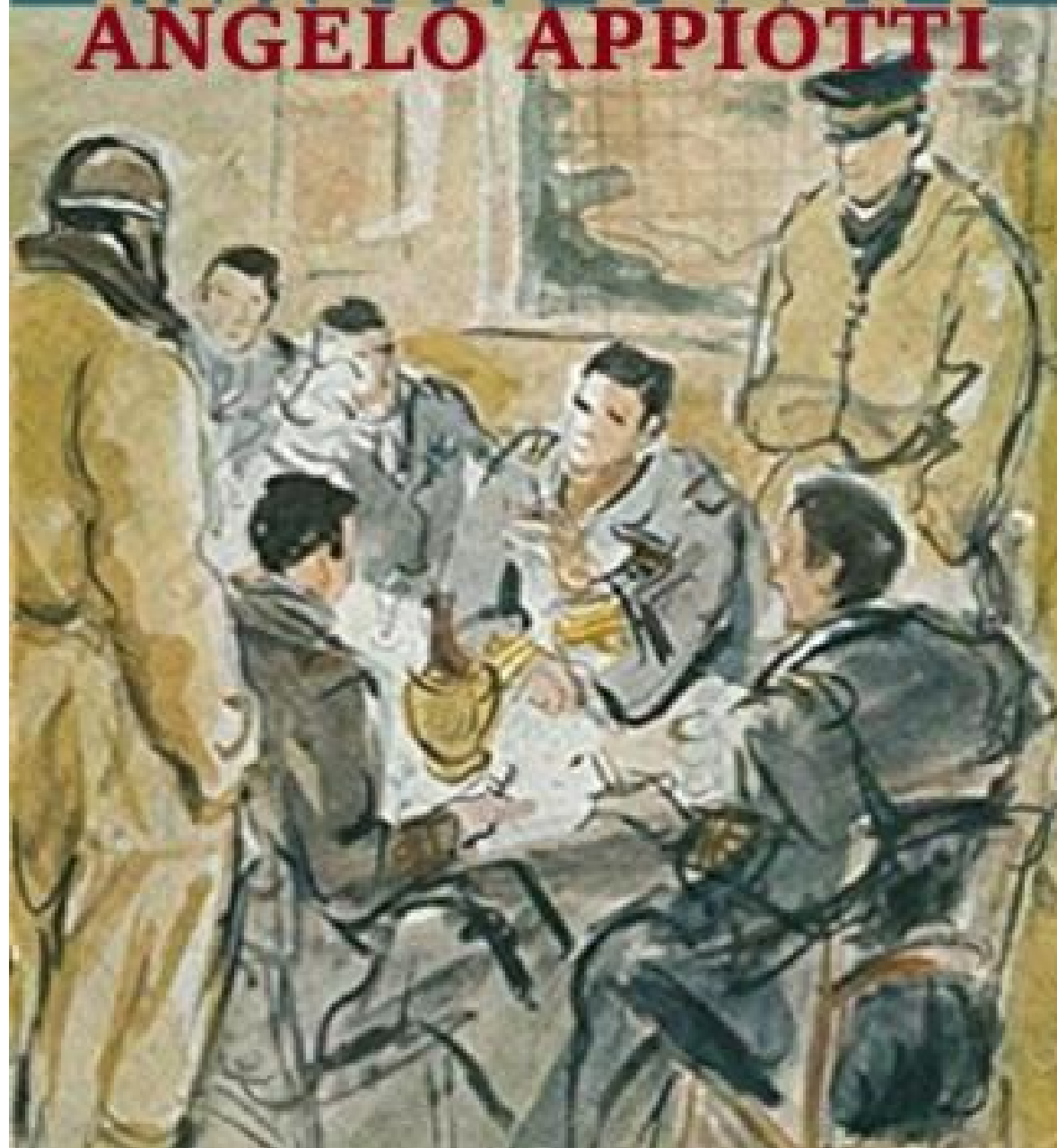

ANGELO APPIOTTI

MALTA FLETT

ANGELO APPIOTTI

ANGELO APPIOTTI

MÁLTA FELETT

RÉVAI

A mű olasz címe
IL DECAMERONCINO DELLA SQUADRIGLIA XX.

Fordította: Balogh Barna

Copyright by Révai.
Budapest. 1942 66505 — Kévt. rt.

BEVEZETÉS

Ezeket a háborús történeteket a Déli Arcvonal egyik repülőterének étkezdéjében hallottam. A főhősei maguk mesélték el nekem. Akkoriban sebtében feljegyeztem mindegyiket és most megkísérlem e nagyszerű fiúk ragyogó hőstetteit az olvasó elé tárni. Igyekeztem olyan stílusban megírni mind, ahogyan azokat élőszóval nekem elmondták, azaz hű maradtam az előadásmódhoz és a mesélők rögtönzött megjegyzéseit is beleszőttem az elbeszélések keretébe. Éppen ezért a stílus sok helyen hanyag, néha túlságosan életvidám, mondhatnám kissé túlzott, de a fentieket előre bocsátva remélem, az olvasó is megbocsátja majd, ha a XX. repülőszázad fiatal, hős tisztjei saját maguk mesélik el kalandjaikat. Ugyanazokkal a szavakkal, ahogyan én hallottam. Az ő közvetlenségükkel. Még a helyszínen sem változtattam. Maradjunk meg ugyanabban a füstös, felejthetetlen kis barakkban, ahol a „XX. század” naplója megszületett. A történetek főhősei sok esetben elárulták nevüket; többeknek viszont, különböző oknál fogva, más nevet kellett adnom. Ezt azonban nem szívesen tettem, és mindig csak akkor, ha magam is beláttam, hogy nincs más választásom...

Könyvemet Andrea Brezzi pilótafőhadnagynak ajánlom. Egyik történetnek főhőse ő. Ha csak az ő életéből merítettem volna anyagot, akkor is egész kötetet tölthetnék meg a fiatal, vakmerő pilóta hőstetteivel. Egy őszi délutánon találkoztam vele C. repülőterén. Még nyakig benne volt nehéz repülőegyenruhájában - éppen Málta felől érkezett és arca ragyogott az örömtől, hogy a rábízott feladatot sikeresen megoldotta. Együtt töltöttük az estét és sok mindenféléről elbeszélgettünk. Hirtelen hozzám fordult:

— Te, tudom, hogy hazamész, előbb is érsz haza, mint én. Kérlek, menj el apámhoz és anyámhoz s öleld meg őket helyettem...

Nemsokára ezután másik repülőterre helyezték át, ahonnan más frontokat látogatott meg „szeretetadományaival”. Egyik reggel egy bombázókülönítménnyel valamelyik görög üteg elhallgattatására indult és nem tért vissza.

Mindnyájan meg voltunk győződve, hogy meghalt és elsirattuk. Szívünk mélyén azonban úgy éreztük: nem lehet igaz, egyszer még visszatér.

Később, kerülő úton fülünkbe jutott, hogy él és fogságba került. Ezért hát nem tettem eleget Brezzi kérésének: nem adtam át üdvözlétét szüleinek. Hadd adja át hamarosan ő maga...

ANGELO APPIOTTI

A FÜSTÖS BARAKK

Múlt év decemberének valamelyik estéjén együtt ültünk „valahol” a Déli Arcvonal eldugott repülőterének barakkjában. Unalmas, szeles este volt. A keményre fagyott földet csontig ható, metszően hideg szelek separték végig s az ilyen időhöz nem nagyon szokott olajfák koronáját ugyancsak megtépázták. A réseken a barakkba is befújt a szél és végig füttyült az összetolt asztalok között. A körben ülő tisztek fázósan túrték fel kabátjuk gallérját. Idegesek és ingerlékenyek voltak. A füstös barakkban elviselhetetlen légkör uralkodott. Kellemetlen, durva szavak pattogtak a levegőben, petróleum- és konyhaszag terjengett. Semmi repülés, semmi Málta, semmi felderítés, csak unalom, végtelen unalom, amikor semmit sem lehet csinálni. A pókert elvihette az ördög, a bridzs csak ütődött angoloknak jó...

— Istenem, tégy csodát, — hallatszott itt is, ott is — ... ezredes úr, meséljen már valamit!

Az ezredes, harminc év körüli férfi, szép, mint egy görög isten, száz cigarettát szív naponta, hét vitézségi érme van és minden öt percben hajlandó kockára tenni a bőrét, de arra nincs szíve, hogy egy becsületes körmondatot kivágjon. Nagyon hallgatag ember, mindazok, akik nem ismerik, „lehetetlen alaknak” tartják. De ha többet van vele együtt az ember és jobban megismeri, belelát a szívébe és bálványozni kezdi.

Ezen az estén az ezredes megérezte, hogy a dolgok nem mennek a maguk rendjén. A fiúk minden semmiségen felfortyantak, márpedig a barakkban uralkodó, egyre veszedelmesebbé váló unalmat valahogyan el kellett űzni. Mégpedig gyorsan ... A hadvezetőség mindenre gondol, csak az unalomra nem.

— Kevesebb gázmaszkot kérünk, de több könyvet, több rádiót, levelet, több cigarettát, lehetőleg a szívható fajtákból!...

Meglehetősen siralmasan festettünk ebben a környezetben. Sehogy sem illtünk ebbe a huzatos, összetákolts fészerbe, melybe hálni járt a lélek. Szinte minden percben várni lehetett, hogy egyikünk felugrik és

mindnyájunkat kikerget, hogy a ránk nehezedő tétlenségtől valahogy megszabadítson bennünket.

Fásult arccal ültünk, magunk elé meredve, és kértük az Istent, múljon el felőlünk a hosszú éjszaka.

Ekkor az ezredesnek remek ötlete támadt. Maga köré gyűjtötte a fiúkat és így szólt:

— Gyerekek, most szépen leülünk ehhez a nagy asztalhoz és sorba mindegyikünk elmeséli legizgalmasabb és legérdekesebb háborús kalandját, amelynek ő volt a főhőse. Aztán szavazni fogunk és úgy döntjük el, kié volt a legérdekesebb történet, ki lesz a győztes. Figyelmeztetek azonban valamennyiteket, senkinek eszébe ne jusson lóvá tenni és hasból költött történetekkel traktálni bennünket, mert ebben az esetben irgalmatlanul kirakjuk a hóba. Különben is azonnal rájövünk, ha valaki túllő a célon és kacsát akar beadni. Minden egyes történet legfeljebb tíz percig tarthat...

Egy újonnan érkezett kis szőke hadnagy közbeszólt:

— Az ötlet nem új. Milanese írt már egy hasonló könyvet, aminek kellemesen pikáns kis mellékíze volt... Mi azonban ...

Az ezredes ráförmedt:

— Ugyan hallgass, te tacsó. Mit értesz te ehhez? Ismerem a könyvet, amire célzol. Ez mit sem változtat tervemen. Rendben van, mi is írunk egy könyvet és elnevezzük a XX. repülőszázad naplójának.

Az ezredest félbeszakító hadnagyocskának kellett megnyitnia a sort.

— Kezdd meg te! — bökte oldalba az egyik repülőfőhadnagy. — Hiszen úgyis tegnapelőtt jöttél a világra, neked nem sok repülőkalandod volt még. Így nem untatsz bennünket sokáig első sikeres landolásod izgalmaival.

Pedig nem volt igaz, amit mondott. Ez a szőke, kissé sápadt, húszesztendős fiú, aki csak pár hónappal ezelőtt hagyta el a casertai iskolát, nagyon is ismertté tette magát azzal az esettel, amit a következőkben mesélt el nekünk. A történetet többé-kevésbé mindannyian ismertük már, mégis nagyon örültünk, hogy most maga a történet hőjétől hallhatjuk újra a szomorú és hősies kalandot. A fiú beszélni kezdett és mi valamennyien — még a legádázabb fecsegők is — feszült figyelemmel hallgattuk.

— Mint mindnyájan tudjátok, közvetlenül Casertából kerültem erre a megveszekedett repülőtérré. Nem akarom a mellemet döngetni, de meg kell említenem, hogy odalent meglehetősen jó tanuló hírében állottam és az

összes előírt repülőgyakorlatokat kitűnő eredménnyel végeztem el. Casertában azonban komoly emberek közt voltam, a gépek is komoly masinák voltak, nem rozoga bárkák, mint az itteniek, társaim pedig egyszerű repülők és nem hozzátok hasonló nagy emberek. Szó, ami szó, idekerültem. Mondtam is magamban: no ezek itt szépen fogadnak majd. Azt hiszik, holmi tejfelesszájúval van dolguk, de majd bebizonyítom nekik hamarosan, ki vagyok! Nápolytól Villa San Giovanniig képzeletben százszámra géppuskáztam le a Spitfire-ket, halomszámra semmisítettem meg a Gloster-gépeket, lelki szemeimmel már a mellemen láttam díszelegni az arany vitézségi érmet. Mit bánom én, ha kockára is kell tennem érte életemet, fő, hogy bizonyoságot tehetek bátorságomról. Megérkeztem ide. Olyan gúnyos mosolygással fogadtak, hogy kinyílt a bicska zsebemben. Egye fene! Majd holnap megmutatom nekik, kin mosolyognak — gondoltam. A csapattesthez osztottak be, adtak egy gépet, vállon veregetnek, hogy csak gyakorlatozz, „pubi!” — aztán majd, ha jó fiúcska leszel egyszer elviszünk Málta felé is. Mint tudjátok, szorgalmasan gyakorlatoztam, míg aztán egy szép napon, vagy tíz nap múlva, úgy éreztem, most már helyben vagyok. Oda is mentem a századosomhoz, lejelentkeztem és jelentettem, hogy most már akármilyen feladatot rámbízhat. Pár nap múlva tényleg meg is kaptam az első megbízást. El kellett kísérenem egy bombavetőrajt, amely Miccaba felé indult. A százados hátba vágott és kijelentette, hogy én is mehetek velük. Majd kiugrottam a bőrömből örömben. Majd megmutatom pilótatársaimnak, hogy senkinek sem kell végig csinálnia az abesszin háborút ahhoz, hogy jó repülő legyen! Késő délután indultunk, felemelkedtünk vagy kétezer méterre és bevártuk, míg a G.-ből érkező nehéz bombavetőraj csatlakozik hozzánk. Itt kezdődött a dráma első része. Már amikor startoltam, észrevettem, hogy a motorral baj van. Minden tizedik ütemnél köhögött a gép. Biztosan piszkosak a gyertyák, az ördög vigye azt a hanyag gépészt, miért nem ügyel jobban a pucolásnál — dörmögtem dühösen a fogam közt. Nagy ügyel-bajjal igyekeztem „lépést tartani” a többi géppel, ami eleinte még csak sikerült valahogy. Gázt adtam a motornak, amennyire csak lehetett, de éreztem, hogy hiába. A gépek rajba fejlődtek és Máltának vették útjukat. Hiába, a motor egyre jobban kezdett kihagyni. A légi járőr vezetője kétségbeesetten integetett a kezével. Ezek ott az hiszik rólam, hogy ínamba szállt a bátorságom! — tört ki belőlem a kétségbeesés. Ha törik, ha szakad, be kell

hoznom az egyre növekvő távolságot, köztem és a többi gép közt! De lehetetlen volt jobban megerőltetnem a gépet. Lassú félköröket írva le, egyre lejjebb és lejjebb ereszkedtem és mivel már kint jártunk a nyílt tenger felett, az a veszély fenyegetett, hogy nem várt fürdőt kell vennem. Hiába minden! Vissza kell térnem a repülőtérre! Intettem a társaimnak, hogy kénytelen vagyok visszafordulni. Nagy nehezen kiegyensúlyoztam a megmegbillenő gépet és visszakormányoztam a repülőtér felé, ahol sikeresen földet is értem. Majd szétvetett a méreg. A repülők hozzám futottak, körülvettek. A gépész kérdően nézett rám. A szidalmak és szemrehányások özönét zúdítottam szegény fejére. Megfenyegettem, hogyha ez még egyszer előfordul, megszűnik létezni. De hiába volt minden átkozódás. A többiek már bizonyára Málta felett járnak és javában szórják le „csomagjaikat” az angoloknak, vagy derekasan harcolnak a Spitfire-ekkel. Én meg itt állok dühösen a gépem mellett és szidom ezt a szerencsétlen flótást. Megyek az őrnagyhoz. Az őrnagy úr derék ember, azonnal megérti a dolgot, utasítást ad, hogy vizsgáltsam meg a motort. Még meg is vigasztal, hogy majd máskor több szerencsém lesz. A szerelővel tüzetesen megvizsgáljuk a motort és a gyertyákat. Leszereljük a karburátort, megvizsgáljuk a villamos berendezést, új gyertyákat szerelünk fel, szóval helyrepopofozzuk a gépet tetőtől-talpig. Éjfél tájban készen is lettünk. Megforgatjuk néhányszor a légcsavart és halljuk, hogy a motor kitűnően működik. Megelégedetten fekszem le. Majd holnap! — gondolom magamban bizakodva. Holnap ma jól megmutatom, ki vagyok én! Másnap tényleg újra Málta felé készülünk. Célunk ezúttal Hal-Far, amely, mint tudjátok, Miccaba testvér-repülőtere. Vagy harminc tonnányi bombát kell ledobnunk. Az én gépemet is kijelölték a kísérőgépek közé. El is indultunk, a tenger felett csatlakoztunk a bombavetőkhöz és... uccu neki, Málta felé... Negyed órai repülés után... A többit már tudjátok! A motor újra elkezd köhögni, a gép megbillen és én lassan el-elmaradok a rajtól. Érzem, hogy elsápadok. Tehetetlenül kínlódom a gázpedállal. Újra vissza kell fordulnom! A repülőtéren az ezredes mogorva arccal fogad.

— Túlzásba megyünk, fiatalember! Ajánlom, hogy utoljára forduljon elő a dolog! Nem tűröm az ilyesmit! Ma éjjel motorvizsgálat, holnap, ha törik-szakad, a raj kötelékében kell maradnod! Majdnem sírtam dühömben. Tehetetlenül rágtam az öklömet. Ha nem szégyelltem volna pilótatársaim előtt, legszívesebben levetem magam a földre és bögök, mint a gyerek...

Hívom a legjobb szerelőt. Töviről-hegyire átvizsgáljuk a gépet. Sehol semmi hiba. A motor pompásan működik, a karburátor tiszta, a gyertyák ragyognak, olaj, benzin rendben. De hát, az ördögbe is, mi lehet itt a hiba? Gyűlölöm a káromkodást, a káromkodókat pedig utálok. Azon az estén azonban, higgyétek el nekem, minden harmadik szavam csúnya káromkodás volt. Hajnali három óráig vesződtünk a gépemmel. Ekkor néhány órára ledőltem, de hajnalban már a repülőtéren voltam. Kihúztam a gépet a hangárból. A motor kitűnően működött. Felszálltam, jó darabig keringtem a repülőtér felett és a legnyaktörőbb mutatványokat végeztem. Végre érkezett a várva-várt délután. Aznap a szicíliai tengerszoros közelében elvonuló angol hajókaraván megtámadása volt a parancs. Szentül megfogadtam magamban, hogy bármilyen nyaktörő feladatról lesz is szó, vállalkozom rá, hogy tisztázzam magam. El is indultunk. Dagadó szívvel, nagy harci kedvvel vágtam neki a többiekkel a levegőtengernek. Alig negyedórai repülés után beütött a katasztrófa... Kíméljete meg attól, hogy újra elmeséljem e rettenetes perceket. Még ma is, ha visszaemlékezek rá, összeszorul a torkom és elsötétül előttem minden. Elég az hozzá, hogy fél óra múlva megint a repülőtéren voltam. Az ezredes kikelt önmagából. Kurtán kijelentette, hogy nagyon sajnálja, de meg kell mondania, legjobban teszem, ha beadom lemondásomat. Így elkerülhetem a komolyabb következményeket. Sírástól remegő hangon védekeztem.

— A motor a hibás, ezredes úr, higgye el... ez nem repülőgép, ez elavult talicska ... Valaki elátkozott, hogy ne sikerüljön semmi... Az ezredes nem fogadta el védekezésemet. Megvetően végignézett rajtam és faképnél hagyott. Betámolyogtam a szobámba és kétségbeesetten vágódtam végig fekvőhelyemen. Több, mint egy óra hosszat a sötét szobában feküdtem a legnagyobb lelki gyötrelmek között, öngyilkosságot forgattam a fejemben. Az a tiszt, aki ilyen esetben végez magával: gyáva. Én azonban háromszorosan annak számítok, mert tisztársaim szemeláttára háromszor futottam meg a harcból. Istenem, milyen szégyen! A kollégáim a harcból jövet szemem köphetnek. Még hozzá teljes joggal! Mitévő legyek!... Kihúztam szolgálati revolveremet. Babonás rémülettel szegeztem szemem a csövére. Lőjek, ne lőjek? Ezredes úr, édesanyám, értsenek meg az Isten szerelmére! Próbáljanak belém látni! El szeretnék sülyedni a szégyentől és a kétségbeeséstől. Feltűnt előttem édesanyám jóságos arca. Megsegített. Hirtelen felugrottam az ágyról, kirohantam a repülőtérré és lélekszakadva

az ezredes irodájába siettem. Anélkül, hogy engedélyt kértem volna, benyitottam. Nem is emlékszem, hogy köszöntem volna. Mint egy őrült, a futástól lihegve, beszélni kezdtem:

— Ezredes úr! Higgyen nekem, nem vagyok gyáva. Adjon egy másik repülőgépet. Azonnal indulok egyedül Málta felé. Leereszkedem harminc méterre a miccabai repülőtérre és sortüzet adok gépfegyverrel a földön levő gépekre, készítek pár tucat felvételt és ha nem lőnek le, akkor, ha Isten is úgy akarja, visszajövök és jelentést teszek. Ha nem adja beleegyezését, itt az ezredes úr előtt lövöm főbe magam! Könyörgöm, ezredes úr, adasson nekem másik gépet... Az ezredes szótlanul végighallgatott. Szinte magam előtt látom kemény, férfias arcát, szürke, kutató pillantását, amelyben hirtelen megcsillant a derék bajtárs megértő mosolya.

— Rendben van. Kérj a nevemben egy C. R. 42-es gépet, repülj Málta felé és hozd el az ígért fényképfelvételeket. Ha sikerrel elvégzed a feladatot, visszanyered bizalmamat. Rohantam az első rajhoz... A százados hallani sem akart a dologról.

— Az ég szerelmére ne nehezítse meg a dolgot! — rimánkodtam kétségbeesetten. — Az ezredes parancsa... Nem, nem vagyok bolond. Adjon egy gépet, töltesse meg a fényképezőgépet, mert Málta felé kell repülnöm ... Igen, odamegyek, a pokolba, nem bánom, de siessen, az Istenre kérem. Pár perc múlva már a berregő gépben ültem. Teljes gázzal előre! Szinte magamon kívül voltam izgatottságomban. Nem láttam, nem hallottam, csak egyet tudtam: sikerülnie kell a vállalkozásomnak! A rettegett sziget felé kell repülnöm, el kell végeznem a rám bízott feladatot és élve visszatérnem! Hogy megmutassam mindenkinek, nem vagyok anyámasszony katonája! Istenem, milyen rémes perceket éltem át! Nem kívánom még az ellenségemnek sem. A nap már lebukófélben volt, úgy festett, mint egy lángban álló kerek tűzgolyó, mely éppen elmerülni készül a tenger hullámaiban. A vállalkozáshoz, előreláthatóan háromnegyed órára volt szükségem. Idejében kellett Miccaba felé érkeznem, hogy elkészíthessem a felvételeket. Málta felett még nem jártam, de el sem lehetett tévednem, mert a közelben nem volt másik nagyobb kiterjedésű sziget. Miccaba pedig Málta kellős közepén fekszik, úgyhogy még egy kezdő repülő is játszi könnyedséggel megtalálhatta. A motor kifogástalanul működött. Mondhatnám szinte dalolt és én vele együtt énekeltem. Együtt trilláztam a gép ütemével, a motor szimfóniája egész lényemet muzsikával

és örömmel töltötte el. Emlékszem, három szót ismételtettem gépiesen: Megyek Málta felé... Megyek Málta felé... Tudtam, hogy az életem még sohasem forgott ennyire kockán. Ha meghalok, az sem baj. Fő, hogy a becsületem szeplőtlen marad! A halál felé repülök, de legalább magammal viszem ezredesem elismerését! Lényegtelen, hogy elmondjam nektek, mi történt a szigeten, amikor a gépemet megpillantották. Valamennyien tudjátok, mi játszódik le ott lent, hiszen legalább ötvenszer volt benne részetek. Átengedem nektek annak az ádáz tűzijátéknak elképzelését, amelyet tiszteletemre rendeztek. Azt sem mesélem el, milyen elkeseredett harcom volt azzal a három Gloster-típusú vadászgéppel, amelyek történetesen a sziget felett cirkáltak. Egyiket sikerült lelőnöm. Vagy húsz méternyire ereszkedtem le Miccaba repülőtere felé és géppuskával végig pásztáztam a repülőtéren indulásra készen álló gépeket. Hogyan repültem el vagy háromszor a katonai épületek felett, ádázul fényképezve, — ezek mind ismeretes dolgok előttetek, nekem azonban akkor újak voltak és úgy éreztem, hogy újjászülettem e felejthetetlen élményben. Még ma sem értem, hogyan sikerült ép bőrrel hazajutnom, amikor pedig vagy féltucat Hurricane-, Spitfire- és Gloster-gép indult üldözésemre. Édesanyám minden bizonnyal éppen rám gondolt és azon imádkozhatott, hogy óvjon meg a Jóisten. Kérését, úgy látszik, meghallgatta az ég. Így történt, hogy hamarosan újra repülőterünkre érkeztem. Bajtársaim nem sokkal előttem jöttek meg. Jóformán kiráncigáltak a gépből és összevissza ölelgettek. Gépem inkább hasonlított egy kimustrált szitához, mint repülőgéphez. Nyolcvankét géppuskagolyótalálat érte. A benzintartályban még volt vagy egy liter benzinem. Még az ezredes is megölelt és kijelentette, mindig tudta, milyen derék fickó vagyok. Később megkaptam ezért a kis kiruccanásért a nagyezüstöt.

A XX. repülő század naplója így született meg. Az „előadás” alatt az öregebb repülő tisztek meghatódtak. Az ezredes, aki immár a hatodik cigarettájára gyújtott rá, tenyerével az asztal lapjára csapott és felkiáltott:

— Mindig mondtam nektek, fiúk, hogy Barelli hadnagy barátunk nem is olyan gyáva kukac.

A VESZÉLYES TRÉFA

Fenemód hideg volt a barakkban.

— A hideg és a bűz nem nagyon férnek meg egymással, — jelentette ki egy tartalékos százados, aki arról volt nevezetes, hogy csak akkor nyitotta ki a száját, ha örök igazságokat mondhatott.

— A hideg, a bűz és az A. 0. cigaretták — tette hozzá egy másik pilóta, akinek az amerikai cigaretták voltak a gyengéi.

— Üsse kő a bűdösséget meg a cigarettákat, de tüzet igazán gyújthatnátok.

Egyik repülő meg is rakta a kis vaskályhát, de mivel a nedves fa nem nagyon akart tüzet fogni, meglocsolta a füstölgő fahasábokat egy kis benzinnel. Hja kérem, spórolni kell a nyersanyaggal!

Természetesen majdnem sikerült felgyújtania a barakkot s a fiúk kígyót-békát kiabáltak a szerencsétlenre, a bűz is nagyobb lett, a füst is, csak a levegőben uralkodott valami álmosító langyosság.

Az ezredes Patruno hadnagyhoz fordult:

— No, Patruno, te is jobban tetted volna, ha hallgatsz. Ahelyett, hogy minket itt zöldségekkel traktálsz, maradj meg a szerelmesleveleknél. Nem látod, még a tűz is kialudt előadásod hallatára, így hát sajnálom, ne is számíts az első díjra. No fiúk, ki következik?

Ez volt a negyedik elbeszélés az este. A XX. raj dekameronjának első történetét Barelli hadnagy mesélte, mint már hallottuk. A repülőket többé-kevésbé megghatotta a húszesztendő sápadt, törékeny, lányoskinézésű fiú előadása.

A pilóták a hőstetteket mosolyogva szokták végighallgatni, de ha szívükhöz szól az ember, valamennyien gyerekké válnak.

Újabb két történet következett. Semmi különös, a szokásos Málta feletti ütközetek, lelőtt angol repülőgépek, szerencsés hazatérések, jóformán egészen kiürült tartályokkal, ellenséges golyóktól össze-vissza lyuggatott szárnyakkal és így tovább.

Egyik sem volt valami érdekes történet; a tisztek ásítózni kezdtek, de legjobban maga az ezredes. Magamban arra gondoltam: lehet, hogy ezek a fiúk nagyszerű, pilóták, de mikor kinyitják a szájukat — analfabétákká válnak és az én naplóm füstbe megy.

Az ezredes, hogy megmentse a helyzetet Patruno főhadnaghoz fordult:

— Nézd, Patruno, te ügyvéd vagy, legalább tudsz beszélni. Tudjuk, hogy fabatkát sem ér a katonai tudományod, éppen ezért nem vártunk tőled sokat. Most tíz perc múlva fél tizenegy. Adunk neked tíz percet, mesélj még valamit a kölyköknek valamelyik élményedről.

Patruno főhadnagy a legidősebb tiszt a században. Már 1917-ben is repülőfőhadnagy volt; most koránál fogva kisistennek képzei magát. A tacsó húszéves pilóták azonban, akik óránként ötszáz kilométeres sebességgel a legnyaktörőbb mutatványokat végzik, kinevetik Patrunót és apukának hívják.

Egyáltalában nem voltak hajlandók Patruno háborús múltját tisztelni, sőt még azt is ráfogták, hogy nem ért a modern repülőgéptechnikához. A világháború után Patruno főhadnagy az ügyvédi pályát választotta s amikor az új világháború kitört és Olaszország is belecseppent a csetepatéba, Patrunót is előráncigálták poros ügyvédi irodájából és teljes nyolcvan kilójával egy modern felderítőgépre ültették, hogy a Földközi-tenger egén babérokat arasson.

Patruno főhadnagy vasakaratú ember és egészen jól bírja a szolgálatot. Bátorsága sem mindennapi. Mindez azonban nem zárja ki, hogy a bajtársai „ügyvéd úrnak” ne csúfolják, aki úgy ül a repülőgépen, mint majom a köszörűkövön.

Lassú hangon beszélni kezdett:

— Tudjátok, egyszer a Piave környékén, vagy huszonhárom éve...

Nem hagyták tovább beszélni. Egyszerre ráfordultak vagy tízen is:

— Mit jössz itt nekünk Noé bárkájával?... Régebbi mesét nem tudsz?

Szegény Patruno megvakarta a fejét. Dadogva kezdett újra beszélni, amikor a zaj kissé elült.

Szegény feje! Ugyan mit is mesélhetett, amit a többiek ne csináltak volna nap-nap után? Éppen olyan hős volt, mint akárki a barakkban. Máltai portyákról, hajókaravánok megtámadásáról szóljon? A miceabai és hal-fari légiharcokról, melyeken bajtársai vele együtt részt vettek?

Ezekből a légi csatározásokból Patruno néha olyan megtépázott géppel került haza, hogy alig lehetett ráismerni Fiat-jára. Egy ízben könnyebben meg is sebesült és akkor jó pár hétig ülni sem bírt.

Semmi rendkívüli kalandot nem tudott érdekfeszítően elmesélni. A fiúk vagy három percig még csak összeszedték magukat, hogy Patruno dadogását végig hallgassák, akkor azonban kifogyott a türelmük és leintették.

Maga az ezredes is lemondóan intett:

— Sajnálom, öreg fiú, de be kell látnod, nem tudsz semmi olyat mondani, amit mi legalább tízszer végig ne csináltunk volna.

Patruno vállat vont és kissé sértődötten cigarettára gyújtott. Kint üvöltött a szél és a pilóták fázósan húzták össze szőrmével bélelt bőrkabátjukat. A barakkban a füst olyan vastag volt, hogy szinte vágni lehetett.

A petróleum meglehetősen bágyadtan világított. Újra nyomasztó csend borult a nagy deszkabódéra és mi megint ásítózni kezdtünk.

— Legjobb lesz, ha lefekszünk! — ajánlotta az ezredes, de erre senki nem mutatott hajlandóságot. Ugyan kinek lett volna kedve ilyen időben lefeküdni? Holnap sem lesz repülés és ha ma alszunk, mivel üssük agyon a holnapot?

Egyszerre csak öblös hang szólalt meg:

— Ha nincs kifogásotok ellene, akkor majd én mondom el a hal-fari tréfát, amiben szintén részt vettem!

Nino Tessera főhadnagy volt a közbeszóló. Jóarcú, harminc év körüli torinói fiú, akinek kisujjában volt a repülés minden csínja-bínja. Mosolyogva kezdte el.

— Tudjátok, azon az estén történt ez, amikor az angolok Nápoly, Palermo, Reggio és Cagliari felett tettek látogatást. Egész Szicíliában és Calabriában megszólalt a légi riadó, mi pedig kénytelenek voltunk ölbetett kezekkel ülni itt.

Hajnali félhat lehetett, amikor Bobba százados az ágyamhoz lépett és irgalmatlanul rázogatózott.

— Kelj fel, hé, ne dögölj itt, mint a lajhár! Megyünk megréfálni az angolokat!

— Ugyan menj a csodába!... — dörmögtem vissza álmosan. — Van is nekem kedvem viccelődni. Hagyj aludni! Azért, mert te álmatlanságban szenvedsz, mindig ilyen hülyeségekkel kell gyötörnöd az embert?

Bobba azonban a lábamnál fogva ráncigált le az ágyról. Megdühödtem. A barakkban kegyetlenül hideg volt és ez az állat itt félmeztelenül kizavar

az ágyból, ahelyett, hogy a pokolba menne.

De Bobba makacsul kötötte az ebet a karóhoz:

— Nézd, Nino, most gyorsan felöltözzöl, aztán elrepülünk Málta felé. Az angoloknak épp ilyenkor kell visszatérniük repülőterükre s ott lent azt fogják hinni, hogy ők jönnek vissza.

Megadják nekünk a leszállási jelet, mi le is ereszkedünk vagy harminc méterre és kedvünkre kigéppuskázzuk magunkat. Meglátod, úgy meglepődnek, hogy ép bőrrel visszatérhetünk. Fél óra múlva újra dögölhetsz az ágyban!

Felültem az ágy szélén és rendbe szedtem a gondolataimat. Kissé még álmos voltam és nehezen kapcsolt az agyam. Nem tudtam, tréfál-e Bobba, vagy komolyan beszél?

Aztán hirtelen rájöttem, hogy nem tréfál. Lassan ráeszméltem, hogy igenis kivihető a terv s ha egy ici-pici szerencsénk van, ép bőrrel megússzuk a dolgot.

— De mit fog szólni az ezredes?... — vetettem közbe.

— Elintézttem — felelte és máris sietett ki a gépéhez.

Pár perc múlva én is felöltöztem. Jó melegen — amit nem bántam meg, mert kint majd megfagyott az ember, olyan dermesztő volt a hideg. Zsebembe tettem egy tábla csokoládét, gondoltam megeszem az úton, ha hazafelé repülök. Majd kiléptem a barakkból a sötétségbe. Mondom, fiúk, olyan sötét volt kint, hogy az orrom hegyéig sem láttam. Hold nem sütött és tudtam, hogy hét óráig híre-hamva sincs a napnak.

A repülőtér sarkában már ott állt a két gép, az enyém és Bobba századosé. A kipufogócsőből szikrák villantak a sötétségbe. Megvakartam a fejemet. Ugyan, hogy a csodába fogunk ilyen sötétben startolni?

Ha jól emlékszem, a repülőtér szélén nyárfasor húzódik; ha nem ügyelünk, úgy nekimegyünk, mint a pinty. Bobba nem gondolt ilyesmire. Vidáman fütyörészett és egyáltalán nem aggódott a nyárfák miatt. Hirtelen az is eszembe jutott, hogy a repülőtér egyik oldalán gödör van, amit már vagy tíz napja készülünk betemetni, de a kutya sem törődött vele. Ha most belegurulok, az ördög sem ment meg a tótágastól. Bobbának viszont nem lehetett nemet mondani.

Alapjában nekem is egyre jobban tetszett a terv. Magamban megeresztettem egy fohászt. Adja az ég, hogy sikerüljön a tréfa...

Ti mindnyájan ismeritek Bobbát, tudjátok milyen ember. Pompás pilóta, ember a talpán, kevés olyan acélidegzetű férfi van a világon, mint ő. Nos, amint ott morfondírozok magamban, egyszer csak hozzám lép, megragadja a karomat, a másik kezével kikotor a zsebéből egy cigarettát és a számba nyomja.

— Nesze, itt egy Camel. Az előbb csentem el az ezredes asztaláról egy dobozzal... Meglátod, Nino, micsoda „muri” lesz, ha a fiúk megtudják a dolgot. Megpukkadnak az irigységtől. Az angolok pedig nem is álmodják majd, hogy olasz látogatókat kapnak és szép „welcome”-mel fogadnak Hal-Farnál!

Felmásztunk a pilótaülésbe, a motorok már jól bemelegedtek, hiszen idestova vagy tíz perce jártak szabadon.

Hiába, ahogy mondtam, nem lehetett öt méterre se látni. Előttünk bizonytalan távolságban ott volt a nyárfasor, mögötte házak — eszerint legfeljebb csak száz métert gurulhattunk.

A gödörre is vigyázni kell, hogy az ördög vinné el. Megegyeztem Bobbával, hogy ő megy előre és majd kis kézilámpával jelzi, merre tart. A lámpa különben arra szolgált, hogy az iránytűt, nézhessük.

Bobba gépe lassan megindult, én is igyekeztem a nyomában maradni. Még talán száz métert sem gurultunk, amikor észrevettem, hogy a levegőben vagyok. Hihetetlen, gondoltam magamban, milyen könnyen kezelhető ez a „C. R.”. Csak érteni kell hozzá és úgy lehet bánni vele, ahogy akarja az ember. Könnyen emelkedik és nem kell állandóan rettegni, hogy kilométereket csúszik a hasán a gép.

Istenem, de sötét van itt fent a levegőben! Még a csillagok sem érnek egy fityinget sem. Olyan halvány a fényük, mint egy utolsót pislákoló zseblámpakörtének.

Bobbának is eszébe juthatott volna előbb a dolog, amikor még volt egy kis holdfény és legalább az orra hegyéig elláthatott az ember. Vaksötétben repülök és egyetlen támpontom Bobba kis zseblámpája, amit néha-néha kidug oldalt, hogy láthassam az irányt. Nem látom a műszertáblát, a magasságmérőt, az órát és kizárólag egy jókedvű és vakmerő százados felelősségére repülök, aki fejébe vette, hogy megréfáljuk az angolokat.

Mondom magamban: Nino, ennek fele se tréfa! Ez itt, nem bátorság, nem vakmerőség, hanem merő ostobaság. Itt vásárra visszük a bőrünket és a

bajtársak joggal mondják majd, hogy bolondok voltunk és megérdemeltük sorsunkat.

Nem mondom, ha sikerül a dolog, jó kis muri lesz és holnap mindenki megsárgul az irigységtől. Bobba vakmerő bolond, de hát az a mestersége. Meglátod, Nino, nem kell aggódni, fog ez menni!

Már vagy húsz perce repülünk, amikor kelet felől lassan derengeni kezd az ég. Hála Istennek, közeledik a reggel és vége lesz hamarosan ennek az átkozott sötétségnek.

Lenézek, s íme, vagy kétezer méterre alattunk, megpillantom Málta sötét árnyékát. Az angolok már észrevettek bennünket, nem hiába vannak kiváló repülőgép jelző műszereik. Mi azonban reménykedünk, hogy sikerül megtévesztenünk őket. A tréfa eddig még sikerült, reméljük a továbbiakban sem lesz baj.

Bobba nemcsak ügyes repülő, hanem gyorseszű ember is és elsőrangú lélekbúvár... megbízhatom benne.

Az angolok csakugyan azt hiszik, bombavető repülőgépeik térnek vissza Szicília felől és a hal-fari világítótornyból kezdik leadni fényjeleiket. Megszakítás nélkül közlik velünk morzejelekkel angolul:

— Itt Málta! Itt Málta!...

Bobbának igaza volt. Semmi kétség, összetévesztettek bennünket honfitársaikkal. Bobba százados jelt ad a lámpával, mire szinte függőlegesen vetjük le magunkat a jelzéseket adó világítótorony irányában.

Amilyen figyelmesek az angolok, még arra is van gondjuk, hogy a lavalletai rádióleadó antennáját kivilágítsák, nehogy esetleg beleütközzünk...

Egyre gyorsabban közeledünk a hal-fari repülőtérhez. Az angolok szünet nélkül adják le hívójeleiket:

— Itt Málta... Hal-Far!...

Nem várjuk meg, míg ránk világítanak a fényszórókkal, egyenesen lecsapunk a sötétlő háztömböktől és katonai épületektől körülvett repülőtérre, melyen élesen kivehető vagy két sor indulásra készen álló Gloster-gép.

Végig söpörjük az angol gépeket gyújtó- golyókkal megtöltött géppuskáinkkal.

Az angolok hirtelen észbe kapnak. Végre rájöttek, hogy honi gépek helyett olasz látogatókat kaptak. Szegények, képzelem milyen dühösek lehettek a kellemetlen felfedezésre!

Mielőtt ránk lőhettek volna, már vissza is térünk és újabb golyózáport zúdítunk a földön álló Glosterekre, aztán felrántjuk a gépet, mert az angol gépekből is lángok csapnak fel és hamarosan kivilágítják a repülőteret. Lent felsívít a riadót jelző sziréna és éktelen ropogással megszólalnak a légelhárító-ágyúk.

Szükségtelen, hogy ezt bővebben vázoljam nektek. Nálam bizonyára jobban ismeritek Máltát és gondolhatjátok, micsoda pokol zúdult ránk.

Szerencsénkre a lövések messze elsüvítettek fejünk felett, mivel nem emelkedtünk magasra, sőt amilyen alacsonyan csak lehet, igyekeztünk kijutni a nyílt tengerre.

Egy-két pillanat és máris megcsillant alattunk a hajnali félhomályban a tenger, a szabadulás. Bobba szemmel láthatóan igen jókedvű volt, mivel egészen lehetetlen buk fenceket vetett gépével a levegőben. Hol nyílsebesen szökött fel a magasba, hol orrára buktatta a gépet, hogy szinte súrolta a habokat.

Bolond ez az ember — gondoltam magamban, bár én is majd kiugrottam a bőrömből örömömben. Szerettem volna énekelni, ordítani.

Hirtelen eszembe jutott a csokoládé. Zsebembe nyúltam és jókedvűen majsolni kezdtem...

Ezzel megszületett a XX. repülő század naplójának második története. Az ezredes kijelentette, hogy érdemes megörökíteni Nino Tessera főhadnagy úr kalandját.

Azt azonban nem állhatta meg, hogy oda ne vágja Tesserának:

— No, azért ne bízd el magad, Nino! Amit te csináltál, azt akármelyikünk megtette volna. Mi ez a kis kirándulás? Semmi. De tagadhatatlan, hogy te csakugyan megtetted. Ez a különbség!

A „PICCHIATELLI”-K FÉSZKÉN

Egy augusztusi reggelen fehérszínű „A la Littoria” utasszállítógép emelkedett fel Bengasi repülőtéréről és méltóságteljesen a tenger felé szállt, az anyaország irányában.

Az éjszaka folyamán ellenséges gépek lepték el a város feletti légiteret és gyilkos bombazáporral árasztották el lakónegyedének fehér kupoláit, minaretjeit. Az eget majdnem egy óra hosszáig megvilágította a léghárító-ágyúk tüze. Az olasz vadászgépek sem maradtak tétlenek. Felszálltak és hamarosan elkergették, sőt egészen az egyiptomi határig üldözték az angolokat. Egy Gloster-mintájú angol gépet még a város felett sikerült lelőni, a többiek elmenekültek, azt azonban, sajnos, nem lehetett megakadályozni, hogy gyilkos gyújtóbombáikat le ne dobják a békében alvó városra.

Bengasi repülőtérén a nagy fehér gépet gyermekek és asszonyok állták körül, ezeket kellett a gépnek hazaszállítania Olaszországba. Munkások, parasztok, kiskereskedők gyermekeit és feleségeit, akiket apjuk, férjük most hazaküldött az anyaország biztosabb partjára. A gyors, hárommotoros polgári utasszállítógépen nincsenek géppuskák és más védekező fegyverek. A golyószórók helyén a szokatlan úttól kissé sápadt és ijedt arcú kisgyermekek ülnek s egy áldott állapotban lévő asszony, aki pár hónapos kicsikét tart az ölében.

Odébb egy feketeinges, felkötött karú katona, aki Sidi-el-Barrani közelében sebesült meg s most betegszabadságra utazik haza szüleihez. A gép nincs álcázva. Hófehérre festették, mert ez a szín messziről jelzi, hogy békés szándékú repülésről van szó s hogy útja az emberiesség védelme alatt áll, amit még a legbarbárabb népeknek is elemi kötelességük tisztelni.

Ebben a nyugodt hitben startol a gép és csakhamar ezer méter körüli magasságban folytatja útját egyenletes, nyugodt repüléssel a hazai partok felé. A gépben mindenki nyugodt. Valami kimondhatatlan megkönnyebbülés látszik az arcokon. A gyermekek az ablakokhoz nyomják orrocskájukat és kikémlelnék a tengerre. Egyik-másik néha hangosan felkiált örömében, amikor felfedezi a tengerből ki-kiugráló pajkos delfineket.

Az asszony ölében a kisgyerek felébred és hirtelen felsír. A nő kigombolja blúzát és szoptatni kezdi az éhes szőke csöppséget. A Sidi-el-Barrinál megsebesült fiatal katona békésen alszik. A pilóták mozdulatlanul ülnek a vezetőfülkében és egyenletesen vezetik a hárommotoros óriásgépet.

A repülőgép farában levő távírófülkéből kihallatszik a rádióosztás egyenletes kopogása, amint minden két percben leadja a szokásos jelentését: „a gépen minden rendben... a gépen minden rendben.

Valóban — minden a legnagyobb rendben megy. A végtelen levegőóceánt egyetlen felhő sem takarja és a magasból a szokottnál is kékebbnek látszó tenger sima tükrén sehol egy halászbárka. A messzeségben, a láthatár közelében hirtelen vékony füst száll az égnek és valami fehérség tűnik fel. Elsőnek a gyerekek veszik észre a füstöt és csodálkozva találgatják, vajon mi lehet? Ég talán a tenger?! Milyen pompás látvány egy rajongó gyerekhadnak! A pilóták azonban tudják mit jelent a füstoszlop.

Hajók bukkantak fel a tengeren. Pompás, masszív csatahajók, a mi hajóink, amelyek bizonyára Málta felé tartanak. A két pilóta összenéz. Egymás szeméből olvassák ki a közös gondolatot: Menjünk, repüljünk föléjük és üdvözljük honfitársainkat. Bizonyára jól fog esni nekik, ha két-három tisztelgő kört leírnak felettük.

A gép vagy ötszáz méternyire leereszkedik. A gyerekek izgatottan és örömtől kipirult arccal kotorásszák elő zsebkendőjüket, hogy az olasz hajóknak integessenek. Egyszerre különös dolog észlelhető a hajók fedélzetén. Furcsa lángok, apró füstgomolyok szállnak fel fedélzetükről. Tompa dübörgés reszketteti meg a levegőt.

Azok ott lent ágyúval lövik a gépet! Hiszen akkor angol cirkálók!! A gép körül lövedékek robbannak, egyik majdnem súrolja a gép szárnyát. A pilóták észreveszik a tragikus tévedést és cikk-cakkban igyekeznek kivonni a gépet a tűzvonalból. Merész kanyarral újra égnek szegeznek a hatalmas gép orrát, hogy a gonosz támadás elől elmenekülhessenek. Hamarosan sikerül is olyan messzire kerülniük a hajóktól, hogy a léghárító-ágyúk hatástalanok lesznek.

Különben is a hajók bizonyára már észrevették, hogy itt végzetes tévedésről van szó. Ez nem bombavetőgép. Nincsenek rajta fegyverek, katonák, bombák. Közös olasz utasszállítógép, amin nők, gyermekek utaznak, postát szállítanak. Kétségtelen, hogy néhány pillanat múlva

elhallgatnak az ágyúk. Talán mi nem így tennénk? Az ő kórházhajóik talán nem zavartalanul vonulhatnak végig a Földközi-tengeren? Hiszen mi is bántatlanul hagyjuk átrepülni fejünk felett a vöröskereszttel jelzett, sebesültszállító, sőt még egyszerű utasszállító gépeiket is. Ez nem becsületbeli kötelesség, hanem háborús törvény.

Az, aki nem támad, nem támadható meg; aki sebesültet és gyermekeket véd, azt tisztelni kell. Ez a törvény — de a hajó ágyúi továbbra is ontják gyilkos lövedékeiket. A repeszgránátok fenyegető tűzparabolákat írnak le a levegőben, egy szilánk meg is sérti a gép jobb szárnyát. A pilóták bravúros akrobatamutatványokkal igyekeznek egérutat nyerni. Arcukon sötét düh és bosszúság látszik. Meg kell menteni a gépet az utasokkal együtt. Hajaszála sem sérülhet, meg a gyermekeknek, a többi utasoknak. A kicsinyek szepegeve bújnak össze, nem értik a dolgot. Ám, úgy látszik, még ez sem volt elég az angoloknak. Az egyik hajó fedélzetéről kis vadászgép emelkedik fel és fenyegetően közeledik a nagy utasszállító felé.

A pilóták nem mernek hinni szemüknek. Nem, ez lehetetlen! Itt csak tévedésről lehet szó. Lehetetlen, hogy ennyire aljasok legyenek! Mégis így van. Az angolok nagyon is jól tudják, hogy ez nem harci repülőgép, hanem közönséges utasszállító, amit messziről jelez a gép feltűnő fehér színe, a hatalmas kabintest és maga a gép alakja is. Mindez nem zavarja a Gloster-vadászgépet abban, hogy négy gépfegyverével végig ne szántsa az utasszállító gép jobboldalát. A halált hozó fegyverek gyilkos tüze végig sepri a gép motorját, vázát, a kabinokat. Az egyik ablaknál még ott térdel az ülésen egy kisfiú és mosolygó arccal integet a gép körül repkedő nagy madár felé. A golyók füttyülnek, az ablaküvegek recsegeve törnek szilánkokká, a gyermekek sírnak, kiabálnak, a sebesültek feljajdulnak. Az első támadás alkalmával a gyermekét szoptató nőt halálos lövés éri. Mellén hatolt be a gyilkos gépfegyvergolyó és a sebből vékony csíkban folyik a vére a továbbra is anyja emlőjéhez tapadó gyermekre.

A pilóták tudják, hogy érkezett a vég. Hacsak égi csoda nem segít, mi sem mentheti meg őket a biztos pusztulástól. Az egyik kormánykészülék már nem is működik, a fülkében sírnak, jajgatnak. A csoda azonban bekövetkezik. Méghozzá a két pilóta ügyessége folytán, akik ebben a válságos percben is meg tudták őrizni hidegvérüket. Lejjebb, vagy 5—600 méternyire a tenger színe felett, vastag fekete esőfelhő terpeszkedik. A pilóták nekiirányítják a gépet és behatolnak a sűrű felhőbe. A barbár

ellenfél most már nem találhatja el a gépet. A pilóták azonban hallják, hogy a Gloster nem hagyott fel aljas tervével: utánuk hatol, hogy újabb támadást intézzon ellenük. A Jóisten azonban őrködik a kicsinyek felett és jól elrejtí a gépet a sűrű felhő mögött. Ebben a gomolygó, sötét ködben repül a gép vakon, mindaddig, míg a pilóták meg nem állapítják, hogy a Gloster elkotródott. Most már nyugodtan folytathatják útjukat hazafelé. Igaz ugyan, hogy a gépen megváltozott a kép; az egyik ülésen egy halott asszony ül, aki merevedő karjaival még mindig védően szorítja magához az éhes kis csecsemőt, a gyermekek pedig ijedten sírnak és nem értik a dolgot...

A R. A. F. e kiváló haditettét C. repülőterén, az olasz zuhanóbombázók főfészken hallottam. A fehér utasszállítógépnek — szomorú terhével — sikerült elérnie az anyaországot. A gép első pilótája is belehalt két nap múlva az egyoldalú harc közben szerzett sebesülésébe. A „picchiatelli”-k adták meg neki a végtisztességet; a hős harcosok a hazájáért elesett hős harcosnak.

Úgy tekintjük őket, mintha emberfeletti lények lennének. Tudjuk, hogy hősök között vagyunk, akik csak ebben az izgalmas légkörben találják meg életelemüket. Nem mindennapi emberek. Az egyik vadászgép pilótája, ebéd közben meg is jegyezte:

— Nagyon is helytálló elnevezést kaptatok ti: „picchiatelli”-k... Azt, amit ti csináltok, nem lehet józan ésszel véghez vinni. Ahhoz, hogy valaki úgy szembe merjen nézni a halállal, mint ezek a fiatalember, meg kell szabadulnia a megszokott élet szabályaitól. Éppen ezért kissé bolondok valamennyien. Ezen az olajfák és hegyek közé eldugott apró repülőterén ülünk együtt a „picchiatellikkal”.

A repülőteret úgy elrejtették, hogy csak „bennfentes” repülők találják meg. Parancsnokuk, Ereolani százados szürke kis ember, akiből harapófogóval kell kihúzni a szót. Ez ugyan nem mesél repülőtörténeteket! Pedig érdekes dolgokat mondhatna. Társai mesélik, hogy úgy harcol a levegőben, mint az oroszán a sivatagban. Amikor gépébe száll, szinte függőleges irányban fúródik a felhők közé. Egybeolvad a gépével, amelynek tökéletesen ura. Az ember nem tudja: bátorsága vagy műszaki tudása nagyobb? De emberei is vetekszenek vele. Értik a légi harc és támadás minden csínját-bínját. A legjobbak soraiból válogatták ki őket: lélekben és testben elsőrangú emberpéldányok ezek. Pedig valamennyien

fiatal fiúk, alig néhány hete kerültek csak ide, bár rövid idő alatt is megmutatták a világnak, mire képesek.

Repülőszázaduk a legádázabb légi harcokban szerezte meg tűzkereszttségét, hősi halottaiknak, dicsőséges haditetteiknek se szeri, se száma. Hallgassátok csak meg azt a drámai élményt, melyet főhőse, Brezzi főhadnagy, legutóbbi máltai kirándulásai alatt élt át.

Hogy kicsoda Brezzi főhadnagy? Nyakas, keménykötésű piemonti fiú, tartalékos tiszt, akit erősen fűt a harci vágy. Ha szembe állítjuk azokkal a húszesztendő körüli fiatal pilótákkal, akik repülőtereinket benépesítik, akkor hozzájuk képest Brezzi öreg fiúnak látszik. Számtalan légi harcot vívott már meg az angolokkal, valamennyi máltai portyában részt vett, soknak ő volt a hőse is. Egy napon aztán olyan élményben volt része, mely után sokáig csak az ő nevét emlegették légi alakulataink.

Egy reggelen tizenkét bukórepülőnk kapott parancsot Málta ellen légitámadásra. A tenger felett három nap óta ádáz sirokkó dühöngött, az afrikai partok mellett, repülő gépeket pedig a gibli forró szele hevítette szinte izzóvá. A levegő olyan fülledt volt, hogy alig lehetett belélegezni. Kilencre volt kitűzve az indulás: a tizenkét gép azt az utasítást kapta, hogy pár percnyi repülés után a légtér bizonyos pontján csatlakozzék az ugyanekkor valamelyik másik közeli repülőtérről elindult vadászalakulathoz, amelynek az volt a hivatása, hogy a zuhanóbombázógépeket elkísérje és útközben támogassa. Minden a legnagyobb rendben történt, a tizenkét gép, zárt alakulatban, egyszerre hagyta el a földet. A levegőben felfejlődtek és — szárny szárny mellett — óraműpontossággal haladtak kitűzött céljuk felé. A meghatározott pontnál tervszerűen találkoztak a vadászgépekkel.

Minden egyes gép elfoglalta a neki kijelölt helyet, azután csatarendbe fejlődve folytatták útjukat. Kissé nehéz megmagyarázni, hogyan is fest az ilyen harci alakulat. Hogy az olvasó fogalmat alkothasson magának róla, megpróbálom leírni.

Képzeljük el, hogy legfelül vannak a picchiatelli-k, mintegy ötezer méter magasságban, egymás mögött; lejjebb, körülbelül ezer méteren repül a kísérőraj, ezek oldalán és közvetlen felettük a bombavető, melyek a közvetlen kíséretet képezik.

Mögöttük s az előbbi két alakulat között félmagasságban jönnek a vadászgépalakulatok; azaz a „fél közvetett” kíséret. Ily módon bármelyik

oldalról bukkan is fel az ellenség, nem támadhat a gépekre meglepetésszerűen. Elméletben a picchiatelli-nek zavartalanul kellene eljutniuk a cél felé. A valóságban azonban igen gyakran másképp alakulnak a dolgok. Amikor megkezdődik a harc s az égen felcikázik a gépfegyverek foszforcsíkja, szinte képtelenség, hogy a gépek megtarthassák induláskor kijelölt helyüket. Jóformán valamennyi külön-külön, a saját szakállára harcol. Mindegyikük külön-külön vívja meg ellenfelével halálos párbaját.

Ennél a vállalkozásnál Brezzi főhadnagynak a zuhanóbombázók közti legutolsó hely jutott. Ez volt a szokásos helye támadások alkalmával. Nehéz és felelősségteljes megbízatás... Még néhány perc és Málta felett vannak a gépek. A sziget partja már jól kivehető. La Valletta házai a móló és a Marsa Scirocco raktárépületei is felbukkannak, élénk ellentétben az azúrkék tengerrel. Itt kezdődik a harc első felvonása. A „picchiatelli”-k egyelőre még zavartalanul folytatják útjukat, a közvetett kísérőgépek azonban már harcba bocsátkoztak öt-hat Hurricane-nal, amelyek mintha csak megéreztek volna, hogy légitámadásban lesz részük, fenn tartózkodtak a levegőben. A „picchiatelli”-k csak később tudták meg, hogy ebben az első légi- harcban két ellenséges gép semmisült meg. A szigeten közben megszólaltak a légvédelmi ágyúk. A levegőég csakúgy zeng a gyors egymásutánban következő robbanásoktól s a gépek körül egyre sűrűbben jelennek meg a sárgásfehér kis füstfelhők.

A levegőben szétrobbanó lövedékek ezer szilánkra pattannak. Brezzi főhadnagy gépét is több repeszdarab éri, szerencsére azonban ő nem sérül meg. Gépeink mindezideig sértetlenek, pedig ugyancsak sűrűn fütyülnek mellettünk a foszforos golyók. Lent felbukkan Miccaba repülőterének képe. Világosan kivehető a cement kifutópályák, a hangárok, benzintartályok s a katonai épületek.

— Azt a parancsot kaptam, — mesélte később Brezzi főhadnagy — hogy szálljak, amilyen alacsonyra csak tudok, a repülőtér fölé és célozzak meg bukórepüléssel egy rejtélyes, köralakú cement-terecskét, amit az angolok pár nappal ezelőtt építettek a repülőtér északi csücskében ... Még jó magasan járunk, amikor észreveszem a célpontot. Itt a pillanat a lebukásra. Lebuktatom a gép orrát vagy nyolcvan fokkal és a szemem a célzókészülékre szegezem. Néhány pillanat kérdése volt csupán. Vagy kétezer métert buktam lefelé, azaz ötezer méterről háromezerre ereszkedtem, amikor a gépfegyverlövész-szerelőm figyelmeztet, hogy két

Gloster-gép van a sarkunkban és már meg is kezdték a tüzelést. Mind a nyolc gépfegyverük csakúgy szórja felénk a golyót. A helyzet drámai feszültségű lesz. Kísérő vadászgépünk messze van tőlünk és más gépekkel harcol. A hirtelen lebukás elszakított társaimtól, s így senki sem jöhet segítségünkre. Nincs más hátra, egyedül kell felvennem a harcot a két vadászgéppel, bár azok sokkal gyorsabbak és több géppuskával rendelkeznek. Így nem sok reményem van arra, hogy végzek velük. A cél felé érve, még volt annyi lélekjelenlétem, hogy kioldjam a két bombát, amelyek szerencsére találtak is. Ekkor hirtelen féloldalra döntöm a gépet és igyekszem kivonni a tűzvonalból. Ebben a pillanatban elsiklik mellettem egyik üldözőm és újra rám szórja gyilkos lövedékeit.

Látom, hogy a rádiókészülékemet pozdorjává lőtte. Mi is célba vesszük az egyik gépet és gépfegyverem végig szántja. Géppuskásom figyelmeztet, hogy a másik Gloster újra támadni készül. Teljes erőből jobbra fordítom a kormányt és kiengedem a féket.

Csak a Jóisten mentett meg, hogy az üldözőm belém nem rohant. Úgy siklott el mellettem, hogy majdnem súrolta szárnyával a gépem oldalát. Ismét egyenesbe hozom a gépet s most én vagyok az üldöző. Százszámra küldöm utána a golyókat és látom, hogy eltaláltam — hirtelen láng csap fel a Gloster motorjából. A füst egyre sűrűbb lesz... s a gép lángoló meteorként zuhan alá. Ezt érezheti az, aki újjászületik. A halál kissé meglegyintett, de ha minden jóra fordul, még ép bőrrel hazaérhetünk.

Körülbelül ezer méternyire lehetek a földtől. A légelhárító ágyúk csakúgy ontják felém a gránátot, csoda, hogy nem találnak el. Újra lebuktatom a gépet és megcélzom a tengert. Tudom, hogy mögöttem bosszút szomjazva repül a másik Gloster. Körülnézek, hátha a segítségemre jön valaki? Látom, hogy egyedül vagyok. A többiek bizonyára másokkal verekszenek. A kísérő vadászgépek, úgy látszik, nem vették észre párviadalomat s így egyedül kell megvívnom élet-halál harcunkat. Néhány másodperc múlva hallom mögöttem újra bajtársam hangját:

— Főhadnagy úr, itt a másik Gloster!... Már kezd is lőni bennünket!... Még be sem fejezte a mondatot, hallom a golyók fütyülését. Az első sorozat a gép hátsórészét érte és érzem, hogy kormánykészülékem megsérült. Mi sem maradunk tétlenek. Megfordítjuk a gépfegyvert és szünet nélkül lőjük üldözőnket. Sajnos, igen kevés reményünk van a menekülésre. Minden pilóta tudja, hogy ilyen esetben mindig a bombázó húzza a rövidebbet.

Egyetlen, amit tehetünk, hogy amennyire csak lehet, buktatjuk a gépet, hátha így elszakadhatunk az üldözőtől. Ha csökkentem a sebességet és esetleg fordulok, nyomban végez velünk a vadászgép. Hátsó gépfegyverem azonban folytatja a védekezést. Szerelőm hősiesen tartja magát. Hallok a géppuska kattogásából, milyen hidegvérű biztonsággal kezeli a fegyvert. Ekkor újabb golyóáradatot kapunk, újabb találatok érik gépünket. Egyszerre elhallgat a hátsó gépfegyver. Mi történt? Dühösen hátra üvöltök lövészemnek, de csak valami különös morgó hangot kapok rá válaszul. Furcsa, panaszos hangot, amelyet nem is tudok pontosan leírni. Nincs időm ezzel törődni. Újra buktatom a gépet, majd cikk-cakkban repülök, egyszerre vagy öt kilométer távolságban hirtelen felbukkan előttem a tenger napfényes tükre. Megfordulok, hogy lássam mi történt bajtársammal. Sohasem felejttem el azt a látványt. A kabin ablakai tele vérrel, gépfegyverlövészem, Gian Gino Vigo magába roskadva, elkékült arccal ül az ülésen. A gépfegyver szabadon hintázik állványán. Bajtársam halott. Fején találta a golyó. Az a különös hang, amit hallottam, az ő halálhörgése volt.

Erőt veszek magamon. Legalább mentsem, ami menthető. Haza kell vinnem a gépet. A tenger már amúgy sincs messze — ha elérem, talán megmenekülök. Tapasztalatból tudjuk, hogy az ellenséges vadászgépek rendszerint csak a sziget felett bocsátkoznak harcba, ám mihelyt felbukkan a tenger, visszafordulnak. Vajon elérem-e a tengert? Megfordulok és látom, hogy a Gloster nem tágít. Most aztán végem, gondolom magamban. Mind a négy gépfegyvere ontja rám a tüzet. Műszertáblámat is golyó éri. A legeslegnagyobb sebességre kapcsolok, szinte lehetetlent kívánok a motortól. Mindez pár pillanat alatt játszódik le. Szinte önkívületben vagyok, nem is tudom, mit teszek a kezemmel. A gép hol felszökik, hol hirtelen lezuhan. Egyszerre megpillantom a tengert. De ha a Gloster nem hagy fel az üldözéssel, menthetetlenül elvesztem. Ha szokásához híven feladja a küzdelmet, talán még hazajutok. Egészen alacsonyra ereszkedem, szinte súrolom a vizet. Eszembe villan, hátha, a többi ellenséges gép is észrevesz? Most már képtelen lennék folytatni a küzdelmet. Gépem nem bírna el újabb támadást, hiszen csupa lyuk, a kormány alig működik s a gépfegyverdobok jóformán üresek. A Gloster azonban abbahagyta az üldözést. Látom, hogy vagy ötszáz méter magasra emelkedik és nagy kanyarral fordul a part felé. Köszönöm neked, Istenem! Teljes sebességgel repülök hazafelé. A gép hasa

alig néhány méternyire van a víztől, a magasságmérő majdnem semmit sem mutat. Nem kockáztathatom, hogy észrevegyenek. Ilyen alacsonyan jobban el tudok rejtőzni az ellenséges vadászgépek előtt. Egyszerre megpillantom a picchiatelliket. Derék bajtársaim útban vannak hazafelé; körülbelül ezer méter magasságban zárt alakulatban repülnek. Mivel én pillanatnyilag gyorsabban repülök náluk, hamarosan elérem őket. Megmenekültem! Mögöttem azonban, a hátsó fülkében, ott fekszik szegény bajtársam is. Végtelen szomorúság szorítja össze a torkom. Majdnem minden utamon elkísért ez a szegény fiú, hűséges bajtársam volt az utolsó pillanatig. Hős volt, a szó legszorosabb értelmében, és halála percéig elkeseredetten küzdött a becsületért... — Elesett bajtársamat a fűbe fektetjük. A pilóták körül állják. Szemükben könny csillog, szeretnék visszafojtani, de nem sikerül. A parancsnok harsány hangja ráz fel bennünket:

— Fiúk, motorvizsgálat! Gyerünk dolgozni! Holnap a picchiatellik újabb látogatásra indulnak Málta fölé.

HÚSZ ÓRA HOSSZAT EGYEDÜL A TENGEREN

— Túl sokáig tartott az elbeszélésed, majdnem fél óráig untattál bennünket, öreg fiú — szólalt meg az ezredes. — Ha ilyen lassan haladunk előre, el lehetünk készülve rá, hogy minden elbeszélésből konferencia lesz, ez pedig nem nekünk való!

Gyorsabban a testtel, gyerekek! A leghősiesebb kalandot is el lehet tíz perc alatt mesélni. Ha majd ez a szerencsétlen flótás (itt rám mutatott) egy szép napon kinyomatja a történeteket, az olvasók halálra unják magukat. Mi azonban szórakozni akarunk, agyonütni az időt, tehát csak érdekes történeteket vagyunk hajlandók végighallgatni. Már idestova két órája jár a szátok, de csak az első meg az utolsó mese volt olyan, amitől nem kellett ásítania az embernek. Hagyjátok el a felesleges leírásokat, a lelki válságok és gépalkatrészek aprólékos ismertetését.

Mindnyájan tudunk repülni, így joggal kérhetjük, ne untassatok bennünket szerencsés startolásokkal, leszállásokkal. Azt is tudjuk, mit érez az ember olyankor, amikor Gloster-vadászgép van a sarkában.

Csakis a lényegét mondjátok el. A nőstény varangy, amikor világra hoz egy kis varangyot, azt hiszi, hogy remekművet alkotott, pedig csak egy kis varangy bújt ki a petéből. Abszolút értelemben véve nincs semmiféle hősiesség. Ha Málta felett csak egyszer összetűz az ember az angolokkal, máris úgy érzi, megérdemelte az arany érdemrendet.

Mesebeszéd! Nekünk az a feladatunk, hogy angol repülőgépeket lőjünk le. Aki rosszul landol, az vagy rossz pilóta, vagy balszerencséje van, ami alapjában egy és ugyanaz. Szeretnék valami nem mindennapit hallani, valami olyat, amit nem mindegyikünk élt át. De ajánlom, hogy érdekesebb legyen, mint az eddigiek!

— Tudja mit, ezredes úr, meséljen most az ezredes úr valamit — vetette közbe Davico százados. — Ahelyett, hogy leszólná a mi kalandjainkat, szeretnénk ezredes urat hallani! A legérdekesebb kalandját!

— Az enyémre is sor kerül. Azt hiszem, elég érdekes lesz. De én majd csak a végén mondom el. Különben is, ha azt akarjuk, hogy tíz valamire való történetet összeszedhessünk, jó néhány estét kell még eltöltenünk mesemondással. Ha a ti történeteitek nem lesznek eléggé érdekesek,

áthívatok egy-két fiút a legközelebbi repülőszázadtól kíséretnek. Három kalandotok közül kettőt azonnal ki lehet hagyni, annyira, elcsépeltek. Legfeljebb a mesélőnek érdekes...

Különben, főhadnagy úr, ön most érkezett Afrikából... nem mesélne valami érdekeset?

A megszólított főhadnagy pár napja érkezett hozzánk előző állomáshelyéről, valahonnan Libiából. A füstös barakkban levő tisztetek közül senki sem ismerte a szótlán, kissé sápadt fiút. Eddig még nem vett részt egyik légicsatánkon sem. Mindamellet a fiúk igen szívélyesen fogadták. Látták, nem lehet holmi pipogya fráter, annál kevésbé, mert két ezüst és egy bronz vitézségi érem díszítette a mellét. Egy kis szalag meg azt jelezte, hogy a spanyol polgárháborúban is részt vett, mint önkéntes.

Komoly fiú volt, nem zúgolódott az étkezés miatt, azonnal megfelelt neki a kijelölt repülőgép, ami pedig ugyancsak javításra szorult.

— Majd csak helyrehozom! — jelentette ki nyugodtan.

Egyszóval derék fickó volt, mégpedig a javából. Hogy miért helyezték át hozzánk, senki sem tudta. Lehet, hogy ezredesének valamilyen magánügyébe üttette az orrát, vagy a tripoliszi előkelő hölgyvilág pletykáit adta tovább, mire aztán felettesei jobbnak látták levegőváltásra küldeni. Mindez örök titok maradt, minket azonban nem is nagyon érdekelt. Tény, hogy Ferrante főhadnagyot azonnal megszerettük. Nagyúri gesztusai voltak, hangjából is előkelőség áradt, de ruházatát kissé elhanyagolta.

Fehérneműje azonban a legfinomabb nyersselyemből készült. Nem hasonlított azokhoz az idegenlégiós filmekben szereplő mozihősökhöz sem, akiknek láttára megdobog a bakfisok és gépírólányok szíve. A legelső nap keresetlen szavakkal így szólt a fiúkhöz:

— Ide osztottak be hozzátok. Tudom, keménykötésű fickók vagytok. Örülök, hogy veletek dolgozhatom.

Ugyanaznap este kockán vesztett vagy kétszáz lírát, anélkül, hogy revánsot kért volna. Szó nélkül fizetett, amikor érkezését megünnepeltük. Amikor egyikünk megkérdezte tőle, hol szerezte vitézségi érmeit, csak legyintett:

— Ugyan, szóra sem érdemes. Régi históriák ... Látni lehetett ruhája alatt is, hogy atléta izomzatú férfi. Ha jól megnézte az ember Ferrante főhadnagyot, érezte, olyasvalakivel áll szemben, akinek sok bánata volt életében és fittyet hány a halálnak. Egyszóval igen érdekes ember volt.

Olyan, amilyenről a nők álmodnak, de akivel sohasem találkoznak, mert az ilyen embereket könnyebben meg lehet találni a sivatag kellős közepén, vagy tengeralattjárók belsejében, mint a bridzs-szalokban.

Amikor az ezredes megszólította, így válaszolt:

— Ugyan, ezredes úr, hiszen én csak tegnap érkeztem. Kit érdekelnének az én kalandjaim, amelyeket különben sem érdemes elmesélni, olyan unalmasak. Kérem, mentse fel e kötelesség alól...

Az ezredes azonban nem hagyta annyiban a dolgot.

— Ugyan, ugyan! Te a pálmafák hazájából jöttél, mi pedig itt rostokolunk az olajfák közt. Odalent egészen más életet éltek... Legalább azt meséld el, hogyan szerezted legutolsó vitézségi érmedet?!

— Ezt az érmet nem a sivatagban szereztem, — kezdte el Ferrante főhadnagy — hanem a tengeren.

Mondhatom, meglehetősen szerencsétlen kimenetelű akció volt. Különben is, aznap bármihez fogtam, minden balul ütött ki. Délben, amikor leültünk az asztalhoz, egyszerre csak jött a parancs, hogy azonnal induljunk, mert felderítő gépeink valami tizenöt egységből álló angol hajókaravánt vettek észre. Körülbelül száz kilométerre lehettek a parttól. Az áruszállító hajók öt vagy hat jól felfegyverzett kísérőhajó védelme alatt vonultak Egyiptom felé. A hárommotoros gépekre legnehezebb bombáinkat szereltük fel és tíz perc múlva már bőszen kerestük az angolokat.

Ragyogó augusztusi nap volt, az égen egyetlen felhő sem látszott. A tenger felülete sima, mint a tükör. No, majd ellátjuk az angolok baját! Elveszszük kedvüket a hajókázástól! Valóban, vagy húsz-huszonöt perces repülés után egymástól körülbelül kétszázméteres távolságban, egyenes vonalban vonultak az angol hajók. Kétoldalt, elöl és hátul, cirkálók és torpedórombolók egészítették ki a menetet. Repülőgép anyahajó, szerencsére, nem mutatkozott a láthatáron, így ellenséges repülőgépek sem zavarhatták támadásunkat. Hárommotorosaink a hajók fölé értek és vagy ötszáz méter magasságból lehullottak az első bombák. Az egyik pontosan közepén talált el egy szállítóhajót. Pillanatok alatt elsüllyedt. Két másik hajó is kigyulladt. Közben azonban a cirkálók is megkezdték a légelhárító tüzet. Gyors egymásutánban szórták felénk a lövedékeket. Azt hiszem, ti is tudjátok, mit jelent ilyenkor a lövöldöző hajók felett keringeni. A haditengerészet, bárhol a világon, egyformán érti, hogyan kell védekezni

légítámadások ellen. Hiszen évek óta gyakorlatoznak s a pontosan célzó ágyúk ellen nem sokat ér a vitézség.

A háborús szakértők nagyképűen kijelentik: a repülőgépek ellen a hadihajók nem tudnak kellőképpen védekezni. Azt ajánlanám ezeknek a tudálékos uraknak, üljenek repülőgépre, vegyenek részt egy hajókaraván elleni támadáson, majd meglátják, milyen érzés az, amikor pár méterre a géptől robban a gránát. Inkább megyek ezerszer Málta vagy London fölé, mint egyszer is csatahajók ellen. Ebben, azt hiszem, egyetértetek velem.

Hogy rövidre fogjam a mondókámat, elég az hozzá, hogy szétszórtuk a hajókaravánt, hat hajót elsüllyesztettünk, a többiek többé-kevésbé mind megsérültek. Az egyik cirkáló szintén harcképtelen lett. Éppen fordultunk ... hogy mint aki jól végezte dolgát, hazafelé vegyük utunkat, amikor egy gránátszilánk átüti benzintartályomat. A benzin úgy folyik, mintha szódásüvegből ömlene. Én is kapok egy kis benzintust. A folyadék behatol szemüvegem mögé és éktelenül csípi a szememet. Kicsiben múlt, hogy lángba nem borult az egész gép.

— Haza kell jutnom, mielőtt kifolyik a benzin — gondolom magamban. A tartály azonban vészes gyorsasággal ürül s én kétségbeesetten próbálom a gépet az elérhető legnagyobb sebességre kapcsolni. Sajnos, a part még messze van. Társaim már megelőztek, hiába igyekszem a nyomukba, nem sikerül utolérnem őket. Vagy hatvan kilométernyi távolságban elmosódott vonalat látok. Az lenne a part? Újra reménykedni kezdek, de mi ez?... Csaff... Csaff... A motor prüsszköl még vagy kettőt és megáll.

Nincs egy csepp benzinem se. Lefékezem a gépet és lassan siklórepüléssel ereszkedem a tengerre. Gyorsan leoldom magamról az ejtőernyőt és felkapcsolom a mentőövet. Mondhatom, kellemesebb perceket is éltem már át életemben ...

Mialatt vészesen közeledem a tengerhez, hirtelen eszembe jut egy kis vita, amit előző este az ebédlőben hallottam: „Vajon mi jobb: a tengeren végezni kényszerleszállást, vagy a hegyekben?” Az általános vélemény az volt, hogy a tenger jobb, mert ha egy kis szerencséje van az embernek, még megmenthetik, míg a sziklákon, több mint valószínű, összetöri magát. Ebben a pillanatban azonban inkább szerettem volna a hegyeket választani. Hiszen nem bizonyos, hogy mindig meredek sziklára esik az ember. A hegyekben rengeteg legelő, lankás lejtő, füves rét van. A vízben azonban

mit csinálhatok? Teljesen sorsomra vagyok bízva. A gép, legalábbis az ilyen nehéz hárommotoros, úgy elmerül, mintha ólomból volna. Meg aztán brrr... nem is jó gondolni a cápákra! Az ember képzelete villámgyorsan csapong ilyenkor. Még hozzá néha, ilyen veszélyes helyzetben, a legostobább gondolatok keringenek a fejünkben. Emlékszem, egy alkalommal Bengasi felett vagy négy Spitfire-géppel harcoltam, amikor hirtelen eszembe jutott, hogy elfelejtettem meghagyni a legényemnek, kerítsen új zsilettpengét, különben nem tudok megborotválkozni holnap! Marhaság, de minden valószínűség szerint veletek is megtörtént már ilyesmi.

Egyszóval puff: bent vagyok a vízben. A gép egy pillanatra megáll a hullámokon, majd orra bukik, de hirtelen ismét kiemelkedik a víz alól. A szárnyak, hála Istennek, fenntartják. Nos, ha a szárnyak kibírják egy óráig, megmenekültem, ha nem... hát...

Sajnos, a gép nem bír sokáig a felszínen maradni. A szárnyakat szitává lyukasztották a gránátszilánkok, hamarosan megtelnek vízzel. Mint a csöbör, amit a csap alá raknak. A gép egyre jobban süllyed, majd hirtelen összezsugorodik fölöttem a hullámok.

Szerencsémre, mentőövem pillanatok alatt újra a víz felszínére emel. Egyedül vagyok a végtelen, sima óceánon. Helyzetem elég drámai volt, elképzelhetitek. Most, hogy elmesélem, ostobaságnak tűnik fel előttem, akkor azonban nem volt az. Képzeljétek csak el: hirtelen úgy érzi az ember, mintha minden tagja jéggé dermedne a hideg vízben. A lehető legörültebb gondolatok keringenek az agyamban. Egy pillanatra arra gondolok: lekapcsolom magamról a mentőövet. Inkább legyen vége mindennek, minthogy itt kínlódjam Isten tudja mennyi ideig, étlen-szomjan, cápák prédájául.

Ám mégis felülkerekedett bennem az életösztön. — Hátha nem is ilyen sötét a helyzet — gondolom hirtelen. Nemsokára megérkeznek a keresésemre küldött repülőgépek... Ha minden jól megy, pár órán belül ágyban lehetek. Így aztán lassan igyekeztem beletörődni a megváltozhatatlanba, még úsztam is egy keveset, nehogy egészen elzsibbadjon a karom meg a lábam.

Számolom a perceket — elmúlik egy óra, majd a következő. Mi ez? Motorzúgás? Biztosan ők azok!... De nem. Képzelődtem csupán! A víz már nem is hideg, sőt, egészen langyos. Szinte kellemes érzés, amikor egy-egy hullám átcsap az ember fején. Majd hirtelen ismét úrrá lesz rajtam a kétség,

a rettegés. Mi lesz, ha nem vesznek észre a magasból?! Hiszen olyan kis pont lehetek itt a hullámok hátán, mint gombostű a szénakazalban. Még csak hagyján, ha a vízbe fulladok, de az is megeshetik, hogy cápa támad rám, leharapja a lábam és én a legnagyobb kínok közt vérzem el. Rettentő kétségbeeséssel kezdek újra úszni, amerre a partot sejtem. Tudom, hogy hiába, de — mindegy. Érzem, halántékomon pattanásig feszülnek az erek. Mondhatom, közel voltam a megbolonduláshoz... Nemsokára azonban kissé megnyugszom. Gondolom, nem ártana levetni a cipőmet... olyan nehéz, mint az ólom. De nem... A cápák esetleg nem tudják átharapni a vastag bőrt... Jóságos ég, milyen forrón tűz a nap. Még napszúrást kapok! Legjobb lesz, ha bekötöm a fejem zsebkendővel, mint kisfiúkoromban, amikor kalózosdit játszottunk. Remek ötlet, legalább könnyebben észrevesznek a magasból.

Végre sikerül fejemre kötni a zsebkendőt. Csak legalább az órám járna! Sajnos, azonban mihelyt vízbe kerültem, megállt. Vajon hány óra lehet? Mióta lebegek a vízben? Két, három, négy órája? Talán egy órája s csak én hiszem azt, hogy már annyi idő eltelt?! Hiába vizsgálom a látóhatárt, sehol semmi. Hátha nem is jöhetnek?!

Türelem! Hidegvér ... Bizonyos, hogy eljönnek. Utóvégre nem hagyhatnak itt dögölni, mint a kutyát! A nap tüze egyre tűrhetetlenebbé válik. A sós víz marja a bőrömet, kezemen megjelennek az első fehér hólyagocskák. Gyomrom is fáj. Úgy látszik, sok tengervizet nyeltem.

Idegesen vizsgálom az eget. Sehol semmi. A szemem már káprázik. A sósvíz is csípi, se nyitva, se behunyva nem tudom tartani. Egyszerre tompa, távoli zúgás üti meg a fülem. Bizonyára képzelődöm...

De nem! A zúgás ismétlődik. Igaz lenne? Drága pajtásaim jönnek értem! Milyen jó, hogy jó bajtársak is vannak a világon! Remélem, észrevesznek! Ó, csak észrevegyenek!... A tenger már nem olyan sima, mint reggel volt. Egyre jobban hullámszik. Hol hullámhegyen, hol hullámvölgyben vagyok.

Akármennyire is fáj a szemem, be kell hunynom. A számat is becsukom, nehogy még többet igyak. Újra kétségek gyötörnek. Nem könnyű dolog megtalálni egy hajótöröttet ötven, de még harminc méter magasságból sem.

Végre megpillantom a gépeket. Három jön a keresésemre. Nagy zajjal, jóformán a fejem fölött repülnek el, mégsem látnak meg. Kétségbeesetten

integetek, kiáltozok, de hiába. Lekapom fejemről a zsebkendőt, azzal integetek, ám ez is hiábavaló kísérlet. A repülőgépek egy darabig még keringenek a tenger fölött, majd mind jobban távolodnak attól a helytől, ahol a hullámok tehetetlen játékszereként lebegnek... A nap hamarosan elnyeli őket.

Még egy óra telhetett el, amikor nagy fehér hidroplán tűnt fel. Már-már azt hittem, észrevesz, mert láttam, hogy leszállni készül. De úgy látszik, valami úszó fadarab, roncs téveszthette meg — újra felemelkedett a levegőbe. Nem látott meg!

A gép egyre jobban távolodott tőlem. Ismét egyedül maradtam, a legnagyobb kétségbeesés közepett. A nap közben méltóságteljesen közeledett a látóhatár felé. Vértörő korongja búcsúzóul beragyogta a tenger hullámait. Nemsokára esteledett.

A látóhatár közelében hajókaravánt láttam elhaladni. Angol, olasz hajók? Ki tudja? Olyan messze voltak, hogy nem is próbáltam integetni feléjük. Közben sötétedett. Elérkezett életem legrémesebb éjszakája. El sem bírom mondani, mit éltem át. Magam sem tudom, hogyan bírtam ki az örökkévalóságnak tetsző órákat. Hol az öngyilkosság gondolata, hol kétségbeesett halálfélelem támadt rám.

Kibírhatatlan szomjúság gyötört. Behunyt szememmel hegyi patakokat láttam csörgedezni. Az éhségtől szinte összezsugorodott a gyomrom. Sajgó bőrömet kimarta a sós víz... Végre megvirradt. Jóformán önkívületben voltam, amikor az izzó lángkorong újra kibukkant a látóhatár pereméből.

Eszerint már vagy tizenhat-tizenhét órája lehettem vízben. Ellenállóképességem a minimumra csökkent. A tenger, amely egész éjszaka labdázott velem, kissé lecsillapodott. Mire a nap feljebb emelkedett az égen, tükre újra kisimult. Azután még néhány óra telt el — közben nem is tudom, mit csináltam. Lehet, hogy eszméletlen voltam.

Egy pillanat azonban örökké emlékezetes marad számomra. Ez volt és azt hiszem, ez is marad életem legboldogabb perce. Dél tájban újabb motorzúgásra ocsúdtam fel. Már nem volt erőm integetni sem. Csak annyit láttam, hogy a hatalmas gép egyre kisebb köröket ír le fölöttem, majd pár méterre tőlem a vízre siklik. Éreztem, hogy két erős kar nyúl a hónom alá és felhúz.

Bajtársaim nem hagytak cserben. Kora hajnal óta kutattak utánam s most szerencsésen észrevettek... megmentettek. Nos, ez az én vitézségi

érmem története. Egyáltalán nem is értem, miért kaptam, hiszen igazán nem lehet valami hősi dolognak nevezni, amit tettem. Meg kell hagyni, ilyen kaland nem minden nap történik az emberrel. Húsz órát hánykolódni a nyílt tengeren egyedül, egy mentőövvel...

Az ezredes kijelentette, hogy a XX. repülőszázad naplója újabb fejezettel bővült.

— Fiúk, köszönöm, mára elég volt! — búcsúzott el tőlünk, majd felkelt és hozzám lépett. — Kedves újságfirkász barátom, remélem nem felejtet el az itt hallott történeteket. A kiadást majd együtt intézzük el...

A KÖNYÖRÜLET SZÁRNYAI

Fújt a szél, az eső csakúgy ömlött, amikor ebbe az öbölbe érkeztünk. A kellemetlen, havas eső végigsöpört a tengeren s a szárazföldön. A hullámok vadul birkóztak egymással. Kutya idő volt, mondhatom. Kezdtém megbánni, hogy ilyen lehetetlen időt választottam ennek az Isten háta mögötti helynek a meglátogatására. Igaz, nem is annyira mi választottuk az időpontot és a helyet. Mi csak parancsnak engedelmeskedtünk.

A nap vérszegényen állt az égen, amikor útnak indultunk. De hamarosan kitört a vihar s a pokol minden dühe ránk szakadt a felhőkből. Eleinte csak lassú cseppekben esett az eső, később megeredtek az ég csatornái. Ha akartuk, ha nem, bőrig áztunk. A vihar teljes erejével tombolt. Az ég minduntalan megvilágosodott a cikázó villámoktól és az égzengéstől szinte megsüketültünk.

Motorcsónakunk teljes sebességgel közeledett az olajfáktól és narancsligetektől övezett kis sziget felé. Amikor elindultunk, lelki szemeink előtt láttuk a parányi tündérszigetet. A természet azonban gondoskodott róla, hogy elvegye kedvünket a derűlátó elképzelésektől. Egymásba kapaszkodtunk, nehogy a megdühödött hullámok leseperjenek a motorcsónakról. Szinte facsarni lehetett belőlünk a vizet, amikor hajócskánkkal vagy harminc méterre a homokos parttól, megálltunk. Itt laposfenekű dereglye jött elénk, ezen folytattuk utunkat, míg végre fogvacogva, csontig fagyva a szárazföldre értünk.

Szerencsére forró kávéval vártak bennünket. Ezután új kávéadag következett, majd gyorsan befűtöttek a fehér házikó kandallójába és hamarosan kellemes meleg vett körül. A levegőben ínycsiklandó konyhaillat terjengett.

Kezdtük kellemesebben érezni magunkat. Körülnéztünk, hogy jobban szemügyre vegyük vendéglátóinkat. Kedves, jóarcú fiatalemberek voltak mind. Holnapra a ruhánk teljesen megszárad, mi is kiheverjük a meglehetősen „nedves” kirándulást. S ami a legfontosabb, gazdagabbak leszünk egy élménnyel. Néhány órát tölthettünk e rokonszenves, fiatal pilótákkal, akik ezen az eldugott szigeten hősie és magasztos feladatot végeznek.

Most már nem bántuk, hogy idejöttünk, a napfény is visszatért szívünkbe. A levegőben kellemes illatok csiklandozzák szaglószerveinket, a fahasábok duruzsolva égnék a nyitott kandallóban, kellemes békebeli hangulat vesz körül bennünket.

Az eső szünet nélkül dobol az ablaküvegen. A fiúk körülállnak. Parancsnokuk, egy harminc év körüli, atlétatermetű, pilótaegyenruhás férfi tartja szóval a társaságot. Most látom csak, hogy a pilóták valamennyien egyenruhában, útrakészen állnak. Ez az előírás náluk, bármelyik pillanatban érkezhet rádiójelentés, hogy azonnal indulni kell. „X. Y. szélességi és hosszúsági foknál hajótöröttek hányódnak a tengeren...”

Illik elárulnunk végre, hogy egy mentőszázad vendégei vagyunk. Egyike ama kis alakulatoknak, amelyeket e széles hadiövben mindenütt találhatunk. Feladatuk, hogy bármikor, bárhol bajbajutott bajtársaik segítségére legyenek. Különös harcosok ezek, kezük még sohasem nyugodott géppuska agyán, ujjuk még egyszer sem oldott ki bombákat ellenséges állások fölött.

Fegyvertelen katonák, akik nehéz munkájukat a vöröskereszt jele alatt végzik. Kevesen ismerik őket, a hadijelentések nem is emlékeznek meg róluk. Amikor veszélyben vannak, nem ad nekik erőt a győzelembe vetett hit. Nem fűti őket harci vágy, amikor zakatol körülöttük a gépfegyver. A harcoló felek bármelyike eltalálhatja őket, nem védhetik magukat. Egyedül a jó Isten ügyel rájuk, amikor emberszerető feladatukat végzik. Ebből áll a mentőcsapat gigászi küzdelme.

Amikor hajótörött kér segítséget, azonnal indulniuk kell. Nem számít, ha a tenger hullámain vihar korbácsolja és életveszélyes a felszállás. Az sem számít, ha az ég csatornái megnyíltak és a fekete viharfelhők szinte ellepik a dühöngő tengert.

A könnyű kis hidroplánnak éppúgy meg kell birkóznia az elemekkel, mint a viharba került bárkának. Mindezzel nem törődnek az emberek. Bármely pillanatban kockára teszik életüket, hogy embertársuk életét megmenthessék.

A derék fiúk tegnap, éppen úgy, mint ma, e kis szobácskában beszélgettek. Halk beszédükből kicsendült a visszafojtott honvágy. Valaki kopogott. Vízhatlan ruhába öltözött tengerész lépett be és ívet nyújtott át a parancsnoknak. Azonnal útra kell kelniük, a Földközi-tenger egy bizonyos pontjára.

A parancs hozzávetőlegesen tudta csak megadni a hosszúsági és szélességi fokokat, mivel a kényszerleszállást végzett repülőgépen nem volt rádió. A légügyi központ adta le a hírt s most azonnal indulniuk kellett, mert minden percnyi késés végzetes lehetett a bajbajutott repülőre nézve.

A lehető legrövidebb időn belül meg kell találni a pilótát. Vadászgépe tartályából kifogyott az üzemanyag, kényszerleszállást kellett végeznie a tengeren. A könnyű gép néhány órát még kibír a víz színén. Sietni, mielőtt az örvénysír lerántja a gépet és a pilótát!... Sajnos, azonban a tenger tegnap éppen olyan viharos volt, mint ma.

Csak a legnagyobb ügyel-bajjal lehetett felszánniuk. Még a lehorgonyzott hidroplánt is nehéz megközelíteni a bőszen nyargaló hullámok miatt. Mikor aztán végre a személyzet elfoglalta helyét a gépben és a légcsavar forogni kezdett szinte lehetetlennek látszott, hogy a viharos tengerről fel tudjon emelkedni a gép. Jó két-háromszáz métert bukdácsolt a hullámok között. A csónakszerkezet végül is elszabadult a vízfelületről s a hidroplán nagy nehezen a levegő felé fordította orrát.

A gép még a levegőben is csak nagy nehezen tudott előre haladni, mivel a fekete esőfelhőktől alig lehetett látni. Pár perces repülés után havas viharfelhőbe jutottak. A gép szárnyait jégkéreg lepte el. Kénytelenek leereszkedni, majdnem a víz színéig, mert ha nem teszik: a kis mentőcsapatból hamarosan hajótörött társaság válik.

Így repültek vagy két méternyire a tajtékzó hullámoktól. Előttük, valahol a viharzó tengeren, ott hanyódott egy szerencsétlen hajótörött, aki a vihartól és halálfélelemtől teljesen elcsigázva várta sorsát...

A hidroplán pilótái szinte gépiesen végzik feladatukat. Kezüik görcsösen markolja a kormányrudat, szemük a magasságmérőt lesi. Egy téves mozdulat s elérkezik a legszörnyűbb vég...

A gép óránként kétszázkilométeres sebességgel halad és irányától való legkisebb eltérése egyértelmű azzal, hogy a hullámsírbán végzi pályafutását. A motorzúgás elvész a tenger morajló dübörgésében. A pilótát sikerült megmenteniük. Két órai izgalmas keresés után megpillantották a félig elmerült gépet.

A szerencsétlen ember jóformán önkívületben volt a kimerültségtől s a hidegtől. Ha fél órát késnek, a gép irgalmatlanul elmerül vezetőjével együtt. A hidroplán csak nagy ügyel-bajjal bírt leszállni a hajótörött mellett. Alig lehetett kihámozni őt az ülésből. Kezei olyan görcsösen markolták a gép

oldalát, hogy erőszakkal kellett ujjait lefejteni róla. Nem tudta, mi történik vele, s értelmetlenül bámulta megmentőit.

Torkából összefüggéstelen hangok törtek elő. Amikor a gép végre újra a levegőben volt, elsősegélyben részesítették a szerencsétlen pilótát. Elkékült ajkai közé egy pohárka erős pálinkát diktáltak, karját, lábát gyorsan végig dörzsölték, hogy megindítsák a vérkeringést. A hajótörött pilóta másnap reggelre annyira jobban lett, hogy visszavihették csapattestéhez...

Ez tegnap történt. Az eset főhősei még jól emlékeztek a mentés minden mozzanatára. Viszont arra, ami tegnapelőtt, egy héttel, tíz nappal, egy hónappal ezelőtt történt, arra a számtalan hősies mentésre, melyeknek vakmerő főhősei voltak, már nem emlékeznek. Az újabb mentések, az újabb kockázatok elhomályosítják az eseményeket. Néha azonban eszükbe ötlük egy-egy kép és olykor-olykor még szóba is hozzák egymás közt. De csakis egymás közt. Ezek sohasem kérkednek ezzel vagy azzal a kalandjukkal. Szerények és szűkszavúak.

Vacsora után azonban a jó finom albániai bor megoldja nyelvüket és képzeletük visszaszáll régebbi kalandjaik felé. Szemük kigyúl és szinte pirulva mesélik élményeiket. Egy fiatal főhadnagy, — nem sokkal múlhatott húszéves — akinek mellét már a második vitézségi érem díszíti, szerényen, szinte elfogódott hangon meséli egyik kalandját, amit úgy hív: az én „angol incidensem”.

— Egy máltai támadás után történt. Valamelyik bombavetőgépünk benzintartálya megsérült a támadás alatt s a gépnek hazafelé menet kényszerleszállást kellett végeznie a nyílt tengeren. A gépen öt főnyi személyzet volt: két pilóta, a szerelő, a gépfegyverkezelő és a távírász. Kellemetlen eset: alig pár kilométerre a hazai partoktól kellett kényszerleszállást végezniük. Mit volt mit tenniük, kikászálódtak a gépből és igyekeztek menteni, ami még menthető. A rádiós leadta az S. O. S. jelet. Közben felvették a mentőöveket és elhelyezkedtek a mind jobban lesüllyedő gép szárnyain. A segélykérő jeleket azonnal felfogták az olasz állomások s a hazai partokról vadászgépek szálltak fel a hajótöröttek megmentésére. Mitőlünk is elindult egy fehér mentőhidroplán. Ugyanekkor azonban egy angol vadászgép is fogta a gép morze-jelét s mivel ő volt a legközelebb a hajótöröttekhez, ő ért leghamarább föléjük. Vagy ötven méternyire ereszkedett a bajbajutottak fölé és vadul géppuskázta a

bombavető legénységét, amely kétségbeesetten kapaszkodott a repülőgép roncsaiba. Ám az angol pilóta aljas terve nem sikerült, mert nemsokára odaértek az olasz vadászok és egykettőre végeztek az orvtámadóval. A Gloster lángolva zuhant a vízbe. A pilótának az utolsó pillanatban sikerült kikecmeregnie gépéből és mentőövébe kapaszkodva, úszással keresett menedéket. Vadászgépünk most visszaadhatta volna a kölcsönt. Elég lett volna egy géppuskasortűz s az angol pilóta megkapja a magáét. De vadászaink másképp gondolkoztak.

Az emberiség győzedelmeskedett a gyűlölet felett, a nagylelkűség a bosszún. A szerencsétlent a bombavető legénységével együtt megmentették; fogságba került...

A fiatal tiszt befejezte elbeszélését. Társai mosolyognak. Majd egyikük átveszi a szót és újabb érdekes történetet mond el a mentőcsapat élményeiből. A többiek hallgatják, néha félbeszakítják, hogy egyes adatokat, részleteket pontosabban mondjon el.

Éjfélre jár az idő. Az eső vigasztalanul esik, a tenger szünet nélkül harsogja gyászos, dübörgő indulóját. A „Fede Ardente“, a Lángoló Hit öble állja az elemek dühének ostromát. A szél végig seper az olajfák között, szinte földig hajlítja az ezüstös lombokat.

A füstös levegőjű kis szobában újra felhangzik a főhadnagy csendes hangja:

— Emlékszem egy délután... amikor a tenger tükre olyan sima volt, mint a tükör... felszálltunk ...

A HŐS SZÁZADOS

A XX. repülőszázad naplójának megírása rövid ideig szünetelt. A szeles tengerparti repülőtéren senki sem gondolt többé rá. A mesélés idejét újra a cselekvés korszaka követte. A lebukó őszi nap vöröslő fénye beragyogta a zöldes-sárgásba játszó faleveleket.

Az olajbogyók is megértek, feketén kandikáltak ki az ezüstös lombok közül. A valószínűtlenül kék égen kósza báránnyelhek szálltak. A levegőben azonban ott lappangott a közeli későőszi viharok előszele s a csontig ható tramontánák feszültsége. A háború javában dühöngött, mind a levegőben, mind a tengeren. Nem múlt el reggel, délután vagy este, hogy a XX. század pilótái rá ne rontottak volna az ellenségre. Véres légi párbajokat vívtak. Néha egy-egy fekete füstcsík félkör alakot írt le a föld felé — a halál paraboláját. Aznap valamelyik pilóta „nem tért vissza”.

Nehéz, kemény küzdelmekkel tele napok voltak ezek. Olykor izgatottságtól kipirult arccal, vidáman csillogó szemmel mesélték egymásnak légi párbajaikat, néha meg némán, maguk elé meredve ültek az asztal mellett. Egyik bajtársuk lezuhant.

A repülők ilyenkor érezték leginkább, milyen hatalmas testvéri kapocs fűzi mindannyijukat egybe. Ilyenkor elszorult a szívük és hősiesen igyekeztek visszafojtani könnyeiket. Majd újra kezdődött, az élet és a harc. Nap-nap után szántották gépeik az eget.

A XX. repülőszázad újabb kalandokat gyűjtött naplója számára. Talán éppen a legizgalmasabbak sohasem kerülnek ebbe a könyvbe. Ezen a napon, sok kemény harc után aránylag békés este következett — aminek egyedül a kiszámíthatatlan időjárás volt az oka. Az eső úgy ömlött, mintha dézsából öntötték volna s az olajfák közé rejtett repülőgépek kerekei mélyen szántották a sarat.

A fiúk, hosszú idő után először, ismét összegyűltek az ebédlőben vacsora utáni, kedélyes tereferére. Én, e sorok írója nemrég tértem vissza a repülőtérré, miután más századokhoz is ellátogattam, hogy újabb hősi történeteket halljak.

Mindenütt ugyanazzal a lángoló hazaszeretettel, győzelembe vetett vak hittel találkoztam. Most úgy tértem vissza a XX. századhoz, mintha

hazajönnék. Amikor megérkeztem, kissé összeszorult a szívem. Vajon mindnyájan jól vannak-e? Nem fogad-e valami kellemetlen hír? Az őrfeszesen tisztelgett, amikor a hivatalos épületek előtt elmentem. Megfogadtam, hogy ma este megvendégelem az egész társaságot, még ha egész havi fizetésem rámegy is.

Balsejtelmem, sajnós, beigazolódott. Nem mindenki tért vissza a régiek közül a máltai pokolból. Hamarosan megtudtam a század híreit. A folyosón Barelli hadnagyba ütköztem. Örömmel üdvözlöttük egymást.

— Nincs semmi különösebb újság, hála Istennek, jól vagyunk. Kutya idő van, így hát ma nem repülünk. Az ezredes mostanában nagyon mérges, mert a koszt is napról-napra rosszabb. A „Tre Stelle“ cigaretták szintén. Úgy karcolják az ember torkát, hogy már szinte kibírhatatlan. A benzin pocsék. Azt, aki a legutolsó szállítmányt küldte, szó nélkül főbe kellene lőni. Akár a víz...

Különben átkozottul jó dolgod van, hogy így mászkálhatsz mindenfelé. Hozhattál volna Palermóból néhány képes hetilapot!... Különben még az az újság, hogy Ferrante főhadnagy lezuhant Miccabánál...

— Ferrante főhadnagy meghalt?!

— Igen. Mit csodálkozol ezen? Háború van és ezzel számolnunk kell. Annyi azonban bizonyos, hogy igazi hősként halt meg. Három gép támadt rá egyszerre. Kettőt lelőtt és már úgy festett a dolog, hogy a harmadikkal is végez, amikor gyújtólövedék csapott a benzintartályába... A többit kitalálhatod!

Sajnos, nem segíthettem neki, mert körülöttem is keringett egy Gloster. Bizony, öregem, az ilyesmi előfordul néha! Kérlek, azonban ne beszélj erről az asztalnál. Az ezredes megtiltotta, hogy siránkozzunk. Tegnap is kirobbant:

— Miért nem mentetek más pályára?! Nekem pilótákra és nem pityergő vénasszonyokra van szükségem! Különben se ringassátok magatokat hiú ábrándokban. Nekünk nemigen lesz időnk arra, hogy megérjük a tábornoki rangot!...

— Tudod, ha dühös az Öreg, van mit nyelnünk. De ha kidühöngte magát, megnyugszik és visszatér az általános jókedv. Délben kijelentette, hogy este folytatni fogjuk a század naplóját. Még a napi- parancsban is benne volt, hogy ma este Carlo Pini fog beszámolni egyik kalandjáról, az a sorhajóhadnagy, akit nemrég osztottak be hozzánk összekötő-tisztként.

Ferrante főhadnagy meghalt. Ez a hír nagyon a szívembe markolt. Elutazásom előtti este visszafojtott lélegzettel hallgattam érdekes kalandját, amikor húsz óráig hánykolódott a tengeren, valahol a líbiai partok közelében. Pompás emberpéldány volt. Magas, vállas, csinos férfi. Ilyenek lehettek a régi római hősök. Úgy érzem, mintha legközelebbi hozzátartozóm halt volna meg.

— Szóval az ezredes kijelentette, hogy a naplót...

Félbeszakítottam.

— Füttyölök a naplóra. Inkább azt meséld el, hogyan halt meg szegény Ferrante.

— Nem tudok én sem többet, mint amit már elmondtam. A benzintartálya felrobbant s a gép lángolva zuhant le. Jól láttuk, mert ötszáz méternyire voltunk Miccaba felett. Ez minden... Amikor aztán itthon átkutattuk holmiját, az ezredesnek címzett levelet találtunk benne. Azt írta, égessük el mindenét, egyedül a zsebében lévő megcímzett borítékot küldjük el valakinek. A borítékon egy nő címe állt. Úgy látszik, rajta kívül nem volt más hozzátartozója. Isten tudja, mit írhatott abban a levélben... Mondom neked, élő rejtély volt Ferrante. Rövid ideig volt csak nálunk, de szinte uralkodott felettünk. Nagyszerűen repült és mindig jókedvű volt. Az azonban látszott rajta, hogy nyomja valami a lelkét. Néha egész éjjel égett sátrában a petróleumlámpa. Tudod, öregem, az a fajta ember volt, aki jön-megy, pár hónapig veled él, aztán hirtelen eltűnik az életedből, mintha sohasem létezett volna.

Kívánságát teljesítettük: a levelet feladtuk és elégettük a holmiját.

Az ezredeshez mentem.

— No lám, itt a mi firkász barátunk! Mondhatom, ritka jó viharadár vagy! Amikor megjössz, mindig zuhog az eső, fúj a szél és gyalázatos a hideg. Ma este okvetlenül gyere be az étkezőbe, remek történetet hallhatsz.

— Ha már viharadarakról beszélsz, — válaszoltam — miért nem saját magadra gondolsz? Mihelyt kirendelnek egy repülőszázad élére, menten pokollá válik ott az élet. Most is esőkabátban fekszünk majd le...

— Kössünk békét — mosolygott az ezredes, miközben se szó, se beszéd, zsebembe nyúlt és elszedte összes amerikai cigarettámat. Majd nagy üveg viszkít vett elő és töltött.

Ekkor megkockáztattam egy kérdést, ami már nagyon fúrta az oldalamat.

— Nem mesélnél valamit Ferrantéről?

— Nem sokat tudok róla... Líbiából osztották be hozzánk. Azonnal láttam, érti a mesterségét és nem mindennapi bátorságú ember. Meg voltam vele elégedve. Sohasem panaszkodott s én sokszor azt kívántam, bár a többiek is olyanok lennének, mint ő!... Most aztán bajban vagyok. Nem tudom, említették-e neked a levelet, amit nekem írt?! Nos, mindent elégettünk, ahogy kívánta, de a ládájában egy csomó pénzt is találtunk. Ahhoz már nem volt lelki erőnk, hogy az ezreseket is elégezzük.

Jelentettem a dolgot felsőbb helyen. Hátha egy szép napon mégis csak jelentkezik valakije. Jó fiú volt, szerelmi bánata lehetett... No de beszéljünk inkább másról. Pini sorhajóhadnagy, aki most érkezett, nagyon rokonszenves fiú. Meglátod, azonnal megkedveled. Ma este ő is elmeséli egy kalandját. Amióta elmentél, elhanyagoltuk a naplót. Most hát folytatnunk kell... Már csak azért is, mert ha sokáig várunk, végül egyikünk sem marad élve és kénytelen leszel „hasból” írt kalandokkal szórakoztatni olvasóidat. Viszontlátásra ma este... addig is menj a fenébe, mert rengeteg a dolgom...

Kimentem a repülőtérre. Szakadt az eső, egyhangúan kopogott a barakkok hajlított bádogtetőin. A levegőben nyomasztó egyhangúság terjeszkedett. Barelli hadnagy észrevett és hozzám sietett. Szinte úgy látszott, mintha engem lesett volna, mikor jövök már ki az ezredestől?

— Érthetetlen! Te vagy az egyetlen, akinek sikerül elbeszélgetned az öreggel. Olyan szűkszavú és zárkózott, mint a vakondok. Téged azonban kedvel... Amit viszont én nem értek... Különben, gyere a kantinba, megiszunk egy pohár pálinkát, olyan ugyan, mint a moslék, de jobb, mint a semmi...

Az étkező felé menet, arcunkba csapott az eső. Tiszti étkező a háborús repülőtéren! Deszkafalak, bádog-tető, cigarettafüst és avas konyhaszag. Minden nedves, a deszkafalaktól az abroszig. A falakon térképek lógnak, a kutya sem néz rájuk. Ahol üres hely van, oda csinos nők, filmcsillagok, képeslapokból kivágott képeit erősítik fel rajzszöggel. Természetesen ezeknek lényegesen több bámulójuk akad. A hosszú asztalokon az abroszok gyanúsan tarkák. A bor mindig fanyar, a gyümölcs hol félig érett narancs, hol apró, zöld alma. Ezekben a tábori étkezdékben az ember kizárólag azért nem koplal, mert enni mégis csak kell. Hogy mit, az másodrangú kérdés. Ahol nincs villanyvilágítás, ott a petróleumégő az úr. Ebbe, ha nincs

petróleum, spirituszt, esetleg benzint is lehet tölteni. Néhanapján felrobban — ilyenkor megteszi a gyertya is. Arról nem is jó beszélni, milyen szomorú és nyomott így gyertyafénynél a hangulat.

Az étkezéseknél igen fontos, milyen kedve van az ezredesnek vagy a tábornoknak. Ha például az ezredes jókedvű, a többiek is fülig húzzák a szájukat és vidám hangulat uralkodik a füstös barakkban. Viszont, ha zsörtölődő, magába zárkózott ember, vagy ha éppenséggel rossz kedve van, a tisztek szótlanok, legfeljebb halkan mesélgetik egymásnak az ezerszer hallott vicceket és szerelmi kalandokat. Áldottak a jókedvű ezredesek! Áldottak a tábornokok, akik így kezdik a levesnél:

— Tudjátok, tavaly, amikor Viareggióban voltam, találkoztam egy remek nővel... — Áldottak a parancsnokok, akik szeretnek jól enni-inni. Háromszoros éljen minden szoknyavadász és iszákos parancsnokra! Mert tessék elhinni, nem is olyan rossz emberek ezek, nem is olyan, nőcsábászok, amilyennek beállítják magukat. Legtöbbször a nagy hangon hirdetett pezsgőspalackok negyedét sem itták meg. Nagyon is jó családapák, akik talán soha az életben nem csalták meg a feleségüket. Ez mind nem fontos.

Fődolog az, hogy a tábori étkezdék életét színessé kell tenni! Mivel pedig halálos kockázatok közepette egyesegyedül a szerelem, a szerelmi emlékek és remények tudják helyre billenteni az egyensúlyt, éljenek a szájhős ezredesek, akik jó példával járnak előttünk a női sikerrel való hetvenkedésben! A tábori étkezdékben a legfontosabb dolog a jókedv. Mondjátok el, ezredes uraim, legmerészebb gáláns kalandjaitokat, meglássátok, csak emelkedni fogtok tekintélyben és a legkisebb tizedes is a tűzbe megy értetek. Meséljétek el a legpikánsabb történetet még akkor is, ha a magatok szája íze szerint színeztétek ki.

Istenem, milyen nyomasztó is a levegő a XX. repülőszázad étkezőjében! Az ezredes ott ül az asztalfőn. Mindent lát és mindenről jól értesült. A levesnél tartunk még, de ő már másodszor szidja össze az ételhordót. Egyszer csak felkiált:

— No, fiúk, ne mondjátok, hogy rossz ember vagyok! Nesztek!

Ezzel szétosztja a tőlem elvett Chesterfield cigarettákat. Mindenkinek jut egy. Majd hozzám fordulva így folytatja:

— Hallod-e, te kacsavadász! Meséld el már nekünk, mit műveltél Catániában meg Palermóban! Hány nőnek csavartad el a fejét?

Figyelmeztetünk, ha nagyot merészelsz hazudni, kitépjük a füledet!

Kényszeredetten húztam el a számat és valamit motyogtam felelet helyett. Az ezredes leintett:

— Lehet, hogy írni tudsz, de beszélni nem. Mit dadogsz itt összevissza! Semmi kedvünk, hogy reggelig a te badarságaidat hallgassuk... Megjegyzem, jó lenne, ha a szoknyahistóriákat is bevennéd a naplóba. Emlékszem, a spanyol polgárháborúban történt... Tíznap szabadságra mentem Sevillebe egy bajtársammal. Ott megismerkedtünk egy remek kis cigányképű, fekete spanyol lánnyal. Rositának hívták... Most aztán én intettem le őt.

— Abból pedig nem eszel. A naplóban nem szoknyakalandokat örökítünk meg! És elsősorban nem a tieidet! Ha egyszer mégis meggondolnám magam, akkor fiatalabb főszereplőket fogok keresni, nem olyan vén fácánokat, mint te vagy!

Harsány derű fogadta szavaimat. Az ezredes is elmosolyodott, látszott rajta; érzékeny pontján sebeztem meg. Bosszúsan legyintett, majd mikor a fiúk elcsendesedtek, a sorhajóhadnagyhöz fordult:

— Nos, Carlo Pini barátunk, könyvecskénk negyedik fejezete a te előadásod lesz!

A fehérégyenruhás tiszt mélyet sóhajtott. Arcán zavar tükröződött. Kellemetlenül érezte magát. Tudta, nem mindennapi közönség előtt fog beszélni. E félelmet nem ismerő, vasidegzetű fiúk előtt, minden szót kétszer kell megrágnia. Akkor is a legszigorúbb kritikában lesz része. Mielőtt belefogott mondókájába, összéb töltük az asztalokat és körül ültük a kandallót, amelyben vígan pattogott a tűz. A fiúk szemében azonban hiába kerestem a megszokott vidámságot. Nem volt nehéz kitalálnom, mi az oka ennek. Ahogy végigjártattam szemem a jelenlevőkön, nekem is ugyanaz jutott eszembe, ami nekik. Egy kedves, jólismert arc hiányzott közülünk: Ferrante.

Pini beszélni kezdett. Halk, szinte félénken csengő hangján és a bádogtetőn kopogó esőn kívül még a légyzümmögést is meg lehetett volna hallani. Egy pilótabajtársunk körben járt és mindenki csészéjébe töltött az eszpresszófőzőben párolgó, forró, illatos feketekávéból.

— Múlt év októberének egyik estéjén, éppúgy, mint ma, együtt ültünk tisztársaimmal a flottabázis tiszti étkezdéjében. A kikötőben sok hajóegységünk horgonyzott, rendesen többedmagukkal futottak ki

küldetésük elvégzésére s csak órák, néha napok múlva tértek vissza. A parancsnokok és tisztek, amikor nem voltak szolgálatban, kijöttek a partra és ott ebédeltek vagy vacsoráztak. Az etikettet nem vettük szigorúan. Mindenki abban a ruhában jött, ami éppen rajta volt. Így sok esetben megtörtént, hogy egyesek olyan egyenruhában vagy vihar kabátban jelentek meg az ebédlőben, amelyiken kiütött a tengervíz sója.

— A közös étkezőasztalnál X. tengernagy volt a parancsnokunk. Szigorú szemmel, atyailag őrködött felettünk. Sohasem tett szemrehányást, ha olajfoltos, vagy csuromvizes ruhában rontottunk be az étkezdébe, csak a lógó orrú embereket nem szerette. — Szóval, egy este szintén együtt ültünk és alig mártottuk be a kanalat a levesestálba, amikor hét egységünk parancsnokának parancs érkezett: azonnal indulnunk kell. Egy ellenséges flottatámaszpont közelében kell feladatunkat végrehajtani. A tengernagy magához hívta a hét tisztet. Felderítő repülőgépeink jelentették, hogy Máltától keletre angol tengeri alakulat közeledik. Eléjük kell mennünk, felvenni velük a harcot és megakadályozni, hogy kitűzött céljukat elérhessék.

— Alig telt el félóra, a hét hajóegység kifutott a kikötőből: négy torpedóromboló és három torpedónaszád. Az utóbbiak Alberto Banfi korvettkapitány parancsnoksága alatt állottak. Az idő kedvező volt. A telihold megvilágította a tükörsima tengert s most ezüstös fehér színt öltött. Banfi kapitány a hajóraj élén az Airone torpedónaszád fedélzetén állt. Az Aironé-tól jobbra, balra, nyolc kilométeres egyenlő távolságban, a két ikerhajó, az Aldone és az Ariel haladt. A naszádok teljes gőzzel, tökéletes egységet alkotva futottak. Ezt a manőverezést tengerésznyelven úgy hívják, hogy „gereblyezés“. A portyázásra induló hajók ilyenkor valósággal felgereblyézik a tengert, ügyelvén arra, hogy mind a köztük lévő távolság, mind a sebesség tökéletesen egyezzen. — Hogy rövidre vegyem a szót, az Airone vagy tizennyolc kilométer távolságban megpillantott egy körülbelül háromezer tonnás angol cirkálót. Ez túlságosan erős ellenfél volt a mi kis egységeinknek. Jóformán nem is lehetett vele harcba bocsátkozni, tekintve a cirkáló jóval nagyobb erejű ágyúit. Az Airone jelt adott a többi hajónak, hogy csökkentsék sebességüket. Úgy kell megközelíteni az angol hajót, hogy ne vegyen bennünket észre. Legalább olyan közel kell jutnunk hozzá, hogy kilőhessük rá torpedóinkat. Ha tervünk nem sikerül, mi húzzuk a rövidebbet. A holdtölte nekünk kedvezett. Jól megvilágította az angol

cirkálót, míg a mi naszádaink árnyékban voltak. A lecsökkentett sebesség miatt kéményeink is alig füstöltek, tehát el sem árulhattak bennünket.

— Kétezer méterre lehattünk az angol hajótól, amikor az Airone kilőtte első két torpedóját, majd röviddel utána másik kettőt küldött az angol cirkáló felé. — Tompa dörrenés rázta meg a levegőt. A cirkálót kétségkívül találat érte. Itt kezdődött az Airone torpedónaszád és Banfi kapitány drámája. — Az ellenség visszavágása azonnali és rettenetes volt. Az ellenséges hajóegység összes találatai „ültek” hajónkon, ahogyan a mi lövéseink is pontosan az angol cirkáló fedélzetén robbantak fel. Míg azonban a mi tüzéségünk kisöblű lövegekkel támadhatott csak, az ellenfélnek hatalmas ágyúi voltak. A mi naszádunk gyors, de könnyű, törekeny hajó volt, az angol cirkáló pedig páncélos egység, melynek fedélzetéről háromszor annyi ágyú okádtá felénk a tüzet. Az Airone sorsa megpecsételtetett. Harcolnia kell az utolsó torpedóig, az utolsó gránátig, az utolsó emberig. Banfi kapitány a parancsnoki hídon állva, érezte, hogy érkezett a vég. — Az angol cirkáló első sortüze harminc méterre az Airone mellett csapott a tengerbe, a második a gépházát érte. Gépészeink közül három ember kivételével, akik a hajó orránál javítottak valamit, egy sem maradt életben. A nafta azonnal tüzet fogott s a hajó hatalmas lángokkal égni kezdett. Az ellenség nyolccsővű gépfegyverei végigseperték a naszád hídját és lekaszabolták embereinket. Két perc múlva az Airone képtelen volt a tüzet viszonzni. Banfi kapitány, látva, hajója közeli pusztulását, parancsot adott, hogy az életbenmaradottak vessék magukat a tengerbe.

— A harc egy óra ötvenkilenc perckor kezdődött, éjfél után és fél háromkor be is fejeződött. Az angol cirkáló, amelyet súlyos torpedótalálat ért, elhagyta a csata színhelyét és hamarosan eltűnt az éjszakában. — Ekkor kezdődött meg a súlyosan sérült Airone haláltusája. A hajó fara szinte égő fáklyaként izzott. Banfi kapitány maga köré gyűjtötte életben maradt néhány emberét és sebesültjét. Felemelte jobbkarját és tisztelgett: Viva il Rel Viva il Duce! Emberei követték példáját. Majd parancsot adott nekik, hogy mentőövvel derekukon ugorjanak a tengerbe és próbálják elérni a közelben tartózkodó Alcione-t. — Az Alcione vagy ötszáz méternyire vesztegelt. Segíteni nem tudott az Airone-nak, maga is több helyen súlyosan megsérült és fedélzetén rengeteg halott és sebesült hevert. Egyedül annyit tehetett, hogy felszedte a hajótörötteket. — Az Alcione is méltó

haditettét vitt véghez. Ő is szembe mert szállni a nála tízszerre erősebb cirkálóval. Derekasán kivette részét a küzdelemből és ő is kilőtte gyilkos torpedóit az angol ellenfélre. — Banfi kapitány megafonon utolsó istenhozzádöt küldött az Alcione kapitányának.

— Én a hajómon maradok! Menjetek messzebb az Alcione-val, mert hajóm bármelyik pillanatban felrobbanhat... Isten veletek! — A hajó farán támadt tűz rohamosan terjedt. Nemsokára elérte az egyik tartaléklőszerraktárt, mely hatalmas csattanással felrobbant. A szilánkok az életbenmaradottak közül sokakat megsebesítettek. A súlyosan sebesültek fájdalomkiáltásai belevegyültek a dörrenésekbe.

Egy súlyosan sebesült tengerész, akinek két lábát vitte el a gránát, erőt vett fájdalmán és a kapitány felé kiáltott:

— Kapitány úr! Maradjon mellettem. Együtt merüljünk el a hullámsírban! Éljen Olaszország!!... — A tűz vészesen közeledett a hajó orra felé. Már a fedélzet eddig még védettebb részén összegyűlt, szanaszét heverő sebesülteket is elérték a gyilkos lángok. A kapitány is megsebesült. Hátán sebezte meg egy gránátszilánk. Nem érzett fájdalmat. Ha az oldalán és lábaszárán végigfolyó véres csíkot nem veszik észre, emberei nem is hitték volna, hogy megsebesült. — Amidőn Banfi kapitány látta, hogy a sebesültek a lángok martalékaivá válnak, segítségükre sietett. Ha már meg kell halniuk, legalább a hullámsír legyen a temetőjük, ne szenvedjék végig a tűzhalál minden kínját. Halált megvető bátorsággal és emberfeletti erővel cipelte a sebesülteket a hajó orra felé. — Sebe egyre jobban vérzett. Keze, arca véres volt már. Körülötte is minden csupa vér és láng. A hajó oldalánál levő gépfegyverek tölténytárai a perzselő hőségben maguktól elsültek. A gyilkos golyók szanaszét röpködtek a fedélzeten, ahol vagy hatvan sebesült volt még. Banfi lankadatlan erővel cipelte őket védettebb helyre. Számtalan esetben, akkor vette csak észre, hogy holttestet mentett meg a lángokból, amikor súlyos terhét lerakta. A súlyosabb sebesültek a szeme előtt haltak meg. Szótlatlanul, panasz nélkül.

Talán már ő volt az egyetlen élő ember a hullák között... A haldoklók utolsó fohászait hallgatta. Leginkább anyjukat, Olaszországot, vagy egy női nevet emlegettek. — A csatának már egy órája vége volt. A naszád is egy óra óta égett és még mindig felszínen volt. Banfi kapitány halott bajtársai között mozdulatlanul állt a hajó orrában és várta a nagy pillanatot. — Az Alcione már eltűnt a közelből. Körülötte a tükörsima, néma tenger. A holdat

áttetsző felhők fátyolozták. A lángok messze bevilágították a környéket. — A hajó orrához átcipelt hatvan ember közül csak három sebesült volt még életben. — A torpedónaszád hirtelen egyensúlyát veszítve orra felé dőlt, de még mindig nem merült el. Banfi kapitányt a hirtelen lökés a hajó korlátjához dobta. Egy kötelet pillantott meg. Gyors mozdulattal derekára csavarta és a korláthoz erősítette végét. Az utolsó percig fent kell maradnia a fedélzeten. Az utolsó pillanatig! Büszkén, kérlelhetetlenül akart kitartani hűséges hajója mellett. — Egy pillanatra sem jutott eszébe, hogy életét megmentse. Még annak idején, amikor a Tengerészeti Akadémiát befejezte, hogy egy szent hivatást betöltsön, feltette magában, hogy régi eszményképeihez híven, ő is hajójához láncolja életét, vele él vagy pusztul el. Elképzelése szerint egy parancsnok csak hajója fedélzetén halhat meg.

— A hosszú tanulóévek, majd a későbbi tűzpróbák alatt ez az eszmény fűtötte és adott neki erőt a kemény harcokhoz, amikor számtalanszor kormányozta dicsőséges ütközetekben a hajóját. Ahogyan a misszionárius sem tagadja meg hitét a máglya előtt, az olasz tengerész is hűséges marad esküjéhez mindhalálig. Ezért nem gondolt az Airone parancsnoka menekülésre, amikor süllyedőben volt hajója. Egyenes, becsületes lelke csak egy halált ismert: az önfeláldozást.

Pini sorhajóhadnagy itt félbeszakította előadását. Lassan megivott egy csésze forró feketét. Körülötte a század mozdulatlanul, visszafojtott lélegzettel várta a dráma epilógusát. Az étkezőben egy szó sem esett a kis szünet alatt. Az eső továbbra is egyhangúan kopogott a bádogtetőn...

— Hajnali három óra harmincnégy perckor a hajó süllyedni kezdett. Lassan, méltóságteljesen, szinte negyvenöt fokos szögben, éppúgy, mint mikor vízrebocsátották. Banfi kapitány, aki, mint említettem, odaerősítette magát a korláthoz, érezte, hogy a víz egyre jobban emelkedik. Azután már nem emlékezett többre. — Később, amikor valaki kikérdezte, így foglalta össze a tragikus pillanat emlékét:

— Éreztem, hogy lassan alámerülünk a hullámsírba. Elvesztettem eszméletemet. Arra még emlékszem, hogy amikor már a víz alatt voltam, valami tompa dörrenés ütötte meg a fületem. Úgy látszik, a víz alatt robbant valami a hajón s a légnyomás felszínre dobott, miután valahogyan elszakadt, vagy kioldódott a derekamra erősített kötél.

— Hogy mi történhetett? A jelenséget technikailag a következő módon magyarázhatjuk meg: Mint tudjátok, a tűz csak a hajó farát pusztította el. A

hajó orra a lemerülésig jóformán érintetlen maradt. A nagy hőség miatt azonban a fedélzetet és a hajó oldalfalait borító acéllemezek kitüzesedtek és a lejjebb eső helyiségek levegője átforrósodott. Mikor aztán a hideg víz behatolt, a robbanás felszínre dobta Banfi kapitány elalélt testét. A nagy lőszerraktár azért nem robbanhatott fel, mert azt a víz már korábban elárasztotta. Különben nem sokkal a tűz kitörése után fel kellett volna robbannia.

— Akárhogy is áll a dolog, Banfi kapitány a felszínre került és magához tért. Észrevette, hogy a víz színét borító naftató közepébe került. Karórája a lemerülés pillanatában, 3.34-kor állt meg. — Körülnézett. A hátán levő seb éktelenül fájt, szinte kibírhatatlanul. Az életösztön kezdett felülkerekedni benne. A robbanás eloltotta a naftát s így nem kellett tűzhaláltól tartania. A halál mindezideig elkerülte s most az élet visszakövetelte magának a hős férfit. Akarva, nem akarva, engedelmeskedett ösztönének. Úszni kezdett. Vagy tíz métert úszhatott, amikor lebegő fadarabba ütközött. Valószínűleg az elmerült hajóból való volt. Fülét segélykiáltások ütötték meg. „Bizonyára az Airone valamelyik hajótöröttje” — gondolta magában.

— Banfi visszakiáltott a fuldoklónak. Kiáltására több hang válaszolt. Ekkor vette csak észre, hogy a holdfénytől bágyadtan megvilágított tenger felszínén több hajótörött kísérletezik a meneküléssel. Egyik egy felfordult asztal lábába kapaszkodott, a másik mentőövbe... — Banfi maga köré gyűjtötte az embereket. Megismerte őket. Az ő matrózai voltak, az Airone hajótöröttei, akiknek nem sikerült elérniük az Alcione-t. Valamennyi többé-kevésbé megsebesült. Banfi megszámolta őket: hat embernek sikerült túlélnie a robbanást. Görcsösen kapaszkodtak a felszínen úszó fadarabokba, mentőövekbe. — Majdnem egészen meztelenek voltak. Lehet, hogy a robbanás okozta légnyomás tépte le róluk a ruhát, vagy ők maguk igyekeztek gyorsan megszabadulni a felesleges ruhadaraboktól. Hat meztelen ember, hat életéért küzdő, félholt ember. Banfi rekedten kiabált és parancsot osztogatott: — Maradjunk lehetőleg együtt!... Gyűjtsetek minél több úszó fadarabot, hátha sikerül tutajt eszkábálnunk!... — Egy órai borzalmas kínlódás után összeállították a rögtönzött tutajt. A kiáltozásra újabb hajótörött úszott a kis csoporthoz. Hárman azonban kidőltek a harcból. Banfi látta, hogy kezük elernyed, elengedik a tutaj peremét. Még segítségükre sem siethetett, a három embert örökre elnyelte a hullámsír. —

Három sebesült matróz és ő maga küzdött még az életért. A hold veszedelmesen közeledett a látóhatár felé, a hajnal pedig még messze volt. Körülöttük néma csend.

A jéghideg vízben nem szabad egy helyben maradni! Banfi parancsot ad, hogy úszni kell. Úszni? Ugyan hová? A hajótörötteknek talán kitűzött céljuk van? Nem fontos. A parancsnok tudja, hogy tenni kell valamit. Nem szabad hagynia, hogy emberei elveszítsék a menekülésben vetett reményüket... — A távolban ekkor fényt vesznek észre. A fénypont gyenge, de kivehető. — Ahol láng van, ott a halál — mondják a hajótöröttek. — De éppúgy lehet élet is — villan fel hirtelen Banfi agyában. — Úsztassuk a tutajt a fénypont felé! A kimerült, elcsigázott emberek fáradt karcsapásokkal igyekeznek a megadott irányba. Valamennyien rengeteg vért veszítettek, nehéz a tutajt hajtani. Nem baj! Oda kell jutniuk! A láng azonban hirtelen eltűnik. Újra rájuk borul a sötétség, a végtelen, ünnepélyes csend. — Fel a fejjel, fiúk! Ne csüggedjünk!... Tovább, egyre tovább... Valahová majd csak eljutunk...

— Az egyik ember hörgő hangot hallat. Mire odanéznek, már el is tűnt a mélyben. A tutaj megbillen. No, Banfi kapitány, maradt még két embered. Mégis tied a világ legnagyobb legénysége! Előre! Ha törik, ha szakad, csak előre! — Az ég hirtelen megvilágosodik. A nap szinte felszökken az égre és beragyogja a hajótöröttek fejét. — A távolban hajót pillantanak meg: az Artigliere torpedórombolót, amely éppen angol egységekkel állt harcban. Az ágyúdörgés is odahallatszik ... Majd újra csend lesz... A nap egyre magasabbra hág az égen. Sótól véresre mart szemüket borzalmasan vakítja a napfény. A tutaj újra megbillen. Banfi odakiált a tutaj másik oldalán levő emberhez. Nem kap választ. Ebből tudja meg, hogy eggyel ismét kevesebben vannak. Az Airone tutajjának a kapitányon kívül már csak egy főnyi legénysége van. Banfi kapitány, nem is vagy büszke szárnysegédre, akit a sors osztott be melléd?... Múlnak az órák. — Ekkor, mintegy kilométernyi távolságban, valami hosszúkas dolgot pillantanak meg. Arrafelé úsztak. Amikor közelebb értek, látták, hogy mentőbárka. Félmeztelen férfi ült benne és feléjük evezett. Az Alcione egyik mentőcsónakja volt. Felvette a két hajótöröttet. Ezután az események rohamosan követték egymást. Vagy tíz újabb hajótöröttet vettek észre, akik valahogyan átvészelték az éjszakát. Ezeket is felvették. Féltizenegy felé a Camicia Nera egyik motorcsónakja fölfedezte őket. A motorcsónak tele volt

az Arione hajótörötteivel. Ez is hozzájuk csatlakozott. Dél tájban már kétszázhetven főre emelkedett a hajótöröttek száma: Banfi volt a parancsnokuk. A szomorú tengeri karaván a következő járművekből állt: egy motorcsónak, egy rozzant mentőcsónak és számtalan hevenyészett, tutajszerű fatákolmány. A járműveket valahogyan egymáshoz erősítették s a motorcsónak lassan húzta őket a part felé. — Szomjúság kezdte gyötörni az embereket. Majd jelentkeztek az éhség jelei. Utána kibírhatatlan szomjúság. Banfit rettenetesen kínozták a hátán lévő seb, lázas volt, végig szenvedte a pokol minden kínját. Mégsem mutatta, hogy szenved. Sziklaszilárdan állt a csónakban és parancsokat osztott... — Már vagy két órája haladnak előre a mindjobban hullámozó tengeren. Az ég is beborul, sötét felhők gyülekeznek a hajótöröttek feje fölött. Hirtelen megered az eső, majd teljes erejével kitör a vihar. — Egy hatalmas hullám felkapja a motorcsónakot és felborítja. Pillanatok alatt elsüllyed. Többen vízbe fulladnak. Kevéssel ezután a mentőcsónak is felborul. A benne lévő súlyosabb sebesültek elpusztulnak. A tutajokat egybetartó kötelek elszakadnak, a fatákolmányok szétszóródnak. Banfi újra a vízbe kerül. Meztelen, nincs rajta mentőöv, sebesült és kimerült. Délután négy óra. Az Airone torpedónaszád hajnali félnégykor süllyedt el; idestova tizenhárom órája küzd a parancsnok saját és társai életéért. — Mártíromságának azonban koránt sincs vége, ez még csak a kezdet. Végre eléri az egyik tutajt. Leszállítja róla a matrózokat és a felborult mentőcsónakhoz úszik velük. A hatalmas bárkát azonban, úgy látszik, lehetetlen felfordítani. A nehéz alkotmány mindig visszafordul. Késő este van, mire végre sikerül egyensúlyba hozniuk. Emberfeletti munkát végeztek, mert semmi szilárd támpontjuk nem volt. A bárka hamarosan újra megtelik emberekkel, bár számuk alaposan megfogyott. — Banfi most már nemcsak parancsnok. Hős bajtársainak mindene: papja, vigasztalója, aki lefogja a haldoklók szemét; erélyes vezetőjük, aki a menekvés érdekében engedelmességet követel. — Egy tengerész hirtelen felkiált, felugrik ültő helyéből és a tengerbe veti magát. Többen követik a tébolyodott ember példáját. A járvány terjed, de Banfi közbelép... — Most már nem lehet messze a segítség, tartsatok ki! — biztatja az embereket. — Nem tévedett. A mentőhajók és repülőgépek keresztül-kasul szántották a tengert, a levegőt, hogy nyomára bukkanjanak a hajótörötteknek, de sajnos, a kis csoportra nem tudtak rábukkanni. Néha messziről feléjük hozta a szél

a repülőgépek motorjának zúgását, mégsem sikerült észrevétniük magukat.

— Csak az Istenben bízhatunk! — mormogja fogai közt a hős parancsnok. — Uram, adj erőt, hogy megmenthessem embereimet! — Az éjszaka órái csigalassúsággal múlnak. Éhség, szomjúság, hideg és kimerültség. Mindannyian meztelenek és valamennyiük testét súlyos sebek borítják. Sebeik már nem véreznek, — a sós tengervíz kiégette — de kimondhatatlanul fájnak. A tutajok legénysége szemlátomást fogy. Jóformán percenként buknak le az úszó fa alkotmányról és tűnnek el örökre a tengerben. Banfi torkaszakadtából üvölt és buzdítja az embereket. Minden erejével igyekszik erőt önteni a csüggedőkbe; emberfeletti erőfeszítéssel maga jár elől jó példával. — A mentőbárka feneke megsérült, a víz kezd betódulni. A hajótörötteknek tenyerükkel kell kimeregetniük a tengervizet. A kapitány beosztja az embereket és felváltva végezteti a vízmeregetést. — Biztatja őket, hogy minden a legjobb úton halad és ezt a látszatot sikerül is fenntartania. — A csatát követő második nap hajnalán mutatkozik meg leginkább e férfiú hősiessége. A csatában vitézül verekedett — de hiszen ez kötelessége volt. Az olasz tengerészek közül bárki megtette volna ugyanezt hazája érdekében. Ám legnagyobb hősiessége abban rejlett, hogy már harminchatodik órája így tudott uralkodni magán, az idegein. A kétségbeesés nem lett úrrá rajta. Fegyelmezett, nyugodt parancsnok volt nemcsak akkor, amikor a tengeri ütközetben bombák csapkodtak körülötte, hanem akkor is, amikor az Airone a mélységbe merült. A kétnapos halálos harc alatt is bebizonyította, mennyivel különb, mint a többi. Ez volt Banfi kapitány csodálatos teljesítménye...

Pini hadnagy elhallgatott. A „fiatal” sasok lehajtott fejjel, meghatottan néztek maguk elé. Az ezredes, akinek nem tetszenek az érzelgős történetek és nem szereti, ha „fiókái” szemében a meghatódottság könnye csillog, a hadnagyhoz fordult:

— Köszönjük az érdekes és megható történetet, hadnagy úr! Derék ember ez a Banfi kapitány. Sokért nem adnám, ha repülő lenne!... Bizony, közülünk még senki sem fürdött annyit a tengerben... dehát, Istenem, Banfi tengerészember és a tengerészek jobban szeretik a vizet, mint mi, igaz fiúk?... Hadnagy úr, parancsol még egy feketét? No és hogyan mentették meg a hajótörötteket?

— Délután négy óra felé járhatott az idő. A flottabázis mentőcsapatai nem hagyták abba a keresést. Ezek találtak rá a kimerült emberekre. A tutajokon és a csónakban levők közül már sokan meghaltak. Banfi szoborként állt a csónak orrában és karjaival szünet nélkül adta le a jelzéseket. Ez a hadonászó, meztelen, véreshátú ember vértanúként tűnt fel a mentőhajó legénysége előtt. Rettenetes és egyben csodálatos látvány volt...

Alberto Banfi korvettkapitány Pinerolóban, Piemont tartományban él s a legjobb egészségnek örvend. Súlyos sebesüléséből teljesen felépült. Vitézi tetteért aranyéremmel tüntették ki...

A SUNDERLAND-OK

Ma este az ezredes olyan vidám volt az asztalnál, mintha megnyerte volna a főnyereményt. A fiúk jókedvűen néztek össze. Mi ütött az öregbe?! Énekelve lépett be a barakkba. Kellemetlenül hamis a hangja, de sebj, fő a jó hangulat. Biztosan a rádióban hallott valami jó tánczenét, ennek utolsó akkordjait igyekezett dúdolni.

Az időjárás továbbra is csapnivaló. Rengeteget esik. Ha így megy tovább, víz alá kerül az épület is. A „reptéren” úgyis térdig állt a víz. A fenébe, mért nem csinálják már meg a hónapok óta megígért cementpályát? Úgy látszik, minden csak ígélet marad. A repülőtér kész mocsár, a barakkokba beesik az eső. Az a baj, hogy elmúlt a nyár, az utolsó szép őszi napok is, és megkezdődött a kellemetlen esőzések ideje, ami már előjele az itteni télnek. A fiúk kétségbe vannak esve. Egy nap repülnek, három nap nem. Ha így halad, nemsokára nyakig állunk vízben s a gépeket hat ökör se húzza ki a kátyúból.

A pilóta, ha nem repülhet, olyan bús, mint a kiöregedett színész, akinek nem adnak több szerepet. A fiúk ösztönszerűen megéreztek, hogy az ezredes vidámsága mögött rejlik valami. Éppen ezért nem firtatták a dolgot. Várták, hogy az öreg maga kezdje meg. Szóval, ma este vidáman dudorászva lépett be az étkezdébe, sapkáját és esőkabátját odadobta az egyik pilótának, majd a kantinoshoz fordult:

— Kedves kotyvasztó úr, vegye tudomásul, hogy torkig vagyok ehetetlen húsleveseivel! Holnaptól kezdve más rend lesz itt... Különben is, fiúk, holnap útra kelünk!...

A pilóták köréje sereglettek. Arcuk ragyogott az örömtől. Vajon minek is örültek? Annak, hogy itt hagyhatják ezt a sártengert és újra száguldhatnak a kék égen. Harcolhatnak és újabb célpontok felett oldhatják ki bombáikat...

— Úgy bizony, fiúk, holnap indulunk. Áthurcolkodunk X. repülőtérre. Reggel korán nekiállunk, hogy legalább annyi helyet rendbe hozhassunk a repülőtéren, ami a felszálláshoz elég. A személyzet és a többi alkalmatosság vasúton jön utánunk. Ott lent sokkal vidámabb lesz minden, meglátjátok. Azok, akik eddig még csak álmukban kapták meg az arany vitézségi érmet, kössék fel felkötnivalójukat, mert alkalmuk lesz, hogy most megszerezzék!

Én mondom nektek, komoly csetepatéink lesznek! Annyi ott a Hurricane és a Spitfire, mint a nyári légy... Ez az utolsó esténk ebben a piszkos, de dicső barakkban, holnap már csinos kis tengerparti villákban csücsülünk és szőke pincérlányok szolgálnak ki.

— Ott lent komoly csetepatéink lesznek?! Hát talán itt nem voltak? — néznek össze a pilóták. — Ami itt folyik, az csak játék? Azok a szegény fiúk, akik égő fáklyaként zuhantak le, akiknek még arra sem volt idejük, hogy ejtőernyővel ugorjanak ki gépükből, csak tréfából égtek szénné? — De hát az ezredes már ilyen ember.

Semmit sem vesz komolyan, még a halált sem. Lehet, hogy bent, a szíve legmélyén, el-elsírja magát, de a szeme sarkában emberfia még nem látott könnyet. Talán még az édesanyja sem látta sírni.

— Beszéljünk csak a lányokról, legyünk szentimentálisak, tegyük kedveseink fényképét a szívünk fölé, álmodjunk szépet a jövőről, úgysem kerül semmibe!

Hőstettek? Ugyan kérem! Buta beszéd! Emlékek, melyek csak arra jók, hogy egyszer, ha nagyon unatkozunk, elmeséljük az asztalnál.

Ti itt mindnyájan hősöknek képzelitek magatokat és úgy ragaszkodtok emlékeitekhez, mint az osztriga a tengeralatti sziklához. Higgyétek el, gyerekek, nekünk nem lehet magánéletünk. Egy hatalmas gépnek vagytok ti apró alkatrészei. Feladatotok az, hogy az ellenség gépeit megsemmisítsétek. Minden kis csavarnak jól kell működnie, ez itt a fő.

Amikor fenn vagytok a levegőben és érzitek, hogy az ellenfél a sarkatokban van, akkor csak az a fontos, hogy az ellenfél zuhanjon le és nem ti! Nem azért, mintha olyan értékes emberek lennétek. Fenét! Hanem mert abban a pillanatban Hazátok egy kis darabkája van rátok bízva. Ezt meg kell védenetek. A Haza egy repülőgépet ad nektek. „Itt van... Nekem jó csomó pénzembe, munkámba, reményembe került ez a gép. Menjetek hát és lőjetek le minél több ellenséges gépet. Számítok rátok!”

Ti pedig ügyeljetek, nehogy elbánjon veletek az ellenség. A Hazának csak az a fontos, hogy ti győzzetek, hogy nektek sikerüljön eltalálnotok az ellenfél benzintartályát!

Az ezredes annyit mondta már ezt a fiúknak, hogy jóformán mindenki kívülről tudta. Éppen ezért a füstös barakkban soha senkiről nem emlékeztek meg. Amikor például egy bajtársuk nem tért vissza, az ezredes szemrebbenés nélkül csak ennyit mondott:

— Carlo, vidd csak ki innen azt a felesleges széket!...

Az ezredes kemény dió. Túl szigorú ember, de mindig igaza van. Jól teszi, hogy ilyen, legalább nem érzékenyül el a század.

— Szép is lenne, ha mindjárt elsírnánk magunkat! — mondta egyszer. — Csak fel a fejjel, fiúk. Ma neked, holnap nekem. Még az is meglehet, hogy nagyapák, sőt dédapák leszünk. Ne törődjünk hát vele, mit hoz a holnap! Énekeljük csak el a XX. repülőszázad dalát: Amikor az égen találkozol a halállal, repdesd körül és udvarolj neki! Ha pedig a magasban cserben hagy a motor, gondolj az anyádra s első szerelmedre!

A rozoga, füstös barakkban eltöltött utolsó estén az ezredes ki akar tenni magáért. Hangos nevetésétől visszhangzanak a falak.

— Főpincemester úr! Ide egy üveg pezsgőt!

Természetesen nem kap.

— Szegény ezredes úr! — sajnálkoznak kórusban a pilóták.

Végre előkerül egy üveg konyak. Az utolsó, ami még a barakkban található. Más ital nincs is. Ennek is szappaníze van és olyan bűdös, mint a denaturált szesz.

— Aljasság ilyen itallal traktálni az embert! — jegyzi meg Crosti főhadnagy. — Ha azt hiszi, ezredes úr, hogy emellett a spiritusz mellett, vigadni tudunk, akkor téved!

— Hja, fiam, ez nem a tripoliszi Grand Hotel! Inkább azt ajánlom, tölts újságíró barátunknak! Amint látom, csakúgy önti magába a feketét. Öregem, kitűnő ez a konyak... különben mi bajod, miért lógatod az orrod?

Semmi bajom nem volt, azért látszottam csak olyan hervadtnak, mert erősen meghűltem. A délután folyamán órák hosszat kint ácsorogtam az esőben egy repülőgép javításánál és most „viselem a következményeket”. Mondtam is az ezredesnek:

— Hagyj békén, öregem, nem jól érzem magam. Inkább folytassátok a naplót, ha azt akarjátok, hogy könyv legyen belőle. Utóvégre nem szaladgálhatok állandóan a nyomotokban és nem vehetek részt összes csatározásaitokon...

Az ezredes hirtelen szavamba vágott:

— Erről jut eszembe... Fassini őrnagy... az angol Sunderland-gép hőse írt nekem. A. O.-ban van. Remek ember. Tudod, vele voltam együtt a háború első hónapjaiban C. repülőterén... Most elmesélek róla egy kis történetet, érdemes feljegyezned. Aki ismeri az esetet, az fogja be a száját.

— ... Tíz-tizenkét napja lehattunk már hadilábon az angolokkal. A Máltai kirándulásokat is megkezdtek. Akkoriban nem babra ment a játék, mert Bizertáról is sok szó esett. Jóformán egész nap levegőben voltunk és egyik gépfegyverhevedert a másik után használtuk el. Mi, tisztok, alig ismertük egymást a repülőtéren. Ezzel szemben Fassini meg én már hallottunk egymásról. Tudtam, hogy bolond, ő is tudta, hogy nekem is hiányzik egy kerekem, bár személyesen még sohasem találkoztunk. Így aztán amikor bemutatkozott és megszorítottuk egymás kezét, mind a kettőnknek úgy tűnt fel, mintha már évek óta jó barátok lettünk volna. Letegeztük egymást és én kijelentettem: örülök, hogy egy helyre osztottak be bennünket. Megmondtam neki, hogy hallottam spanyolországi remek kalandjairól...

— Ugyan, ezredes uram, mesebeszéd! Merő kitalálás az egész! Ne is beszéljünk róla. Az legyen a fő, hogy a jövőben is megússzuk... — Fassini pompásan értette a dolgát. Egy-kettőre úgy „bedresszírozta” a csapatot, hogy óramű pontossággal dolgoztak együtt a fiúk.

Egy napon bejött „hivatalomba”, egy remek, szellős nyári villába. Tudod, úgy éltünk ott lent, mint a kiskirályok. Külön villában az ebédlőnk, egy másik villában a parancsnokság. Szóval Fassini bejött hozzám és leült az íróasztalom előtti székre. Cigarettára gyújtott és sopánkodni kezdett, hogy őt bizony megöli az unalom. Ma olyan meleg van, engedjem meg neki, hogy egy kis sétarepülésre mehessen.

— Szétnézek egy kicsit a tengeren, de vermutra itthon leszek.

— Ugyan mi a csodának akarsz most kirepülni? El akarod venni a szegény felderítőrepülők kenyerét? — Fassini nem hagyta magát, ő bizony megy és ne tagadjam meg a kérését.

Természetesen hagytam. Magához vett két embert, C. főhadnagyot, M. hadnagyot és hármasan felderítőrepülésre indultak.

Ablakomból jó darabig néztem utánuk. Többet aztán nem is gondoltam a dologra. Nyakig voltam különben is a munkában. Hét óra felé lementem az ebédlőbe. Kértem a szolgálatos főhadnagytól, visszajött-e Fassini?

— Igen, néhány perce érkezett. Nagyon dühös. Isten tudja, mi ütött belé?! — A bárban találtam. Ott ült a fiúk közt és magából kikelve magyarázott valamit. Arca pulykavörös volt.

— No, őrnagy úr, — szóltam hozzá — hogy ízlett a repülés? Hány angolt lőttél le?

— Ugyan hagyd, ezredes uram, a mennykő üssön az egész kalandba! Olyasmi történt velem, amit sehogy, sem tudok megmagyarázni. Ezt talán csak a te csavaros eszed érti meg... Idefigyelj!

— Elindulok ezzel a két ártatlansággal (itt rámutatott a mellette álló két repülőtisztre). Kétezer méter magasságban lehettünk. Messziről kirajzolódott előttünk Málta. Semmi szándékom nem volt látogatást tenni a sziget felett. Ugyan mi a fenét keresnénk ott ilyenkor? Már épp visszafelé akartunk indulni, mert vészesen közeledett a vacsoraidő, amikor a láthatár szélén parányi fekete pontot vettem észre.

— Teringettét, — dörmögtem magamban — ez biztosan angol repülőgép. És még hozzá jó nagy darab... Nyugat-keleti irányban repült, így joggal gondolhattam arra, hogy Miccaba vagy Hal-Far felé igyekszik. No ezt elcsípjük...

Örömben teljes gázt adtam a gépnek. Amikor a hatalmas gép közelébe értünk, láttuk, hogy hidroplán. Négy motorja volt és legalább háromszázötven kilométeres sebességgel haladt. Jó néhányszor körülrepültük és golyózáport zúdítottunk rá. Becslésem szerint legalább száz golyónak kellett érnie az angol gépet. Meg voltam győződve, hogy azonnal lezuhan — de semmi eredmény ! A hidroplán kényelmesen folytatta útját, miközben vagy nyolc gépfegyveréből csakúgy ontotta ránk a tüzet. Az összes gépfegyverhevederünket kilőttük, de hiába. Nem volt mit tennünk, szégyenszemre vissza kellett fordulnunk. Sehogy sem tudtam megérteni, miért nem zuhant le az angol bombavető. Különben is vészesen közel jártunk Máltához, sürgősen vissza kellett hát fordulnunk. Szerencsére nem tartózkodott a levegőben angol vadászgép. Jól néztünk volna ki — egyetlen gépfegyver golyó nélkül. Ahogy megfordultunk, látjuk, hogy a hidroplán nyugodtan landol a sziget egyik kis öblében.

Most aztán rajtad a sor, kedves ezredesem, hogy megmagyarázd, miképpen történhetett ez!

Kedves olvasóim, bizonyára már kiderítették, mi történt Fassini őrnaggyal. Az angol gép legújabb típusú nyolcgépfegyveres, négymotoros Sunderland volt. Fedélzetén, a gépfegyverek mellett, kisebb gyorstüzelő ágyúval. Személyzete tizenkét főből áll. Ami pedig a legfontosabb, két centiméter vastag, golyóálló acélpáncél borítja.

Akkoriban még nem ismertük mindnyájan ezt a bombavető típust. Jómagam sem láttam még akkoriban ilyen masinát, legfeljebb olvastam róla

valamelyik repülő folyóiratban.

Fassini szavaiból rájöttem, hogy csakis erről az angol gépről lehet szó: mert ezt csakugyan hiába puskázza az ember, úgy visszapattannak páncéljáról a golyók, mintha borsószemekkel hajigálnák.

— Később aztán megtaláltuk a Sunderland- gépek Achilles-sarkát. A vezetői ülással egy vonalban van egy kis ablak. Ha az ember a lövéseket oda összpontosítja, akkor hiába a nyolc gépfegyver, ágyú és a kétcentiméteres páncél, úgy lezuhan, mint a pinty.

A háború első napjaiban Fassini ezt nem tudhatta s így kénytelen volt pulykavörös arccal lenyelni bajtársai gúnyos megjegyzéseit.

— Máskor nézd meg, kivel állsz szemben, mielőtt az ellenfeleddel kikezdesz! — mondtam Fassininek. — Most pedig ügyetlenségedért mindegyikünknek fizetsz egy pohár ürmöst. — Később leültem mellé és próbáltam vigasztalni.

Sajnos, minden kísérletezésem hajótörést szenvedett. Fassini csökönyös, mint az öszvér. Ha valamit a fejébe vesz, bottal sem lehet kiverni belőle. Felejthetetlenül mulatságos este volt. A fiúk élvezték Fassini dühét és kisgyerek módjára csúfolták. — Fassini nem törődött vele. Szótlanul maga elé meredt és egész este nem szólt egy szót sem. Fizetett, mint egy úr. Igaz, az rendes tiszti étkező volt, kiapadhatatlan bárral, nem olyan silány kávéház, mint ez itt.

Fassini vagy két óra hosszat ült szótlanul a sarokban és néha megvetően nézett végig rajtunk. — Ez bizonyára forral valamit a fejében — gondoltuk magunkban. Még képes hirtelen megragadni egy széket és a fejünkhöz vágni. Éppen ezért elhatároztuk, hogy békében hagyjuk. Egyik pilóta leült a zongorához, a másik kihozta szobájából tangóharmonikáját és játszani kezdett.

Éjjel tizenegy felé járhatott az idő, amikor Fassini felállt és kijelentette, hogy aludni megy. Biccentett felénk és eltűnt az éjszakában. Nem sokkal ezután motorzúgásra lettünk figyelmesek. Felugrottam és kisiettem a repülőtérrre. Elkéstem! Egy vadászgép ebben a pillanatban hagyta el a földet; szinte merőlegesen húzott fel a sötét égre. Telihold volt, a környék ezüstös fényben fürdött. — Azonnal megértettem, mi történt. Néhány pillanattal később egy motorszerelő lélekszakadva futott hozzám.

— Ezredes úr, — jelentette lihegve — az őrnagy úr rám parancsolt, hogy azonnal töltsen meg a gépe benzintartályát és hozzak két darab

húszas bombát. Mikor nem rohantam eléggé, rám is ripakodott, hogy keresztüllő, ha nem sietek. Jóformán meg sem várta, hogy bemelegedjen a motor, máris elrepült. — Ez az eszeveszett most Málta felé repül, el akarja pusztítani a Sunderlandot. Ha sikerül neki, amit nem hiszek, otthagynom a pályámat és kolostorba vonulok!

De kizárt dolog, hogy élve szabaduljon abból a pokolból. Ti mindnyájan tudjátok, mit jelent Málta fölé repülni. — Meglehetősen vegyes érzelmekkel eltelve mentem vissza az étkezdébe. Bejelentettem a fiúknak, hogy Fassini Málta felé repült és ajánlatos lesz, ha „rekviemet” mondatunk a lelki üdvéért. — Igyekeztem a fiúkat jobb kedvre deríteni, de sikertelenül. Egyikünk se mert a másik szemébe nézni és kétségbeesetten igyekeztünk valami új beszédtemát találni. — Szokásból utasítást adtam, hogy adjanak le vörös és zöld fényjeleket, hátha visszatér a gép, bár ebben egy pillanatig sem hittem.

Közben egy óra is eltelt és Fassiniról semmi hír! Most már bizonyára a tengerben pihen szegény feje! — gondoltam magamban. — Ha azonban mégis visszatérne, bravúr ide, bravúr oda, úgy lecsukatom, mint a pinty. — Fassini azonban egy félóra múlva visszatért! Motorzúgást hallunk és hamarosan fekete tömeg ereszkedett le a repülőtérré.

Úgy landolt, mintha fényes nappal volna. A gép futott még vagy száz métert, majd megáll.

— Őrnagy úr, ezennel letartóztatom. Ki adott önnek engedélyt arra, hogy...

— Rendben van, ezredes úr... szívesen ülök néhány napig. Egyet azonban meg kell mondanom: az az átkozott angol gép többé ugyan nem repül! Velem nem lehet büntetlenül packázni! Most aztán rozsdásodhat a páncélja a tenger fenekén!... — Elmesélte, hogyan folyt le az eset:

— Húszperces repülés után elértem Máltát. A Sunderlandot azonnal felfedeztem La Valletta katonai kikötőjében. Leereszkedtem vagy harminc méternyire, mind a két bombát kioldottam s amikor láttam, hogy telitalálatot értem el, visszarepültem. Most pedig itt vagyok!...

— Eddig tartott Fassini beszámolója. Ez a vakmerő fickó ötszáz légelhárítóágyúval vette fel a harcot, hogy bosszút állhasson a rajta esett sérelmen. Nem kis dolog ez, amikor a légelhárító ütegek egyenként negyven lövést adnak le percenként. Ez összesen hatezer lövés percenként.

És ő mégis visszatért... Mindannyian megöleltük. Most aztán mindenki láthatta, milyen emberrel állunk szemközt.

Ettől a naptól fogva egyikünk sem merte többé Fassini repülőtudását bírálgatni.

— Szép ez a história, — vetette közbe C. százados. — Magam is ott voltam a háború kitörésekor. Valóban így történt. De most azt szeretném, ha ezredes úr a saját élményeiből mesélne valamit!

— Ugyan hagyjatok békében! Az én történetemet elolvashatjátok, ha a Napló megjelenik. A mai estét pedig Savelli főhadnagy előadása fogja befejezni. Főhadnagy úr, kérem, kezdje el...

Alfredo Savelli főhadnagy felállt és beszélni kezdett. Szőke, kékszemű, húsz év körüli férfi volt.

A Dankali-sivatag — A Francia-Szomália és Angol-Szomália között húzódó Dankali-sivatagban táboroztunk. Lehetetlen itt az éghajlat. Képzeljétek csak el: nappal árnyékban ötven fok meleg, éjszaka pedig tíz fok hideg. Hol majd meghaltunk a hőségtől, hol pedig félig megfagytunk. Naplementekor óramű pontossággal elkezdett fújni a legutálatosabb afrikai szél és felfordította a sátrakat, vagy homokkal temetett be bennünket álmunkban. Olyan erős volt a szél, hogy sok esetben a gépeket is szétszórta, felborította. Hogy miért küldtek ki bennünket erre az istenháta mögötti helyre, annak megvolt a maga magyarázata. A háború nemrég tört ki. A franciák letették ugyan a fegyvert, de a kolóniák magatartása még nem volt világos. A dsibuti kávéházakban külön degaullista és anti-degaullista pártok csetepatéztak egymással, Anglia pedig Szomália határán számottevő légihaderőt sorakoztatott fel. Nekünk az volt a feladatunk, hogy szemmel tartsuk az Addisz-Abeba-ba vezető vasútvonalat, valamint az Aisia felé kanyargó karavánutakat. Ugyanakkor ügyelnünk kellett, nehogy az angol gépek a mi területeinkre repüljenek be.

— Amíg a levegőben voltunk, még csak hagyján! A földön azonban kibírhatatlan volt. A nap úgy égetett, mintha lángra akart volna gyújtani bennünket. Egészen kábultak voltunk a melegtől. Érthető hát, ha mindig azon versenyeztünk, ki repüljön legtöbbet. Minden induláskor veszekedések voltak, mert egyikünk sem akart lent maradni. Megváltást jelentett számunkra egy kis repülés.

— Nannini százados, a századparancsnokunk beosztott bennünket és csak turnusokban repülhettünk. Itt nem volt kivétel, protekció. — Caio

tegnap repült, Tizio ma reggel, most rajtam a sor, százados úr! — Ami pedig a legkellemetlenebb: a homok mindenüvé behatolt. A motorhengerekbe, a benzinbe. A kilenc vadász- és felderítő-gépből négy-öt mindig hasznavehetetlen volt. A szerelők éjjel-nappal dolgoztak; kétségbeesett erőfeszítéssel igyekeztek karban tartani a gépeket. A rendbehozott gépet aztán az esti szélroham rendszerint újra „elintézte”.

— Egy reggelen századosunk parancsot adott, hogy Tartari őrmester, Mondini főhadnagy és én az Abbé-tó környékére induljunk felderítő repülésre, mert a jelentések szerint ellenség szivárgott be erre a területre. — Ha minden jól megy, néhány óra alatt vissza is térhetünk — gondoltam magamban, amint gépemhez siettem.

— Tíz perc sem. telt el, a károm felderítőgép már a levegőben volt. Szabályos háromszögben repültünk a kijelölt irányban. Vittünk magunkkal egy kevés ennivalót, ásványvizet, kis cipót és két doboz konzervhúst.

A nap szinte féhéren izzott az égen.

— Tartari és Mondini pompás pilóták és már két háborút végigküzdöttek. Százszor is kockán forgott már életük és mindannyiszor ügyesen ki tudták magukat vágni a bajból. Mindketten vakmerő emberek, helyén van a szívük. Ilyen bajtársakkal szívesen repül az ember, nem kell miattuk bosszankodnia. Nem akrobatáskodnak, hanem megteszik, amire kérjük őket.

— Az Abbé-tó vagy száz kilométerre lehetett a táborunktól. A géppel egyre magasabbra emelkedtünk; kétezer méter magasságban repültünk a tó felé, amely hamarosan feltűnt előttünk. Pár perc múlva az ezüstösen csillogó, hatalmas víztükör felett voltunk. Lejjebb ereszkedtünk s vagy húsz percig repültünk a tó körül.

Sehol semmi. A végtelen homoktenger egyhangú fehérsége. Néhol egy-egy nagyobb sziklatömb meredt ki a homokból, mintha őrt állna a sivatagban. A pusztaság meglehetősen lehangoló látványt nyújtott.

Hirtelen mozgó pontokat vettünk észre. Lejjebb ereszkedtünk. Semmi. Néhány rongyos bennszülött. Ijedten dobták magukat a földre. Lehajítottunk nekik egy kis csomag ennivalót, hadd lakjanak jól egyszer életükben.

— Újra magasba emelkedtünk és hazafelé igyekeztünk.

— Egyszerre — Isten tudja honnan jöhettek — öt Gloster vadászgép bukkant fel a láthatár közelében. Alighogy észrevettek bennünket, máris a

hátunkba kerültek. Egy pere sem telt el, végig sepert bennünket a gépfegyveráradat. Ezzel, mint akik jól végezték dolgukat, félkört írtak le és — eltűntek a láthatáron.

— Körülnézek. Mondini megtartotta az alakzatot, ellenben Tartari őrmestert sehol sem látom. Biztosan eltalálták a gépét. Amikor megfordulunk, látom, hogy ejtőernyő száll lassan a föld felé. A földön lobogó máglya... Tartari gépe.

— Hirtelen arra gondolok, mi lesz ezzel az emberrel itt, egyedül a sivatag kellős közepén? Talán meg is sebesült. A nála levő víz legfeljebb egy napra elég. Így egészen bizonyosan elpusztul.

— Intek Mondininek, hogy induljon haza, én leszálok. Mondini visszaint, hogy ő is jön. Dühösen mutatom neki, hogy forduljon vissza. Nincs mit tennie, engedelmeskedik. Végre is én vagyok a feljebbvalója.

— Látom, hogy odalent lapos síkság terül el. Gondolom, itt minden baj nélkül landolhatok. Valahogyan felrakom a gépemre Tartarit és hazaviszem. Pár perc kérdése az egész. Akkor még nem nagyon ismertem a Dankali-sivatagot!

Felülről olyan simának látszott, mintha legyalulták volna. Ezzel szemben, ahogy földet értem, csodálkozva láttam, mekkora homokbuckák közé kerültem. Nem volt időm újra magasba rántani a gépet.

— Reccs!... Nagy zökkenés s egy pillanat múlva a kerekek égnek álltak. Én behúztam a fejemet, így szerencsémre semmi bajom nem történt. De most hogyan kerülök ki innen?!

— Hirtelen végig szaladt hátamon a hideg. Mi lesz, ha a benzin tüzet fog? Úgy megsülök itt fabörtönömben, mint a csirke a sütőben. A föld és az ülés közt tenyérnyi nyílást láttam. Arra nem volt elég, hogy kibújjak, de levegőt legalább kaphattam.

— Szerencsémre a benzin nem fogott tüzet. Eltelt egy perc, tehát már nem lehetett baj. A hirtelen zökkenéstől a motor leállt. Néma csend honolt körülöttem. Kezemmel lyukat kezdtem kaparni a puha homokban. Néhány perc múlva szerencsésen ki is tudtam bújni a felfordult gép alól.

— Hálát adtam az Istennek, hogy nem történt semmi bajom. A tartályból vékony sugárban ömlött a benzin a homokba...

— Körülnézek. Tartari gépe még ég. A fekete füst magasan száll ég felé. Tartarit azonban sehol sem látom. Talán egy nagyobb homokbucka mögé esett. Rossz bőrben lehet, ha nem ad magáról életjelt. — Amikor egy

homokdűne tetejére kapaszkodom, látom, hogy vagy kétszáz méternyire tőlem, ott fekszik Tartari. Megsebesült? Vagy talán már meg is halt? Futólépésben a mozdulatlanul fekvő emberhez sietek.

— Nem. Szegény Tartari még nem halt meg. Letérdelek mellé. Érthetetlen szavakat mormol. Ki akarom gombolni bőrkabátját: csupa vér. A villámzár nem nyílik ki. Zsebkéssel hasítom fel a ruháját. Látom, vége szegény fiúnak. Egész gépfegyversorozat érte a hátát. Csak azt csodálom, hogy még ki tudott ugrani a gépből. Felemelem a fejét. Szeme még egyszer kinyílik. Tekintete megpihen rajtam. Azután meghal. Anélkül, hogy egy szót szólna. Csendes haláltusájában némán szorítja a kezem. A nap gyilkosán tűz le ránk.

— Itt vagyok a sivatagban, egyesegyedül, egy halott bajtársammal. Mitévő legyek? Hová menjek? Honnan kérjek segítséget? Semmi válasz kétségbeesett kérdéseimre. Szóval nekem is itt kell elpusztulnom... — Agyam megszűnt gondolkozni. Egy-két óra is eltelhetett anélkül, hogy mentő ötletem támadt volna. Idő múltán azonban lassanként feleszméltem. Agyam újra munkába lépett.

— Hát persze, hogy megmenekülhetek! Mondini bizonyára látta rosszul sikerült landolásomat. Egészen biztosan kiküldenek keresésemre egy hárommotorost Assabból, vagy valamelyik közeli repülőbázisról. Csak kitartás! Az a fontos, hogy meglássanak! Hiszen olyan könnyű elrepülni egy ember felett anélkül, hogy észrevennék! Emlékszem, egyszer egész osztag feketeinges felett repültem el és nem láttam, őket sehol. Különösen a sivatag egyhangúsága fárasztja ki a szemet...

— Felállok. Előbb azonban óvatosan lefektetem a földre Tartarit. Mit tegyek a holttesttel? Nem hagyhatom egyszerűen itt! Karomba akarom venni. Mintha ólomból lenne, olyan nehéz. Mért nehezebb mindig egy halott ember? Talán a lélek teszi könnyebbé testünket?

Nem bírom. Ne haragudj, öreg pajtásom, hogy ilyen udvariatlanul bánok veled, de kénytelen leszek másképpen próbálkozni. Hóna alá nyúlok, úgy húzom a félig felemelt embert magam után.

— Gépemhez kell visszasietnem. A gépet sokkal könnyebben észreveszik, mint engem. Ne haragudj, Tartari! Tudod, mindig jóbarátod voltam. Nem akarlak megbántani. Csak egy kis türelem még!

— Körös-körül a sivatag vakító fehérsége. A nap kérlelhetetlenül tűz.
— Mennyi idő telt el ebben a rettenetes várakozásban? Nem is tudom.

Karórám a szerencsétlen landolás pillanatában megállott.

— Első pillanatban még arra is gondoltam, hogy esetleg gyalog vágok neki a sivatagnak, úgy próbálok eljutni a táborba. Rájöttem azonban, hogy ez esztelen vállalkozás lenne... Egy kilométer után ájultan esnék össze a gyilkos hőségben.

— Nincs más választásom, várni kell. Várni, amíg egy hárommotoros értem jön. Eszembe jutottak összes gyermekkori imáim. Ezekben az örökkévalóságnak tetsző, végtelen órákban imádkoztam talán legbuzgóbban életemben.

— Szegény bajtársam szederjes arccal feküdt a gép mellett. Én, amennyire csak lehetett, behúzódtam a gép keskeny árnyékába. Leültem az oldalához és vártam a csodára. Ásványvizes üvegem üres volt. Nem is gondoltam rá, hogy jó lenne takarékoskodni az itallal.

Most bántam meggondolatlanságomat. A szomszédos rettenetesen gyötört. Ajkam egészen kicserepesedett. Hirtelen eszembe jutott húskonzervem. Kibontottam és megittam a megolvadt, sós, kocsonyás levet. Ettől azonban még szomjasabb lettem. — Egyre jobban szédültem. Istenem, hát ez lenne a vég? Legalább arra kérek, Uram, hogy siettesd a halálomat...

— Kétségbeesésem a csúcspontra ért. Sírni szerettem volna tehetetlen dühömben, hogy ilyen nyomorultul kell elpusztulnom. Később beletörődtem sorsomba. Lelki szemem előtt elvonultak gyermekkorom olvasmányai. Az afrikai felfedezők keserves élet-halál harca. A felfedezőké, akik, amikor kifogytak a vízből, tevéiket ölték meg és azok vérével oltották szomszúkat. Nekem azonban nincs tevé, csak egy felfordult repülőgépem. Úgy éreztem, mintha sütőkemencében ülnék. Legalább Ötven fok meleg lehetett. Kezdték elálmosodni. Szemem előtt milliónyi apró, vakító csillag ugrált. Elaludtam.

— Késő délután felé járt az idő, amikor a hárommotoros repülőgép rámtalált. Eleinte órák hosszat cirkált felettünk, anélkül, hogy meglátott volna. Végül mégiscsak észrevett bennünket. A hatalmas gépnek sikerült leszállnia, még futószerkezetét sem törte össze. Felvettek a gépre és visszavittek Tartari holttestével együtt a táborba.

— Napokig feküdtem élet-halál között. A Dankali-sivatagban szerzett napszúrás majdnem a sírba vitt. Ott is kellett hagynom a gyarmatot. Az

orvosok két hónapra a hegyekbe küldtek. Amikor elutaztam, ezredesem kijelentette:

— Tudom, csak azért bravúroskodtál, hogy azután szabadságra utazhass ...

A naplót befejeztük ma éjjelre. Hajnalodik. A felkelő nap csak nehezen bír áttörni a végeláthatatlan szürkéségen. Ma kivételesen még nem esett. A gépek motorjai már javában dörögnek a repülőtéren. A személyzet várja az indulási jelt. Egyenként megölelem a XX. repülőszázad pilótáit. Nehéz a búcsú. Egyikük erőltetett vidámsággal hátba vág és így szól:

— No, te firkász! Megengedem, hogy még utoljára megkínálj egy finom amerikai cigarettával!

Elmentek. Itt ülök egyedül egy lőszeresládán. Az indulás percében az ezredes kijelentette, másszak fel egy teherautóra, s reméli, nem sértődöm meg, amiért nem luxusautót bocsát rendelkezésemre. Ezzel már be is ült a repülőgépbe.

HARMINCHAT EMBER MEGTÁMAD EGY VÁROST

Siegfried Erber-t gépfegyvertalálat érte a fején. Három gépfegyvergolyó hatolt a koponyájába. Csodálatosképpen mégsem halt meg. Meg kellett volna halnia, mint annak az embernek, aki az ötödik emeletről leesik vagy akit a vonat gázol el. Ezzel szemben ő él, lélegzik, jár, beszél és lát. Kissé kábult és nehezen gondolkodik. Arca sápadt, tekintete is a távolba mered.

Szegény fiú csak húszéves és máris visszafiatalodott a zsenge gyermekkorba. Fődolog azonban, hogy él. Gyermekes örömmel élvezi a napot, a balzsamos tengeri levegőt. Még fejeseket is ugrik a vízbe és hangos örömkialtásokat hallat, amikor egy-egy nagyobb hullám hátára kapja. Siegfried Erber története olyan drámai és hősie, hogy szinte mesébe illő. Olyan, mint a mondai hős, aki sebezhetetlen, tetteiben felülmúlja a földi ember erejét és mindenünnen győztesen kerül ki. Pedig akármilyen hihetetlennek tűnik is fel, Siegfried Erber nem költött hős, élő ember, akit bárki meglátogathat és saját szájából hallhatja a történetét.

Szőke, sápadt fiatalember, aki húsz éve látta meg a napvilágot Karlsruheban. Siegfried Erber egy ejtőernyős-század kötelékébe tartozott. Hónapok óta gyakorolta, hogyan kell hétezer méter magasságból kiugrani az űrbe, hogy aztán épkezláb a földre kerüljön. Nem nehéz dolog az egész. Csak egy kicsit vigyázni kell a kiugrásnál. A többi már magától megy.

Ha ügyes az ember, úgy ér a földre, mint az őszi fa lombjáról csendesen lehulló levél. Úgy bizony. Megy minden, mint a karikacsapás. Húsz-harminc méter esés után kinyílik az ernyő és még időd sincs gondolkozni, máris ott lebegsz a levegőben, fejed felett az ejtőernyő kinyílt koronájával, lábad alatt a nagy semmivel. Nem mondom, néha az is megtörténik: úgy érkezel a földre, hogy nem lélegzel többé, a tüdőd vagy a szíved megszakad és bajtársaidnak nincs egyéb tennivalójuk, mint szépen imára kulcsolni a kezéd.

Egyszóval arra kell elsősorban ügyelnie az embernek, hogy élve jusson le a földre. Aki ügyes, annak ez mindig sikerül is. Siegfried a hosszú hónapok folyamán megtanulta, hogyan kell ügyesen az oldalhoz szorított karokkal kiugrani a gépből, hogyan kell visszatartani a lélegzetet, míg ki nem nyílt az ernyő. Azt is meg kellett tanulnia, hogy szemmel tartsa az

utána dobott élelmiszeres zsákokat, azután szépen földet érjen, harminc másodperc alatt megszabaduljon az ejtőernyőtől s a kötelektől, kinyissa a fegyvertokot, lőhelyzetbe állítsa a gépfegyvert és máris megindítsa a tüzet.

Tanulóideje alatt meg kellett azt is tanulnia, mit tegyen, ha ház tetejére vagy fa koronájára esik. Siegfried mindig feltalálta magát s így hamarosan őrzető lett. Április 9-én a német gépesített-osztagok Flensburg és Tondern között átlépték a dán határt, tengeri egységeik pedig behatoltak az oslói fjordba, elfoglalták a fővárost, partraszálltak Bergenben, birtokukba vették Trondhjemet és Narvikot.

Ugyanaznap este az ejtőernyős-század parancsnoka raportra hívta a fiúkat. A körülbelül kétszáz főnyi ejtőernyősnek és a repülőgépek legénységének meghagyták, hogy öt különböző irányban ereszkedjenek le és öt különböző stratégiai pontot foglaljanak el. Még aznap éjjel indulniuk kellett.

Mind húsz-huszonegy év körüli fiatalember, kétszáz pelyhedző állú tacsó, akikre majdnem biztosan halál várt. Az ejtőernyősök nem szabadkoztak. Szótlanul tudomásul vették a dolgot. Belülről azonban erősen dobogott a szívük. Érezték, hogy elérkezett a nagy pillanat ... Szurokfelete éjszaka volt, amikor beszálltak a gépekbe. Az eső hideg cseppekben szitált. A közelben sötétlő fenyőerdők között, jéghideg északi szél süvített. A gépek egymásután hagyták el a földet és nekivágtak a tengernek.

Oslo fölé érve, elváltak egymástól és mindegyik abba az irányba repült, ahová küldték. Siegfried Erber-re kemény feladat várt. Erős angol egységek szálltak partara Andalsnesnél s a főváros felé meneteltek. A norvégek az angolok segítségére voltak és sítalpakon portyáztak a jólismert terepeken, hátba támadva a német előőrsöket.

Nem volt mit tenni, el kellett foglalniuk néhány hadászati pontot, hogy amíg a német erősítés megérkezik, az angolok előnyomulását megakadályozzák. Siegfried Erber repülőgépe Dombás fölé szállt, ott kellett kiugraniuk az ejtőernyősöknek. Siegfriednek harminchat embere volt. Dombás fontos vasúti csomópont s a német fiúknak az volt a feladatuk, hogy megszállják az állomásépületet, tönkre tegyék a vasúti berendezéseket, felrobbantsák a síneket, ezáltal megbénítsák a vasúti forgalmat s az angolok így ne kaphassanak vasúton erősítést. De ez még nem minden.

Utána be kell fészkelniük magukat az állomásépületbe s addig tartaniuk azt, amíg a német gyalogos-csapattestek megérkeznek. Harminchat ember édes-kevés ahhoz, hogy egy várost elfoglaljon. Egyetlen gépfegyver elég, hogy a harminchat hőst egyetlen perc alatt a másvilágra küldje. Siegfried Erber és bajtársai tudták, hogy helyzetük reménytelen és ha Isten csodát nem tesz, biztosan otthagyják a fogukat. Mégis bizakodtak. Dombásban mindenre gondoltak, csak ejtőernyősökre nem. Ezt Erberék is tudták. Ha sikerül észrevétlenül földet érniük, az állomást kézigránatokkal egy pillanat alatt elfoglalják. Az ám, de hogyan jutnak le észrevétlenül?! Harminchat ejtőernyős a levegőben, harminchat levegőben kinyíló hófehér virág, harminchat fehér pillangó, könnyű észrevenni, még éjjel is. Olyan lassan ereszkednek le a földre, hogy közben kényelmesen lepuskázhatják őket. A német hadvezetőség azonban tudta, mit csinál. Az ejtőernyősöket szállító gép pilótájának az ezredes a következő utasítást adta:

— Vigy magaddal néhány darab bombát is s amikor a város fölé érsz, dobd le. A norvégek azt fogják hinni, hogy bombatámadásról van szó. Ekkor tégy egy kört a város felett és indulj vissza. Közben aztán leengedheted az ejtőernyősöket... Ti pedig — fordult az ejtőernyősökhöz — ügyeljetek, nehogy kilométeres távolságokban ugorjatok ki a gépből. Akkor úgy összefogdosnak benneteket, mint az elszéledt, legelésző bárányokat. Egymás közelében kell maradnotok, jóformán egymás nyakába ugornotok!...

A gép már közel jár Dombáshoz. Közben az esőből havazás lett és nagy pelyhekben hull a hó. A gépben összezsúfolva ülnek az emberek. A motor egyhangú zúgása s a gép ringása elálmosította őket, majdnem kivétel nélkül bóbiskolnak. A pilóta hirtelen hátra kiált... Felrezzennek. Itt vagyunk, készülődés! A gép oldalán nyikorogva nyílik az ajtó s a fekete, tátongó úr bekukucskál. Még egy, két, három perc. A pilóta kikapcsolja a bombákat. Alulról felhallatszik a robbanások tompa hangja. A léghárító-tüzérek munkába lépnek, de szerencsére eredmény nélkül. A gép széles kört írt le a kivilágított város felett. Úgy látszik ezek ott lent még nem tanulták meg mi a teljes elsötétítés. Még a robbanások után is égnek a lámpáid No, lesz holnap sok pénzbüntetés Dombásban!

A főhadnagy jelt ad a fiúknak, majd elsőnek ugrik ki a gépből. A többiek közvetlenül utána, szép sorban egymásután. Most kezdődik csak a tánc! Siegfried érzi, úgy esik lefelé, mint a kő. Majd hirtelen megrántja a

felette kinyílt ernyő. Lassan lebeg a föld felé, közben arcába ezernyi tűszúrással vág a hó. Orra hegyéig sem lát itt az ember. A többieket sem látja. A távolból még odalátszik egy halványan pislákoló lámpa Dombás felől.

A harminchat ember ugyanarra a dologra gondol: ha földet érek, figyelnem kell, hogy meglássam a főhadnagy úr jeladását. A főhadnagynál zseblámpa van, kék üveggel. Ezt néhány pillanatra meggyújtja, mire a leszállt ejtőernyősöknek hozzá kell sietniük. Aki elmulasztja a jelzést, az keresztet vethet magára. Szerencsére eddig még senki sem vette észre őket. Egyetlen fényszóró sem világított rájuk. Az ejtőernyősök lassan, másodpercenként négyméteres sebességgel közelednek a földhöz. Siegfried Erber főhadnagyától pár méternyire ér földet, jobban mondva havat, amibe derékig süpped bele. Megpillantja maga előtt a kék fényjelzést. Gyorsan leoldja az ernyőt tartó övet és kikászolódik a hóból. Egy pillanat és felettesénél van. Másodpercek alatt már majdnem mindnyájan a főhadnagy mellett vannak. Ketten még hiányoznak, ezeket meg kell várni. Egyikük valóban be is fut pár perces késéssel, a másiknak nyoma veszett. A fiúk még nem tudják, hogy bajtársuknak vége. Szerencsétlenségére egy tanya közelében szállt le s még mielőtt elérhette volna társait, elfogták. Szegény embert másnap, mint kémet főbelőtték. A főhadnagy megpróbál tájékozódni. Úgy látszik, kis fenyőerdő közelében levő völgyben vagyunk. Dombás egy puskalövésnyire tőlünk. Az állomás kissé kiesik a városból. Egy kávédaráló éppen most zakatol el tőlük jobbra, pár kilométeres távolságban és pillanatra meg is áll a kivilágított állomás előtt. A főhadnagy indulás előtt jól áttanulmányozta a térképet és most már teljesen kiismeri magát. Majd a fiúkhoz fordul:

— Sajnos, meg kell várnunk a hajnalt. Nem indulhatunk neki vaksötétben, nem tudhatjuk hova lyukadunk ki. Bemegyünk ebbe az erdőbe és várunk vagy két órát. Akkor aztán megrohamozzuk az állomásépületet! Nagyon keservesen akart megvirradni. A katonák már több mint három órája gubbasztanak a fák között a hóban. Szorosan egymás mellett fekszenek, hogy melengessék egymást. Mellettük fegyvertáskájuk. Minden egyes ejtőernyősre ötven kilónyi csomag esik. Bombák, kézigránátok, gépfegyverek és jó pár kilónyi élelmiszer.

Alighogy szürkülni kezd az ég alja, a főhadnagy parancsot ad az indulásra. Az állomás körvonala élesen kirajzolódik a városka határában.

Hamarosan találhatnak egy járható ösvényt és rövid félóra alatt elérik a vasúti síneket. Libasorban haladnak egymás mögött és sikerül is észrevétlenül az épület hátába kerülniük. Száz méternyire az állomástól, háttal nekik, mozdulatlanul áll egy ór. Pillanatok alatt mögötte teremnek. Bajonett villan s az ór hang nélkül elterül a hóban. A kis csapat óvatosan lopózik tovább az épület felé. Szinte maguk is csodálkoznak, hogy senki nem veszi észre őket. Lakatlan város lenne ez a Dombás? Semmi neszt nem lehet hallani, még csak kakaskukorékolás sem csendül fel a hajnali szürkességben. Az egyik házacska kéményéből vékony füstfelhő száll az ég felé. Az állomás alszik. Minden fény kialudt. Az ejtőernyős katonák közben az épület elé érnek és két oldalt lassan lopakodnak előre. A többi már csak percek műve. Siegfried Erber a főhadnaggal és öt társával behatol az állomásépületbe és szempillantás alatt lefegyverezik az alvó személyzetet. Egy ellenszegülő vasúti tiszt revolvergolyót kap az agyába. Kívülről egyszerre behallatszik a vasúti síneket feltépő dinamitpatronok robbanása. A többiek is elvégezték a rájuk bízott feladatot. Tíz perc alatt sikerült annyira megrongálniuk az állomás környékét és berendezését, hogy jó ideig lehetetlenné tették rajta a vasútforgalmat. Közben az állomás épületét erődítménnyé alakítják át. Az ablakokba gépfegyvereket helyeznek el. A külső robbantásokat végző huszonnyolc katona közül csak huszonöt tér vissza az állomás épületébe. Ez a három vakmerő fiú a robbantások áldozata lett. A robbantások zaja közben felébresztette Dombás helyőrségét. Pár perc alatt megérkeznek az első szürkekék egyenruhás csapatok. Megszólalnak a fegyverek s elröppennek az első kézigránátok. A norvégek érthetetlenül, megrémülve vonulnak vissza. Minden ablakból, lőrésből, mellékhelyiségből vad gépfegyvertűz fogadja a támadó ellenséget. Tízével esnek el az első támadás alkalmával. Az állomás környékén hamarosan pirosra válik a szűztiszta hó. A csata ezen az ólomszürke hajnalon kezdődött és három napig tartott. Három napon át oroszládként védekeztek a hős fiúk, egész norvég csapatokat küldöttek a másvilágra. Az ellenségnek nem volt tüzésége s így csak gépfegyvert és kézigránátot használhatott. Ember ember hátán esett el a támadások során. Az első nap délutánján, hirtelen távoli vonatfütytre lettek figyelmesek. A német ejtőernyősök összenéztek és elmosolyodtak. Ők tudták miért. Pár pillanat múlva hatalmas robbanás reszkettette meg a levegőt. A norvégek nem tudták, hogy az állomáshoz

vezető kis hidat a németeknek sikerült aláaknázniuk s az angol katonákkal és ágyúkkal érkező vonat mindenestől a levegőbe repült.

A második nap hajnalán egy kézigránát ízekre szaggatta az ejtőernyősöket vezérlő főhadnagyot. Siegfried Erber vette át a parancsnokságot. A második nap is a legádázabb harcban telt el. A harmadik napon azonban válságossá vált a helyzet. Repülőgépek jelentek meg felettük és bombázni kezdték az állomást. Angol motoros-osztagok is érkeztek és ágyúkkal lőtték az épületet. A német fiúk közül már csak kevesen voltak életben, de ezek is kivétel nélkül megsebesültek. Vizük is kifogyott, ennivalójuk sem volt. Siegfried Erber arról még tud, hogy amikor óráját megnézte, a mutató délután három órát jelzett. Többre már nem emlékezett. Ekkor hatolt a fejébe a három gépfigyergolyó.

Jó pár nap múlva tért csak magához egy andalsnes-i kórházban. Ágya mellett német orvos, német ápolónő állt. Az utolsó nap történetét így lehetett összegezni: Az angoloknak és a norvégeknek végül is sikerült megtörniük az ejtőernyősök kétségbeesett ellenállását. A még élő németeket elfogták. A halottakat eltemették s a sebesülteket elszállították a tengerpartra. Siegfried egy kórházba került, ott találtak rá a németek, miután Andalsnesből kiűzték az angolokat. Több, mint egy hónapig élet-halál között lebegett. Két golyót kioperáltak a fejéből, egy azonban benne maradt és azt viselni is fogja élete végéig. A súlyosan sebesült Erbert repülőgépen vitték egy berlini kórházba, ahol Hermann Göring is meglátogatta és mellére tűzte a vaskeresztet, meg az arany vitézségi érmet. Most gondoljuk végig a dolgot és mondjuk meg őszintén, nem csodálatos a húszesztendősi Siegfried Erber hőstette!

EGYEDÜL A MAGINOT-VONALLAL SZEMBEN

Hans Kleiber egy Maginot-vonal előtti bunker megtámadása alkalmával elvesztette jobb karját és jobb lábát. Olyan szerencsétlenül érte egy gépfegyversorozat, hogy jóformán lefűrészelte a szerencsétlen ember jobboldalát. Az orvosoknak még csak sikerült kiszedni Kleiberből vagy tizennégy gépfegyvergolyót, összevarrni a beleit. Jobb karját és jobb lábát azonban le kellett vágniuk, mert a lövések teljesen szétforgácsolták a csontokat.

Hans Kleibernek — hála húsz évének — sikerült valahogy megúsznia a dolgot és most egészséges, mint a makk. Főképpen azért menekült meg, mert így volt megírva a sors könyvében. A háborúban pedig hinni kell a sorsban. Egyik megmenekül a szuronyrohamban, a másik ágyban hal meg, mert egy fel nem robbant légelhárító-lövedék visszahull a háza tetejére.

Hans Kleiber neve 1940 június havában a német napilapok első oldalán díszelgett. Ez a húszéves fiú rendkívüli hőstettet vitt véghez. Megmutatta, hogy helyén van a szíve és nem mindennapi ember.

Egyes-egyedül megadásra kényszerített egy Maginot-vonalbeli erődítményt, amelyet a németek három nap óta sikertelenül támadtak s amely kihívóan dacolt a bombákkal, a német tüzérséggel.

Hihetetlen, de így van. Három nap alatt ötszáz kilós bombák özönét pocsékolták el hiába a németek; úgy látszott, hogy ez az erődítmény sérthetetlen. A bombák hatalmas robbanásokkal pattantak szét acélkupolája fedelén, anélkül, hogy komolyabb sérülést okoztak volna rajta. Közben a lőréséből két nehézgépfegyver s egy gépágyú seperte tüzével a támadó német osztagokat. Az acélkupola ötven centiméteres fala, szinte valószínűtlen ellenállásra buzdította a védőket: bizonyára olyan parancsnokuk is volt odabent, aki nem vesztette el a fejét a nagy francia összeomlásban, hanem hős katonaként, bátran akart meghalni és küzdeni az utolsó leheletig.

Három napos hiábavaló támadás után már a franciaországi német főparancsnokság is foglalkozni kezdett az üggyel. Ez a magános nagybunker szigetként állt ki az előre nyomuló német csapatok tengeréből.

Tankok, páncélautók, gyalogság, mind-mind kikerülték a tilos övezetet: a kiserőd legalább négyzetkilométer távolságban uralta a terepet és meggátolta a folyamatos német felvonulást. A parancsnokok már káromkodtak dühükben.

Ekkor határozta el Hans Kleiber, hogy ő maga oldja meg majd a dolgot. Addig senki sem ismerte. Egyszerű, szürke közkatona volt csapattestében. Breslauban nyomdászként kereste meg kenyerét. Részt vett a lengyel hadjáratban is, de itt semmi különösebb haditényre nem nyílt alkalma. Nem sebesült meg, nem tűnt ki semmivel, nem kapott vitézségi érmet. Társaival együtt ő is itt feküdt kétszáz méternyire a nagybunkertől, földbeásott, mély árokban. Ha néha-néha kidugta fejét, hogy a csillogó acélkupola felé kémleljen, egész sorozat gépfegyvergolyó süvített el felette. Órákon át, napokon át figyelte mégis lázas szemmel a legyőzhetetlen erődöt: füstös betonfala, kupolája már szinte agyába égett. Mindjobban megérlelődött benne a gondolat, hogy amit a repülőbombák, az ágyúgolyók nem tudnak elvégezni, arra talán egyetlen bátor ember képes.

Napokig tanulmányozta az előretolt lőállásból a bunkert: látta, hogy ennek is van gyengéje. Száz meg száz társa esett már el rohamozás közben: a bunker tüzet okádó szája minden megmozdulást elnyomott. Ha azonban nem így fognának hozzá, hacsak egy ember kúszna előre egy óvatlan pillanatban...

Engedélyt kér feletteseitől. A szakaszvezetőtől az ezredesig mindenki lebeszéli, mindenki azt mondja neki, a biztos halálnak néz elébe. Kleiber azonban nem hagyja magát, ő jól meghányta-vetette a dolgot, nem kér semmi egyeket, csak egy lángszórót s egy kenyérsákra való bombát. Megkapja a lángszórót, a robbanótölteteket, a kézigránátokat.

Úgy néz rá mindenki, mint a halálraítéltre. Ezredese szeméhez emeli távcsövét és sokáig aggódva figyeli az előre kúszó közvitézt. Már kint is van az árokból. Már régen mindent jól kiszámított magának. Itt egy gránáttöltésér, ott egy szikladarab, amott egy fatörzs. Itt jobbra fordulok, ott balra, kúszok, azután az utolsó tíz méteren gyorsan előre! Ha sikerül, sikerül, ha nem, nem...

Úgy mászik előre Hans Kleiber a sáros, vizes, egyenetlen talajon, mint egy óriásbogár. Egy órájába kerül, míg az első száz métert megteszi. A franciák rögtön észreveszik és gépfegyvertűzzel árasztják el kanyargós útját. Hans Kleibernek azonban szerencséje van, hiába záporoznak körülötte

a golyók, olyan ügyesen fedezi magát, hogy nem sebesül meg. Pedig egy golyó sisakja tetejét is átlukasztja.

— Ha így megy tovább, — gondolja magában — csakugyan beveszem az erődöt és megkapom a vaskeresztet ... Már csak nyolcvan méterre van az ellenséges erődtől. Nyolcvan méter nagyon sokat jelent a háborúban. Nyolcvan méternyi távolságon győzni lehet vagy meghalni, nyolcvan méteren eldőlhét a csata sorsa.

Hans Kleiber azonban nem töri a fejét ilyesmin, ő csak egy egyszerű breslaui nyomdász, nem ér rá történelmi elmefuttatásokra. Most egyetlen dolog aggasztja csupán: előtte vagy harminc méter sík terület következik, amelyen se kő, se gránáttölcsér, se fedezék.

— Úgy látszik, mégis itt hagyom a bőröm — gondolja magában elkeseredetten. — Igaza volt az ezredes úrnak. — Egy félméteres földkupac védelmében lapul a földre, a gépfegyvergolyók záporoznak körülötte. Nem tudja, mit csináljon. Ha csak megmozdul is, vége. Ha viszont itt gubbaszt tovább, senki sem veszi be az erődöt. Hátra már úgysem mászhat, legjobb lesz előre törve meghalni. A földhányás mögött megbújó alakra a franciák mindkét géppuskájuk tüzet összpontosítják. Hans Kleibernek ekkor vad gondolata támad. Két-három óra hosszat mozdulatlan marad. Az ellenség valóban azt hiszi, hogy meghalt és csakhamar megváltoztatja a tüzelési irányt.

Ekkor felugrik és lázas irammal hagyja maga mögött a kis síkságot. A végén hasra vágódik egy gránáttölcsérben. Harminc métert nyert megint. Még egy ugrás és az erőd tövében lehet.

Odabent azonban a franciák is észhez kapnak. Érzik a veszedelmet és nem hagyják többé békében. Most már a kiságyúval is lövik: a gránátok körülötte robbannak, egy repeszdarab a vállába fúródik. Nem baj, most már mindegy. Csak előre! S a húsz éves Hans Kleiber felkészül csodálatos hőstettére.

Mintha a söre is vele lenne az utolsó pillanatokban. Felpattan és párducként szökell előre az utolsó néhány méteren. Zegzugosan rohan, minden két méternél a földre veti magát. Az erőd gépfegyverei dühösen kerepelnek, a gépágyú kaffogva köpködi feléje a tüzet — de egyetlen golyó sem talál.

— Megsegített a jó Isten és édesanyám! — ujjong fel egy hang Hans Kleiber belsejében. Az utolsó ugrásnál azonban gépfegyversorozatot kap a

jobb oldalába.

Az acélkupola falának dől, ahol már kívül van a tűzön. Itt már nem érhetik el, itt már biztonságban van, de látja, hogy vastagon patakzik a vére. Hányingere van, torkából a belső vérzés folytán vér szivárog. Jobb karja, lába, mintha már nem is az övé volna, bénán, forgácsá löve lóg le. Bátorság, Hans Kleiber, még egy kis akaraterő... még egy kis kitartás és tied lesz a győzelem... Balkézzel kiszabadítja a lángszóró csövét, két métert hason csúszva, megközelíti a tojásalakú tornyocskát és sikerül is bedugnia a halált hozó csapat a géppuskák lőrésén.

Most azonban ismét szüksége van balkezére, hogy működésbe hozza az elsütő-szerkezetet. Ép térdére támaszkodva, fogaival tartja az azbeszt csövet. A pokoli folyadék egyetlen villanással elárasztja a legyőzhetetlen kupolát, behatol az ellenség fedezékébe s a szabad levegővel érintkezve kétezer fokos hőségével azonnal megöli a légénységet, megolvasztja a fémrészeket. Egyetlen másodperc alatt eldönti a háromnapos véres küzdelmet. A gépfegyverek elhallgatnak s a bajtársai máris előre szökellnek az erőd felé. Hans Kleibert eszméletlenül, haldokolva találják meg.

Hogy azután mi történt, azt könnyű kitalálni. Az operációs asztalon Hans Kleiberrel megtörténik a második csoda. Erős, egészséges fiatalember léteére sikerült megúsznia a dolgot. Most úgy örül, mint a gyermek.

— Amint látjátok, — mondja — az ezredeseknek nincs mindig igazuk.

HALM TIZEDES, AZ EJTŐERNYŐS

Fritz Halm tizedes kőműves volt Hamburgban, amikor pár hónappal a háború kitörése előtt a Hitler-Ifjúság közt megkezdtek az ejtőernyős tanfolyamokra való sorozást. Akkoriban még nemigen tudták, miből áll voltaképpen ez az új háborús foglalkozás, milyen feladat vár erre az alakulatra, amelyet a német vezérkar öt-hat hónappal a harc kitörése előtt alakított és képzett ki különös gonddal.

Fritz Halm nemrég töltötte be tizennyolcadik életévét, városa labdarúgó csapatának játékosa volt, — erős, szőke atléta — tele bátorsággal és hittel. Kérte, sorozzák be és igen szigorú orvosi vizsgálatok után alkalmasnak is nyilvánították, majd azonnal elvitték Németország egy titokzatos helyére.

Ettől a pillanattól fogva Fritz Halm minden kapcsolatát megszakította a külvilággal, elfelejtette, hogy családjá, barátai vannak; senki sem tudta, hová tűnt el a tizennyolc éves kőműves, amikor egyik reggel hiába keresték munkatársai az épületállványokon. Eltűnt és senki nem tudta, hová és miért.

Fritz Halm szilárd hittel lépett be a félelmetes csapatba, naponta kétszer-háromszor tanult leugrani, hétezer méter magasságból lépve le a repülőgépről, anélkül, hogy szíve megrepedt volna mellében és lábát törte volna a borzalmas zuhanás után. Megtanulta, hogyan kell egy másodperc alatt megszabadulni földre érés után az ejtőernyő köteleitől, azonnal tüzelésre kész állapotba hozni a géppuskát és gyorsan kilőni egy hevedert, mielőtt még a rárohanó ellenség revolverlövésekkel elnémíthatná.

Hozzászokott ahhoz, hogy egy liter vízből, egy doboz húsból három napig éljen és azt is megtanulta, hogyan lehet félkézzel kezelni a géppuskát, abban a feltevésben, hogy a másik keze megsebesült. Megtanult öt kilométert szaladni, vállán a fegyvert, bombákat és élelmiszereket tartalmazó hatalmas hátizsákkal. A kiképzés szörnyen nehéz volt, legtöbb bajtársa nem is állta ki a vizsgát.

A legjobbakat különleges ejtőernyős-századokba osztották be. Minden század száz emberből állt. A lengyel hadjáratban nem volt szükség közreműködésükre, az ellenség legyőzésére elég volt a gyalogság mindent elsőprő lökése és a légierő lezúdított bombazápora. De már közelgett az

ejtőernyősök pillanata. Akkor ütött órájuk, amikor az első német csapatrész átlépte a holland határt és nyilvánvalóvá vált, hogy az ellenség ellenállása hosszas és kemény lesz.

Itt kezdődik Halm tizedes nagy kalandja. Egy éjjelen a századparancsnok riadót fúvatott száz emberének és kiadta a parancsot:

— Indulás egy órán belül a hágai repülőtérre, leugrás ezer méter magasságból. A további teendőket már ismeritek. Tehát, bátorság fiúk és a hadiszerencse legyen veletek ...

Hajnali háromkor indultak el egy nyugatnémetországi táborból és négykor már hollandi légitérben jártak a hatalmas hárommotoros csapatszállító-gépek. A léghárító-tüzérség hamarosan elárasztotta őket a lövedékek ezreivel, az egész égbolt egyetlen dörgő lángtenger volt, aztán ezer méter magasságból valamennyi gépből kiugráltak a mélységbe.

A nagyszabású dráma elkezdődött. A tenger szemhatárán már felderengett a lassan pirkadó és rózsaszínű hajnal, lent a mélyben, a homályból kezdtek előtűnni a házak körvonalai s az éjszaka a csillagok elhaló tündöklése közben tovatűnt. A légikikötő védőcsapatait meglepetésként érte a támadás. Csak akkor vették észre az ejtőernyősöket, amikor már az első leszállók földet értek és a sebtében tűzállásba helyezett géppuskák kattogni kezdtek. A hollandok rögtön félelmetes tömegtüzeléssel válaszoltak. A hágai repülőtér alá volt aknázva és a leszálló gépek csak bizonyos kijelölt helyeken landolhattak, ha nem akartak levegőbe repülni. Ezt nem tudták az ejtőernyősök és nem is válogathattak a helyek közt, ahol földet értek. Ott szálltak le, ahol a véletlen hozta magával. Egyesek alig tették lábukat a talajra, máris hatalmas lángfelhő nyelte el őket, másokat pedig leterített az ellenség tüze.

Fritz Halm egy ház tetején kötött ki, harminc méterre a repülőtértől. Sértetlen volt, vállán a géppuskát és a kézigránátokat tartalmazó csomaggal együtt. A magasból látta, hogy a csata fellángol és szeretett bajtársai egymásután esnek el. Saját helyzete sem volt kevésbé tragikus. A háztetőn nem maradhatott, ha nem akart csapdába kerülni, mint a patkány. Elérni a repülőtérre, ez volt a nagy kérdés. Ehhez tíz méter magasból kellett leugrani és már nem számíthatott az ejtőernyő segítségére. Miután ugrani kellett, Fritz Halm leugrott. Úgy zuhant a földre, mint egy szikladarab. Amikor feltápáskodott, megállapította, hogy lábai épek, de a balkarja két helyen is eltört.

Földre érve, azonnal körülnézett, mi a helyzet és szempillantás alatt elhatározásra jutott. A küzdelem két jól körül határolt arcvonalon folyt. Egyrészt a repülőtér közepén életben maradt harminc-negyven ejtőernyős kattogtatta földhöz lapulva géppuskáját, másrészt a repülőtér épületei és a légikikötő parancsnoksági épülete körül elhelyezkedett hollandok géppuskáztak és gyalogsági ágyúkból tüzeltek az ellenségre.

Fritz Halm négykézláb a repülőtér határoló sövényhez kúszott és sikerült az ellenség oldalához férkőznie anélkül, hogy észrevették volna. Leküzdötte a sérült balkarjában érzett fájdalmat, hátizsákjából kisedte géppuskáját és egy-kettőre működésbe hozta.

— Valóságos csoda volt, ami erre történt, — mesélte Halm tizedes. — A hollandok, abban a hiszemben, hogy jelentékeny ellenséges erők támadták őket oldalba, megadták magukat. Ezt az akciót pár perc alatt befejeztük. Mintegy negyvenen maradtunk életben, míg hatvan bajtársunk mozdulatlanul hevert a repülőtéren.

A hollandok vagy négyszázan lehettek, valamennyien nagyszerűen felfegyverezve...

Rögtön megszervezték a repülőtér védelmét. Az ejtőernyősök komoly feladata csak most kezdődött: szilárdan tartani a repülőtér, hogy a rövidesen odaérkező repülőgépek nyugodtan leszállhassanak. A négyszáz hollandit lefegyverezték és behajtották a parancsnoki épületbe, ahol két őrt hagytak mellettük, rájuk szegezett géppuskákkal. A parancsnok kénytelen volt elárulni — ha tetszett, ha nem — a repülőtér aláaknázási tervét s a jelzések értelmét. Néhány másodperc múlva felhangzott a magasban a közeledő német repülőgépek búgása. Egy, kettő, három, négy, öt ért szerencsésen földet. A hatodik eltévesztette a kijelölt útírányt, aknára futott és levegőbe repült. Nem számít! Az a fő, hogy már több mint kétszáz elszánt és jól felfegyverzett katona védte a repülőtér, — több mint negyven jött minden repülőgépen — készen arra, hogy a csapatok érkezéséig ellenálljanak. A repülőtér körül valóságos géppuska-övezetet létesítettek, géppuskánként két kezelővel. Egy erre a célra kiképzett és felszerelt szakasz nekilátott a repülőtér építményeinek lerombolásához s a hangárokba zárt holland repülőgépek elpusztításához, arra az esetre, hogyha valamennyien elesnének, vagy kénytelenek volnának megadni magukat, az ellenség csak romokat találjon. A benzintartályok hatalmas tűzfáklyákká váltak, míg a repülőgépek benzintartályai fülsiketítő dörrenéssel robbantak

fel... Hága legmodernebb légikikötőjéből pár perc múlva nem maradt semmi és a romok közt egy maroknyi hős felkészült a tragikus védelemre, öt napig folyt a harc. A hollandok túlnyomó erővel támadták a védőket, ezredet ezred után küldtek ellenük, bombázták a földről, a levegőből és százszámra kaszálták le őket a német géppuskák tüze. Nem engedtek a nyomásnak. Az ötnapos kimerítő küzdelemben a védők száma egyre fogyott. Holtan zuhantak a géppuskák átforrósodott csövére és máris újak foglalták el helyüket. Elestek ezek is és ismét újak jöttek helyettük. Már mind megsebesült, mind csöpögött a vértől, félig meghaltak az éhségtől, szomjúságtól, álmatlanságtól, mégis tovább harcoltak. Az ostrom harmadik napján jöttek a stukák és ellátták őket lőszerrel és élelemmel. Többek között ledobtak egy üzenetet is: „Bátorság, fiúk, tovább ellenállni, már jönnek a csapatok!” Hiszen nem is a bátorság hiányzott, hanem a víz, a kenyér, az alvás és a lőszer, a holt bajtársak hiányzottak, akik már nem harcolhattak velük. A levegő lassan kibírhatatlaná vált, mert az oszlásnak indult holttestek megfertőzték. Halm eltört balkarja kegyetlenül fáj; néhány óras harc után puszkagolyó ütötte át lábaszárát, horzsolta a csontot. Harmadnap két újabb golyót szerzett, egyik a mellét, a másik sebesült karját fúrta át. Halm tizedes mégis tovább tüzelt géppuskájából. Már egyetlen vérző és fájó hústömeg volt. Patakokban folyt róla a vér. Egyik bajtársa úgy-ahogy lekötötte karját és lábán a verőeret, de mellseben nem segíthetett, az egyre vérzett, lüktetett és kibírhatatlan fájdalmakat okozott.

Negyedik napon már nem fáj a lába. Fritz Halm nagyon megörült; nem tudta, hogy ez az elüszkösödés jele. Inkább azzal törődött, hogy a mellén levő golyónyílást piszkos zsebkendőjével betömje. A vér azért tovább szivárgott belőle. Halm tizedes egyre tüzelt. Addig tüzelt, míg a túlsó oldalon váratlanul el nem némult a tüzelés. A hollandok megadták magukat, a német csapatok nem találtak további ellenállásra. Fritz Halm már haldokolt, amikor késő délután egy német gyalogos-különítmény a hágai repülőtér elfoglalása közben rábukkant testére. Több, mint két liter vért vesztett. A mellébe kapott golyó áthatolt egyik tüdőlebenyén. A kórház orvosai egyetlen másodpercig sem hitték, hogy sikerülni fog megmenteni az életnek. A szőke hamburgi atléta mégis felépült. És sikerült karját és lábát is megmenteniük.

— Igaz, hogy nem játszhatom többé labdarúgócsapatomban, — mondja vidáman — de ezenkívül akármit csinálhatok. Minden jól ment, —

fejezi be elbeszélését — határozottan jól ment.

Fritz Halmnak a Führer az elsőosztályú vaskeresztet adományozta.

AZ „ÖTÖDIK HADOSZLOP” MUNKÁBAN

1940 áprilisának utolsó és májusának első napjaiban négy-ötszáz német katona hatolt be Hollandiába az összes kínálkozó utak igénybevételével, ki a szárazföldi határokon át, ki a tengeren, mindegyikük a saját szakállára, valamennyien rendes polgári ruhában. Négy-ötszáz különös gondossággal kiválogatott férfi, akiket a német vezérkar külön alakulatokban képezett ki már több mint egy éve a legkülönfélébb feladatok megoldására, a legőrültebb vállalkozások megvalósítására. Tisztek és közlegények, csupa művelt, élénk értelmű ember, mindegyikük nyelvekben jártas, és testileg, szellemileg egyaránt erős. Az „ötödik hadoszlop” működésbe lépett, miután az idő megérett az események számára s egyre sűrűbb viharfelhők gyülekeztek a flandriai mezők és a Maginot-vonal erődeiben hét hónapja az „igazak nyugodt álmát” alvók felett, akik feltétlenül bíztak bevehetetlen vonalaikban.

Az „Ötödik hadoszlop” nem az újságírói képzelet szüleménye, nemcsak a spanyolországi harcokban született szólás-mondás, hanem politikai és katonai valóság, amelynek fontosságát a Harmadik Birodalom vezérkara azonnal megértette és miután előzőleg papíron megtervezte, nagy körületekintéssel, arravaló eszközökkel türelmesen, módszeres alapossággal, szóval német módra meg is valósította. Egy napon, talán, amikor még nem lobbant föl Danzigban a tűzvész, amely lángba borította az egész világot, számos katonatiszt és tengerésztiszt beadta lemondását, s azt el is fogadták. Számos katonát különféle ürüggyel elbocsátottak a hadsereg kötelékéből. Ezek mind eltűntek a mindennapi életből, családjaikat értesítették, hogy szeretteik hosszútartamú megbízatással külföldre utaztak. E különböző korú, műveltségű és származású férfiakra sokáig senki sem tudott semmit. Az egész ügynek titokban kellett maradnia és valóban, sem Németországban, sem a külföldön semmi sem szivárgott ki a német „ötödik hadoszlopról”, amely így teljesen szabad, szervezetlen, önkéntes-alakulattá vált, míg a valóságban nagyszerűen kiképzett és felszerelt szervezet volt, minden eszközzel ellátva és olyan férfiakból toborozva, akik határtalan áldozatkészséggel a nagy ügynek szentelték életüket. Még ma is kevés jelentés került napvilágra e pompás szervezetről, kiképzésük és

felszerelésük módszereiről, tagjaik számáról és belső szervezési kötelékeikről.

Aki ehhez a testülethez tartozott, vagy tartozik, nem fecseg. Esetleg mesél vállalkozásairól, de menten hallgatásba burkolózik, ha többet kérdeznek tőle, mint ami a német lapokban erről, vagy arról a vállalkozásukról megjelent. Németországban tudnak csak igazán titkot tartani! A nehéz harckocsik példája bizonyítja ezt. A franciák és angolok csak akkor ismerkedtek meg velük, amikor feltűntek az Argonnokban körülöttük és a tankelhárító ágyúik csődöt mondtak, a páncéltörő-lövedékek meg Iesiklottak páncélzatukról. A szövetségesek minderről nem tudtak semmit, katonai attaséiknak még annyi sem sikerült Berlinben, hogy a Krupp-művek egyik munkását leitassák és szólásra bírják. Ha az angol és francia katonai kiküldöttek jól működnek, a háború valószínűen ki sem tör.

Mint már mondtuk, keveset tudnak e különleges csapatok kiképzési módszeréről. A német újságok 1940 júniusában csak igen felületesen számoltak be róluk. Csak annyit tudunk, hogy a halálnak ezek az önkéntesei igen kemény életnek voltak alávetve. Mindenekelőtt hozzá kellett szokniuk, hogy három napig evés és két napig ivás nélkül kibírják, hogy tizenkét álló órán keresztül nyakig érő vízben maradjanak, szükség esetén vagy fél napon át egy fa tetején kuporogjanak. Tökéletesen meg kell tanulniuk a modern robbantás technikáját. Öt pere alatt lyukat fúrni egy hídpillérbe, azt megtömni dinamittal és levegőbe röpíteni, vagy felmászni a villanyvezeték póznáira és elvágni a magasfeszültségű drótokat, anélkül, hogy szénné égjenek. Ismerniük kell az összes európai hadsereg kézfegyvereinek kezelését, puskákét, gépfegyverekét, kézigránátokét egyaránt.

Két-három idegen nyelven úgy kell beszélniük, mint saját anyanyelvükön. Tökéletesen ismerniük kell az illető ország föld- és helyrajzát, bekóborolni akár száz határon túli várost, anélkül, hogy megkérdeznék a rendőrtől, hol fekszik ez, vagy az a tér.

És még végtelen sok dolgot kell megtanulniuk, például: hogyan eszik Ostendében az osztrigát, milyen cigarettát szív egy rotterdami kereskedelmi utazó, tudniuk kell azt is, hogy Hollandiában még a gazdagok is második osztályon utaznak s csak az áldott állapotban lévő nők és a külföldiek mennek első osztályon.

Első hallásra meg kell különböztetniük kiejtésük egyetlen árnyalatából a belgát a párizsi franciától. Egyetlen jelből tudniuk kell, kicsoda pap és

kicsoda papi álruhás kém. Kapásból kell megrendelni ebédjüket, a legközségesebb ételeket fogyasztanak és nem bogarászni az étlapot. Meg kell ismerkedniük a nemzeti fogásokkal, tudni, mikor vannak jól elkészítve és mikor nem; ha kell dicsérni vagy szidni elkészítési módjukat s a világ minden kincséért sem rendelni francia pálinkát egy hollandi kocsmá vagy mulató pincérétől, mert köztudomású, hogy a hollandi likőrök kiváló ízűek és egyetlen hollandinak sem jutna eszébe, hogy egy pohár Marié Brizardot rendeljen. Nem szabad feltűnést kelteniük sehol sem, bele kell olvadniuk a szürke tömegbe, a nyolcszázezer lakosú Amsterdam, vagy a hárommillió lakosú Párizs egyszerű polgárává kell válniuk.

Annak sem szabad előfordulnia, hogy hajnali háromkor, amint hazafelé tart, megállítsa a párizsi rendőr, aki okmányok nélkül, pusztán szemre meg tudja mondani, kivel áll szemben. Igaz ugyan, hogy az útlevele teljesen rendben van, ha hamis is, de ez nem látszik rajta, senki sem mondhatná, hogy német emberről van szó, ezt még az illető is elfelejti. Mégis, mindig veszélyes lehet egy kihallgatás a kerületi rendőrkapitány előtt, esetleg valamivel mégis elárulja magát és megtörténhet, hogy két nap múlva egy golyókkal átluggatott téglafal mellett végzi be, anélkül, hogy tudatára ébredne, mi is történt tulajdonképpen?

Kimondhatatlanul ravasznak, agyafúrtnak és csalafintának kell lennie az „ötödik hadoszlop” emberének. Egyforma könnyedséggel kell mozognia a nagyszálló fényes éttermében s a kültelki kocsmá ivójában. Tudnia kell mit feleljen egy nagyszájú taxisofőrnek és különösen óvatosan kell bánnia, a borraival.

Ki kell ismernie magát a szállodaszámlán, mert aki szórja a pénzt, az mindig gyanús, — egyszóval tökéletes vigécnek kell lennie, ha úgy hozza a szerepe, vagy festményimádó tanárnak, esetleg szerény munkásnak, aki heti hatvan forintból tisztességesen megél. Nehéz feladat, nehéz kiképzés és még nehezebb sikert érni el benne.

Háromévi oktatás után húszból talán egyet vesznek csak fel véglegesen. Erik Hensel a kiválasztottak között volt.

Erik Hensel azt a parancsot kapta, hogy április közepén szálljon fel Hamburgban egy Rotterdamba igyekvő szénszállító hajóra. A kereskedelmi tengerészek egyenruhájában kellett szolgálatra jelentkeznie a hajó fedélzetén. Csak a kapitány tudta, hogy nem valódi tengerész, a legénység

még csak nem is sejtette ezt. Őszintén szólva, maga a kapitány is vajmi keveset tudott s ezt is jól magába rejtette.

Társai szemében szegény ördög volt, aki felcsapott segédmatróznak, hogy éhen ne haljon. Erik zsebében teljesen szabályos matrózkönyv lapult egy tökéletes lengyel útlevél társaságában. Az utóbbi tele volt határátlépési bélyegzőkkel s bár kissé régen állították ki, három hónappal azelőtt Londonban újították meg a lengyel konzulátuson. Rajta volt a konzul sajátkezű aláírása, és az összes útlevelelcsúfító pecsétek. Pénztárcájában sok-sok holland forint volt, akkor még igen tiszteletreméltó valuta. Azok közé a pénzek közé tartozott, amely a régi boldog időkben a világ forgásába is beleszólt és mindenki levette előtte a kalapját.

Bőröndjében, mint minden matróz, polgári ruhát tartogatott, hogy partraszálláskor legyen miben szaladgálnia a lányok után. Volt benne még sok más jelentéktelen apróság, csupa ártatlan holmi.

Erik Hensel egy ködös reggelen behajózott Hamburgban és hatalmas ködben kelt át az Északi-tengeren. Amikor Rotterdamban partra szállt olyan sűrű volt a köd, hogy még a város legmagasabb épületeit is ellepte. Az utazás során Eriket jóformán senki sem látta. Egész nap vagy padlót sikált, vagy szemet lapátolt a kazánokba és egészben véve ha négy szót váltott az „igenen“ és „nemen“ kívül matróztársaival, akik időnként leváltották.

A német nem kíváncsi fajta, összeszorítja a száját és kurta nyelve van. Annyi biztos, hogy amikor a hajó visszaindult Németországba, Erik nem jelentkezett a fedélzeten. Hiányát alig néhányan vették észre, s a kapitány feladata volt, hogy kemény szavakkal intézte el a dolgot. Dühösen kijelentette, hogy Erik matrózszökevény és majd ellátja a baját, szóval, végigjátszotta a komédiát. A legénység fütyült az egésze és elfelejtette az egész dolgot.

Így történt, hogy ezen az április reggelen egyedül maradt Erik egy ellenséges városban, olyan országban, amely semlegesnek tette magát, miközben kart-karba öltve pajtáskodott az angolokkal. Egyedül maradt nagy feladatával, a borzalmas kockázattal, szilárd hitével és azzal a kemény elhatározással, hogy addig nem hal meg, míg küldetését el nem végezte.

Miből is állt ez a vállalkozás? Erik Henselnek fel kellett robbantania az Yssel-folyón átvezető viaduktot, a folyó torkolatánál a Zuider-tó közelében. A folyó túlsó partján húzódott a hollandi Grebbe-vonal, két kiválóan felszerelt hadtesttel, főként gépesített csapatok és páncélos alakulatok.

Ezeknek a büszke német katonáknak, a legkockázatosabb, legképtelenebb kalandok közt, hazájuktól távol, egy-egy jól körülírt, elhatárolt feladatot kellett végrehajtaniuk, amelyet előzőleg a legapróbb részletekig kidolgoztak.

A holland határon átkelt négy-ötszáz ember közt egy sem akadt, amikor a Birodalom fegyveres beavatkozása már elkerülhetetlennek látszott, — (a hadsereg felső vezetése ekkor már pontosan ismerte a május 10-én közzétett híres jelentés összes elemét, így tudott a tervbe vett angol és francia kihajózásról és ezt követően az összes belga és hollandi légi és tengeri támpontok megszállásáról; még arról is, hogy pár nappal ezelőtt Gamelin szemlét tartott a belga és hollandi hadsereg fölött, majd egy hágai banketten felköszöntőt mondott a közös győzelemre, ami bizonyára nem a németek győzelmét jelentette) — szóval, egy sem akadt az események forgatagában titokban Hollandiába behatolt ál-lengyelek, ál-svédek, ál-észtek között, aki csak úgy vaktába ment volna oda.

Mindegyik tudta, melyik szállodában kell megszállnia, hány órát kell ebben, vagy abban a városban időznie, merre kell haladnia, melyik nap, hány órákor, melyik vonatra kell szállnia, hogy feladata kitűzött célját elérje. Ha segítőtársakra volt szüksége, mindegyik tudta, hol találja meg őket. Nevüket és pontos címüket alaposan fejükbe kellett vésniük, mielőtt elindultak.

Az Oszlop vezérkara nagyszerűen dolgozott Hollandiában. Így, ha robbantószerre volt szükség, a kellő pillanatban rendelkezésre állt a robbantószer, itt és itt, ennél a bajtársnál, ilyen mennyiségben. Tökéletes szervezés volt ez. Nem követjük Erik Henselt lépésről-lépésre Rotterdamtól Zwolleig, ahol megszállt és várta a nagy pillanatot, mert se vége, se hossza nem lenne elbeszélésünknek, s még akkor is sok hézag maradna benne.

A vállalkozásnak ez a része csak közepesen tudná lekötni az olvasót. A befejezés számít itt. Tehát Erik Hensel megszállt Zwolle egyik szállodájában. A városka az Yssel-folyó kanyarulatánál terül el.

Erik Hensel lengyel egyetemi hallgatóként jelentette be magát, aki Varsóból menekült és most Londonból érkezett. Nem adott semmiféle magyarázatot arról, mit keres ebben a határ közvetlen közelében fekvő városban, amely színültig tele volt katonasággal, de nem is kérdezték tőle.

A holland rendőrség kövér és derűlátó emberekből áll, hosszú pórázra enged mindenkit. Erik Hensel tökéletesen beszélt lengyelül, hiteles hírekkel

és értékes felvilágosításokkal tudott szolgálni szükség esetén; elméletileg ugyan, de remekül ismerte Varsót, az utcákat, tereket, múzeumokat, e mellett a valóságban nem létező, de ellenőrizhetetlen baráti kapcsolatra hivatkozhatott számos ismert és hírneves lengyel családdal, ismerte a varsói egyetemi tanárok nevét, szokásait, munkásságát és mindenképpen azt a látszatot tudta kelteni, hogy lengyel egyetemi hallgató, aki jogot tanult a varsói egyetemen.

A legszigorúbb kikérdezésre is részletesen felkészült és alapos munkát kellett volna a hadbírósnak végeznie, míg kivézenyelhetik ellene a kivégzési különítményt. Ám senki sem zavarta, senki sem kérdezősködött.

A szálló, ahol szobát vett ki, tele volt katonatisztekkel, szép asszonyokkal, vidám vendégekkel. Minden este táncoltak, folytonosan koccintottak, csupa szórakozásból állott az életük. Pénzszórás, elbájoló mosolyok, bókók, széptevés.

Erik számára talán a halál előszobája volt a szálloda pazar étterme, de mindenesetre gyönyörű és élvezetes előszoba. Miért ne élvezte volna egyelőre?...

Erik felkészült a nagy pillanatra. Odaérkezésekor rögtön megpillantotta a viaduktot, amelyet levegőbe kellett röpítenie. Az érkezését követő napon kiautózott, hogy szétnézzen a környéken. A taxi vezetője még csak nem is gyanakodhatott, mert teljesen rábízta, merre viszi, csak annyit mondott neki, mutassa meg a vidéket.

A viadukt több, mint száz méter hosszú volt. Egyik oldalán a kettős vasúti sín pár haladt, másik felén aszfaltozott autóút. Az egész híd hat vasbeton pilléren nyugodott. Elég lesz felrobbantani a második pillért, amely még a folyó partján van, akkor az egész híd bezuhan a folyóba, s ő esetleg még meg is menekülhet.

A viadukt közelében egy percre megállította a taxit és elgyönyörködött a pompás látképen, amelyet a karcsú építmény nyújtott. Igen, elég lesz a második pillért felrobbantani, az ezredes a harmadikat mondta, de az már túl mélyen benn van a folyóban, ott nehezebben tudna dolgozni. Úgy van, elég lesz a második is, no, majd holnap visszajön ismét.

És Erik Hensel mindennap felkereste a viaduktját. Gyalog sétált oda a városból, olykor látta a hídon átszáguldó mozdonyokat, a csillogó kocsik hosszú kígyóját, az arcokat az ablakokban. Egy alkonyatkor kisfiú integetett neki kezecskéjével. Erik kissé ellágyult.

Másik alkalommal egy pályaőr alaposan megnézte. Erik hátgerincén hideg borzongás futott végig, de szóba ereszkedett a bakterral, megkínálta szivarral és füstölés közben egész megbarátkozott vele. Egyébként aznap nem is szándékozott már visszatérni, — délután ötre járt az idő — s így minden valószínűség szerint nem találkozhat többé a pályaőrrel.

A „merénylet” színhelyének gondos tanulmányozása után arra a meggyőződésre jutott, hogy a robbantás előkészítését lehetetlen nappal elvégezni, éjjel még kilátástalanabb feladat, csak a nyakát kockáztatná — minden eredmény nélkül. Egyetlen lehetséges időpont az éjszaka és a nappal közötti órák. Az a sápadt, fáradt óra, amely a hajnalhasadást előzi meg, amely kibékíti az embereket álmaikkal és visszaadja szívük békéjét. Amikor az árnyak eloszlanak s az ég a világosság közeledtére elszíntelenedik, minden őrség ellankad...

Igen, ez a jószág, a nyugodt bizalom órája. Május 5-én átruccant Amsterdamba és robbanószerrel tért vissza Zwolleba. Hogyan és kitől kapta, ki tudná ezt megmondani? Tény, hogy ártatlan kinézésű bőröndje tartalmával a fél várost levegőbe tudta volna röpíteni.

Május 8-án gépkocsit bérelt és kivitte a bőröndöt a viadukt közelébe. Elrejtette a híd melletti cserjésben. Ha a szállodában esetleg megkérdezték volna, mi történt a kézitáskával, azt mondja, hogy élelmiszerrel megrakva elküldte Londonban élő családjának. De senki sem kérdezte.

Nyolcadika és kilencedike között a szálloda bárjában üldögélt hajnalig. Sok pezsgőt ivott, rámosolygott az asszonyokra, kockázott egy holland tiszttel egy üveg Piper-likőrbe. Öt óra felé kijelentette, hogy nagyon kihevült és elmegy kicsit levegőzni. Amikor kilépett a szálloda kapuján, még sűrű árnyék borított mindent. Ónos eső hulldogált. Valóban szédült kissé a feje.

— Úgy látszik, túl sok pezsgőt ihattam — gondolta. Négy lépés után már jobban volt, erősnek érezte magát és fiatalnak. Áthaladt az alvó városon, anélkül, hogy bárkivel találkozott volna. Csak a laktanya előtt látott egy mozdulatlan őrt álldogálni a bódéjában.

A mezőn keresztül vette útját, pocsolyákon gázolt át. Jól le kell majd tisztítani cipőjét, mielőtt visszatér a szállóba... Még sötét éjszaka volt, amikor a hídhoz ért s egy sziklára telepedve, várakozott. Később sétálni kezdett, mert esőköpenye teljesen átázott és a szitáló esőben minden ízében

reszketett. Végül meghasadt az égbolt kárpitja. Keleten a sűrű sötétségben valami megrezdült, megszületett a fény szelíd csodája: hajnalodott.

Hamarosan megtalálta a bőröndöt s így roskadásig megterhelve, egy kis gyalogösvényen a második hídpillér lábához ballagott. A folyó, két lépésnyire tőle, egyhangúan morajlott. Kimerítő munka volt, fel kellett kapaszkodnia először a pillér mintegy fél méter magas talapzatára — a többi már könnyen és gyorsan ment. A bőröndben a robbanószeren kívül szerszámok is voltak. Most üreget kellett vájnia a betonpillér belsejében. Minél szélesebb és mélyebb a robbantólyuk, annál erősebben érvényesül a dinamit hatása.

A fúró hegye beleharapott a kőfalba. Az acélhegy zúgása igazán nem volt erős, ilyen lehet a légy zöngése egy székesegyház főhajójában, vagy az augusztusi méhzümmögés egy hatalmas fa koronája alatt, mégis szörnyű lármának tűnt fel előtte. A fúrás zaja mennydörgésként harsogott agyában. Két órai munkájába került, míg kifúrta az üreget, megtömte robbanószerrel, gondosan elhelyezte a gyújtót és eltüntette a nyomokat. Amikor görnyedt helyzetéből felemelkedett, — már napvilág volt — részegen a fáradságtól körülnézett.

Senki a láthatáron. Az eső tovább esett. Sűrű, alacsonyan szálló felhők takarták az eget. Erik úszott az izzadságban és ugyanakkor szomjúhozott. Tökéletesen befejezte munkáját. A terepet csodásan rendbe hozta, senki sem sejtette a halálos csapdát.

Ekkor szörnyű rémület vett rajta erőt, hogy tetten érik, ott helyben lemészárolják. Minden idegszála reszketett a félelemtől. A fáradság visszahatása megsemmisítéssel fenyegette. Minden erejével ellenállt a lelki csüggedésnek. Nagyjában lesöpörte magáról a sáros nyomokat, felvette esőköpenyét és hazafelé indult.

A szállodaportás részegnek hitte, talán úgy vélte, valami kalandból tér haza és miközben jó éjszakát kívánt neki, elkísérte a felvonóig. Még csak nem is csodálkozott az agyonázott esőköpenyen, a cuppogó cipőn — az éjszakai portások megszokták, hogy semmin se csodálkozzanak.

Tizennyolc órát aludt egyfolytában, borzalmas álmai voltak és lidércnyomásra ébredt. Május 9-ike volt, estére járt az idő. Már sereglettek a német csapatok a hollandi határon, hogy tizedikén reggel átlépjenek rajta.

A parancs, amelyet Erik kapott, így hangzott: Mihelyt értesülsz a hadműveletek kezdetéről, röptsd levegőbe a viaduktot. Hadászati

szükségszerűség volt, hogy a hollandi védővonal baloldali végét, amely Maestrichtre támaszkodva a Rajna, Yssel folyók mentén a Zuider-t érinti, elvágják az utánpótlási és tartalék-vonalaktól. Alig maradt elegendő idő a híd felrobbantására.

Erik a hosszú alvás után, este tíz óra felé ment le a szálloda éttermébe. A helységből hiányoztak a holland tisztek. Egy hölgyismerőse elmesélte, hogy a németek minden valószínűség szerint támadásra készülnek. Erik jóétvággyal megvacsorázott, megkínálta egy pohár portói borral a szőke szépséget, pár szóval megemlítette, hogy ő is rövidesen útra kel és szivarra gyújtott.

Már hírllett valami az első lövöldözésekről. A határon eldőrdültek az első puskalövések. A Winkelmann tábornok vezetése alatt álló második és harmadik hadsereg megtámadta Hollandiát. A telefonközpont közvetítette a hírt, a szálloda központja továbbadta és hamarosan minden asztalnál erről beszéltek.

Erik egyetlen másodpercet sem akart veszíteni; félredobott minden óvatosságot. Azonnal, minden úton-módon, el kell jutnia a hídhöz, meggyújtani a robbantózsínort, aztán jöjjön, aminek jönnie kell. Mindezt egyetlen szempillantás alatt elhatározta. Futva hagyta el a szállót. Még mindig esett.

Az egész város ébren volt, az utcákon emberáradat hemzsegett. Mindenki kiabált és minden tizedik lépésnél ugyanazt lehetett hallani — a németek, a németek megtámadtak bennünket! Erik boldog volt. Érkeznek már a testvérei, bajtársai ... Szinte futva igyekezett a mező felé. Legalább húsz embert feltaszított, akik káromkodva kiabáltak utána.

Egy katonai vonatoszlop feltartóztatta a város végén. Katonák és öszvérek hosszú sora. Erik átbújt egy öszvér hasa alatt és gyorsan a másik oldalra rohant. Tovább!

A hídnál egyetlen teremtetett lelket se látott. Magány, eső, sár — más semmi. Ostoba hollandok... Háromszor is felkattantotta öngyújtóját, de eredménytelenül. Erik messze belehajította a folyóba. De már az első gyufaszál szépen meggyulladt s a láng belekapott a gyújtózsínór végébe. A fiatalember úgy érezte, a gyenge lángocska nappali fénybe borítja az egész világot. Gyorsan sarkon fordult, hogy mentse a bőrét. Rettenetes dördülés kábította el az országút szélén — s eszméletlenül terült el a földön. A gyújtózsínór túlságosan rövid volt. Rosszul számíthatta ki az időt.

Valóságos kőeső zuhant rá és szinte betemette. Az odarohanó csendőrök és katonák az összeomlott hídtól mintegy ötven méterre vértócsában heverő férfialakra bukkantak. Rögtön tisztában voltak vele, hogy az „ötödik hadoszlop“ tagja, a katasztrófa előidézője. Egy tiszt megjegyezte: nem érdemes agyonlővetni, mert a robbanás már végzett vele.

Ott hagyták az út szélén. Estére, amikor a német csapatok, szétszórva a második holland hadtestet, bevonultak Zwolléba, megtalálták.

És Erik Hensel életben maradt.

Vége

TARTALOM

Bevezetés 5

A füstös barakk 7

A veszélyes tréfa 20

A „picchiatelli”-k fészken 32

Hús óra hosszat egyedül a tengeren 47

A könyörület szárnyai 60

A hős százados 69

A Sunderland-ok 95

Harminchat ember megtámad egy várost 117

Egyedül a Maginot-vonallal szemben 128

Halm tizedes, az ejtőernyős 135

Az „Ötödik Hadoszlop” munkában 143